

T.C
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SPORA KATILIMIN
SALDIRGAN DAVRANIŞLAR ÜZERİNE
ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Emre ŞENYÜZLÜ

Beden Eğitimi Ve Spor Ana Bilim Dalı
YÜKSEK LİSANS TEZİ

KÜTAHYA

2013

T.C
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SPORA KATILIMIN
SALDIRGAN DAVRANIŞLAR ÜZERİNE
ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Emre ŞENYÜZLÜ

Danışman
Yard. Doç. Dr. Mehmet ACET

KÜTAHYA
2013

ONAY SAYFASI

Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne:

Bu çalışma jürimiz tarafından Beden Eğitimi Ve Spor Ana Bilim Dalında Yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

(Tarih : / / 20...)

İmzalar

Jüri Başkanı: Prof. Dr.Arslan Kalkavan
D.P.Ü. BESYO Öğretim Üyesi

Üye: Doç.Dr. Anıl İÇA
D.P.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Öğretim Üyesi

Üye: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Acet (Danışman)
D.P.Ü. BESYO Öğretim Üyesi

ONAY:

Bu tez Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile kabul edilmiştir.

Doç.Dr.Figen Taşer
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Danışmanım Yrd. Doç.Dr. Sayın Mehmet ACET'e tez boyunca yaptığı katkılardan dolayı teşekkür ederim.

Çalışma boyunca bilgi ve deneyimleri ile yol gösteren Prof. Dr. Sayın Arslan KALKAVAN'a tez boyunca yaptığı katkılardan dolayı teşekkür ederim.

Araştırmam süresince yardımlarını esirgemeyen Bilecik Üniversitesi Öğretim Görevlisi Sayın Dr. Raif Zileli'ye ve Bilecik Üniversitesi Sağlık, Kültür Ve Spor Daire Başkanlığı Şube Müdürü Sayın Battal YILMAZ'a teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

Şenyüzlü, E. Üniversite Öğrencilerinde Spora Katılımın Saldırgan Davranışlar Üzerine Etkilerinin İncelenmesi. Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Kütahya,2013. Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin spora katılımlarının saldırgan davranışları üzerinde etkisinin olup olmadığının araştırılmasıdır. Araştırmanın evrenini, 2010-2011 eğitim öğretim yılında Bilecik Üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise evrenden tesadüfî olarak seçilen, 181 spor yapan ve 236 spor yapmayan denek olmak üzere toplam 417 denekten oluşmaktadır. Bu araştırmada, veri toplama aracı olarak İpek İter (Kiper) tarafından geliştirilen “Saldırganlık Envanteri” (Kiper 1984) ve araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Araştırma problemlerine cevap bulmak için deneklere uygulanan anketler bilgisayar ortamına SPSS 16,0 ile girilmiştir.

Deneklerin demografik bilgileri ve spor aktivitelerine katılma düzeyleri frekans dağılımları ile belirlenmiştir. Grafikselleştirme Excel programı yardımıyla çizilmiştir. Saldırganlık envanterinin ve alt boyutlarının güvenilirlikleri Cronbach"s alfa iç tutarlılık katsayısı ile elde edilmiş ve ölçek/ alt boyuttan elde edilen toplam puanların normallik sınaması Kolmogorov-Smirnov Z ile yapılmıştır. İncelenen değişkenin durumuna göre ortalamalar arası farklar *bağımsız örneklem t testi* ve *tek yönlü varyans analizi (ANOVA)* ile sınanmıştır.

Çalışmamızın sonucunda, öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına ve cinsiyetlerine göre genel saldırganlıkları farklılık göstermektedir. Ayrıca yine bulgulara göre yaş, anne-baba eğitim ve aile aylık gelir durumlarına göre genel saldırganlıklarının farklılık göstermediği bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Spor, Saldırganlık, Öğrenci, Üniversite

ABSTRACT

Şenyüzlü, E. Analysis of the Effects of Sports Participation on Aggressive Behaviour Among University Students. Dumlupınar University, Institute of Health Sciences, Department of Physical Training and Sports, Post Graduate Thesis, Kütahya, 2013. The aim of this study is to study if there are effects of sports participation on aggressive behaviour or not. The scope of the research is constituted by students of Bilecik University for the 2010-2011 academic year. Sample of the study is 417 subjects of 181 sports doer and 236 non-sports doer which were chosen randomly. "Aggressiveness Inventory" (Kiper 1984) which was developed by İpek İter (Kiper) was used as data collection tool and personal information form which was also developed by the researcher. Surveys conducted to the subjects to find answers to the research question were computerized via SPSS 16.0.

Demographic information and the level of participation to sports facilities of the subjects were designated through frequency distribution. Graphical displays were done via Excel programme. Reliability of Aggressiveness Inventory and its sub-dimensions was obtained with Cronbach's alfa internal coefficient of consistence and test of normality for the points gained from the scale/sub-dimension was done with Kolmogorov-Smirnov Z. Differences among the means as the case may be the variable examined were tested via sample t test and one-way variance analysis (ANOVA).

At the end of our study, the children's general aggressions differ according to their gender and participation in sports. Furthermore, according to the results, it is found that general aggression does not differ according to age, mother and father's education and family's monthly income.

Keywords: Sport, Aggressiveness, Student, University

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xiii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xiv
GRAFİKLER DİZİNİ	xv
TABLolar DİZİNİ	xvii
BÖLÜM 1: GİRİŞ	1
1.1. Giriş.....	1
1.2. Araştırmanın Önemi.....	1
1.3. Araştırmanın Amacı.....	2
1.4. Problem Cümlesi.....	2
1.4.1. Alt Problemler	3
1.5. Araştırmanın Hipotezleri.....	3
1.6. Varsayımlar	4
1.7. Kapsam ve Sınırlılıklar	4
BÖLÜM 2: GENEL BİLGİLER	5
2.1. Saldırganlık ve Öfke	5
2.1.1. Saldırganlık.....	5
2.1.2. Öfke	6
2.1.3. Öfkenin Saldırganlığa Dönüşmesi.....	7
2.2. Öfkenin Nedenleri	7
2.3. Öfke Kontrolü ve Öfke Kontrol Yöntemleri.....	8
2.3.1. Bilişsel Yöntemler	9
2.3.2. Duyuşsal Yöntemler	9
2.3.3. İletişim	10

2.3.4.	Duygusal Yöntemler.....	10
2.4.	Saldırganlık Kuramları.....	11
2.4.1.	İçgüdü Kuramı.....	11
2.4.2.	Boşalma Kuramı.....	11
2.4.3.	Engelleme Kuramı.....	12
2.4.4.	Sosyal Öğrenme Kuramı.....	12
2.5.	Saldırganlığın Nedenleri.....	14
2.6.	Saldırganlık Türleri.....	16
2.6.1.	Araçsal Saldırganlık.....	16
2.6.2.	Düşmanlık İçeren Saldırganlık.....	17
2.6.3.	Atılganlık.....	17
2.7.	Şiddet ve Saldırganlık.....	17
2.8.	Saldırganlık, Şiddet ve Spor İlişkisi.....	19
2.9.	Alanla İlgili Yapılan Çalışmalar.....	22
2.9.1.	Yurt Dışında Yapılmış Çalışmalar.....	22
2.9.2.	Yurt İçinde Yapılmış Çalışmalar.....	23
BÖLÜM 3: GEREÇ VE YÖNTEM.....		31
3.1.	Araştırma Evreni.....	31
3.2.	Araştırma Grubu.....	31
3.3.	Protokol.....	31
3.4.	Veri Toplama Araçları.....	32
3.4.1.	Kişisel Bilgi Formu.....	32
3.4.2.	Saldırganlık Envanteri.....	32
3.5.	Araştırmanın Modeli.....	33
3.6.	Verilerin Çözümlemesi.....	34
BÖLÜM 4: BULGULAR.....		35
4.1.	DENEKLERİN GENEL ÖZELLİKLERİ.....	35
4.1.1.	Cinsiyete İlişkin Bulgular.....	35
4.1.2.	Yaşa İlişkin Bulgular.....	35
4.1.3.	Baba Eğitim Durumuna İlişkin Bulgular.....	36
4.1.4.	Anne Eğitim Durumuna İlişkin Bulgular.....	37

4.1.5.	Aile Aylık Gelir Durumuna İlişkin Bulgular.....	37
4.1.6.	Spora Katılıp Katılmama Durumuna İlişkin Bulgular.....	38
4.2.	SALDIRGANLIK ÖLÇEĞİNE İLİŞKİN BULGULAR.....	39
4.2.1.	Güvenilirlik Analizi Sonuçları.....	39
4.2.2.	Normallik Sınaması Sonuçları.....	39
4.3.	HİPOTEZ1: ÖĞRENCİLERİN CİNSİYETLERİNE GÖRE SALDIRGANLIK DURUMLARI	40
4.3.1.	Öğrencilerin cinsiyetlerine göre yıkıcı saldırganlık durumları..	40
4.3.2.	Öğrencilerin cinsiyetlerine göre atılganlık durumları	41
4.3.3.	Öğrencilerin cinsiyetlerine göre edilgen saldırganlık durumları	42
4.3.4.	Öğrencilerin cinsiyetlerine göre genel saldırganlık durumları ..	42
4.4.	HİPOTEZ 2 : ÖĞRENCİLERİN YAŞLARINA GÖRE SALDIRGANLIK DURUMLARI	43
4.4.1.	Öğrencilerin yaşlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları.....	43
4.4.2.	Öğrencilerin yaşlarına göre atılganlık durumları.....	44
4.4.3.	Öğrencilerin yaşlarına göre edilgen saldırganlık durumları	45
4.4.4.	Öğrencilerin yaşlarına göre genel saldırganlık durumları	46
4.5.	HİPOTEZ 3 : ÖĞRENCİLERİN BABA EĞİTİM DURUMUNA GÖRE YIKICI SALDIRGANLIK DURUMLARI.....	47
4.5.1.	Öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları	47
4.5.2.	Öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre atılganlık durumları	48
4.5.3.	Öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları	49
4.5.4.	Öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre genel saldırganlık durumları	50
4.6.	HİPOTEZ 4: ÖĞRENCİLERİN ANNE EĞİTİM DURUMLARINA GÖRE SALDIRGANLIK DURUMLARI	51
4.6.1.	Öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları	51

4.6.2.	Öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre atılganlık durumları	52
4.6.3.	Öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları	53
4.6.4.	Öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre genel saldırganlık durumları	54
4.7.	HİPOTEZ 5: ÖĞRENCİLERİN AİLE AYLIK GELİR DURUMUNA GÖRE SALDIRGANLIK DURUMLARI.....	55
4.7.1.	Öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları	55
4.7.2.	Öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre atılganlık durumları	56
4.7.3.	Öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları.....	57
4.7.4.	Öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre genel saldırganlık durumları	58
4.8.	HİPOTEZ 6 : ÖĞRENCİLERİN SPORA KATILIP KATILMAMA DURUMLARINA GÖRE SALDIRGANLIK DURUMLARI	59
4.8.1.	Öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları.....	59
4.8.2.	Öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre atılganlık durumları	60
4.8.3.	Öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları.....	61
4.8.4.	Öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre genel saldırganlık durumları.....	62
BÖLÜM 5: TARTIŞMA.....		64
5.1.	HİPOTEZ1: ÖĞRENCİLERİN CİNSİYETLERİNE GÖRE SALDIRGANLIK DURUMLARI	64
5.1.1.	Öğrencilerin cinsiyetlerine göre yıkıcı saldırganlık durumları..	64
5.1.2.	Öğrencilerin cinsiyetlerine göre atılganlık durumları	64
5.1.3.	Öğrencilerin cinsiyetlerine göre edilgen saldırganlık durumları	65

5.1.4.	Öğrencilerin cinsiyetlerine göre genel saldırganlık durumları ..	65
5.2.	HİPOTEZ 2 : ÖĞRENCİLERİN YAŞLARINA GÖRE	
	SALDIRGANLIK DURUMLARI	66
5.2.1.	Öğrencilerin yaşlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları.....	66
5.2.2.	Öğrencilerin yaşlarına göre atılgnlık durumları.....	66
5.2.3.	Öğrencilerin yaşlarına göre edilgen saldırganlık durumları	67
5.2.4.	Öğrencilerin yaşlarına göre genel saldırganlık durumları	67
5.3.	HİPOTEZ 3: ÖĞRENCİLERİN BABA EĞİTİM DURUMUNA	
	GÖRE SALDIRGANLIK DURUMLARI	68
5.3.1.	Öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları	68
5.3.2.	Öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre atılgnlık durumları	68
5.3.3.	Öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları	68
5.3.4.	Öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre genel saldırganlık durumları	69
5.4.	HİPOTEZ 4: ÖĞRENCİLERİN ANNE EĞİTİM DURUMUNA	
	GÖRE SALDIRGANLIK DURUMLARI	69
5.4.1.	Öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları	69
5.4.2.	Öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre atılgnlık durumları	70
5.4.3.	Öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları	70
5.4.4.	Öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre genel saldırganlık durumları	70
5.5.	HİPOTEZ 5: ÖĞRENCİLERİN AİLE AYLIK GELİR	
	DURUMUNA GÖRE SALDIRGANLIK DURUMU	71
5.5.1.	Öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları	71

5.5.2. Öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre atılganlık durumları	71
5.5.3. Öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları.....	72
5.5.4. Öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre genel saldırganlık durumları	72
5.6. HİPOTEZ 6: ÖĞRENCİLERİN SPORA KATILIP KATILMAMA DURUMLARINA GÖRE SALDIRGANLIK DURUMLARI	73
5.6.1. Öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları.....	73
5.6.2. Öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre atılganlık durumları	73
5.6.3. Öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları.....	74
5.6.4. Öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre genel saldırganlık durumları.....	74
BÖLÜM 6: SONUÇ VE ÖNERİLER	76
6.1. SONUÇ	76
6.2. ÖNERİLER.....	77
KAYNAKLAR	79
EKLER.....	90
EK 1: Anket Formu.....	91
Ek 2: Veriler	95
EK 3: Frekans Tabloları.....	100
EK 4: Genel Saldırganlık Ölçeği İçin Güvenilirlik Analizi.....	102
EK 5: İstatistiksel Test Sonuçları	105

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Akt.	Aktaran
s.	Sayfa
SPSS	Statistical Package for Social Sciences
TL.	Türk Lirası
vb.	Ve benzeri
vd.	Ve diğerleri

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 2.1: Öfkenin Oluşumu	8
----------------------------------	---

GRAFİKLER DİZİNİ

	Sayfa
Grafik 4.1 : Cinsiyete İlişkin Frekans Dağılımları.....	35
Grafik 4.2: Yaşa İlişkin Frekans Dağılımları.....	36
Grafik 4.3: Baba Eğitim Durumuna İlişkin Frekans Dağılımları.....	36
Grafik 4.4: Anne Eğitim Durumuna İlişkin Frekans Dağılımları	37
Grafik 4.5 : Aile Aylık Gelir Durumuna İlişkin Frekans Dağılımları.....	38
Grafik 4.6: Spora Katılıp Katılmama Durumuna İlişkin Frekans Dağılımları.....	38
Grafik 4.7: Cinsiyete Göre Yıkıcı Saldırganlık Durumu Grafiği.....	41
Grafik 4.8: Cinsiyete Göre Atılganlık Durumu Grafiği	41
Grafik 4.9: Cinsiyete Göre Edilgen Saldırganlık Durumu Grafiği	42
Grafik 4.10: Cinsiyete Göre Genel Saldırganlık Durumu Grafiği	43
Grafik 4.11: Yaşa Göre Yıkıcı Saldırganlık Durumu Grafiği.....	44
Grafik 4.12: Yaşa Göre Atılganlık Durumu Grafiği	45
Grafik 4.13: Yaşa Göre Edilgen Saldırganlık Durumu Grafiği	46
Grafik 4.14: Yaşa Göre Genel Saldırganlık Durum Grafiği	47
Grafik 4.15: Baba Eğitim Durumuna Göre Yıkıcı Saldırganlık Durumu Grafiği	48
Grafik 4.16: Baba Eğitim Durumuna Göre Atılganlık Durumu Grafiği.....	49
Grafik 4.17: Baba Eğitim Durumuna Göre Edilgen Saldırganlık Durumu Grafiği ...	50
Grafik 4.18: Baba Eğitim Durumuna Göre Genel Saldırganlık Durumu Grafiği	51
Grafik 4.19: Anne Eğitim Durumuna Göre Yıkıcı Saldırganlık Durumu Grafiği	52
Grafik 4.20: Anne Eğitim Durumuna Göre Atılganlık Durumu Grafiği	53
Grafik 4.21: Anne Eğitim Durumuna Göre Edilgen Saldırganlık Durumu Grafiği... ..	54
Grafik 4.22: Anne Eğitim Durumuna Göre Genel Saldırganlık Durumu Grafiği.....	55
Grafik 4.23: Aile Aylık Gelir Durumuna Göre Yakıcı Saldırganlık Durumu Grafiği	56
Grafik 4.24 : Aile Aylık Gelir Durumuna Göre Atılganlık Durumu Grafiği.....	57
Grafik 4.25: Aile Aylık Gelir Durumuna Göre Edilgen Saldırganlık Durumu Grafiği	58
Grafik 4.26: Aile Aylık Gelir Durumuna Göre Genel Saldırganlık Durumu Grafiği	59
Grafik 4.27: Spora Katılıp Katılmama Durumuna Göre Yakıcı Saldırganlık Durumu Grafiği	60
Grafik 4.28: Spora Katılıp Katılmama Durumuna Göre Atılganlık Durumu Grafiği	61

Grafik 4.29: Spora Katılıp Katılmama Durumuna Göre Edilgen Saldırganlık Durumu Grafığı	62
Grafik 4.30: Spora Katılıp Katılmama Durumuna Göre Genel Saldırganlık Durumu Grafığı	63

TABLULAR DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 3.1 : Araştırma Grubu	31
Tablo 4.1: Güvenilirlik Analizi Sonuçları.....	39
Tablo 4.2: Ölçeğin Alt Boyutlarına İlişkin Kolmogorov-Smirnov Z Sonuçları	40

BÖLÜM 1: GİRİŞ

1.1. Giriş

Spor, insan hayatında yaşamın sağlıklı olarak sürdürebilmesi için gerekli olan en önemli unsurlardan biridir. Sporun insan sağlığı üzerinde fiziksel olduğu kadar, ruhsal anlamda da olumlu katkıları bulunmaktadır. Yapılan bilimsel araştırmalar, düzenli sporun kişileri düzgün bir fiziksel görünümün yanında, kalp ve damar rahatsızlıkları başta olmak üzere birçok fiziksel rahatsızlıktan da uzak tuttuğunu göstermiştir. Aynı zamanda sporun insan vücudunda biriken negatif enerjiyi atmasında ve bu negatif enerjinin yaratabileceği stres, öfke, saldırganlık, şiddet gibi davranış şekillerinin önlenmesinde de etkili olduğu söylenebilmektedir. Özellikle günümüz şartlarında gerek ulaşım araçlarının yaygınlığı, gerek zaman darlığı ve gerekse çalışma şartlarının uygunsuzluğu kişileri spor yapmaktan alıkoymaktadır. Bu durum her geçen gün kalp ve damar hastalıklarının kişileri daha fazla tehdit etmesine, psikolojik olumsuzlukların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Ayrıca çalışma alanlarının teknolojik gelişmelerle birlikte fiziksel olmaktan zihinsel doğru yoğunlaşması, diğer bir ifadeyle kişilerin beyin gücü ile çalışma oranlarının artması hareketsizliği de beraberinde getirmektedir.

İnsan psikolojisi ile ilgili kavramlardan biri olan öfke, her ne kadar insani bir davranış şekli olsa da, bir sonraki safhası olan saldırganlığa dönüştüğünde kişinin hem kendisine, hem etrafındakilere maddi ve manevi zararlar vermektedir. Saldırganlığın önlenmesinde ise sporun ruh sağlığı üzerine olan olumlu katkıları önemli bir araç olarak görülmektedir. İlköğretim yıllarında okullarda verilen beden eğitimi dersleri öğrenciler tarafından sevilerek yapılmaktadır. Ancak üniversite öğrencilerinin ders müfredatlarında beden eğitimi dersleri ya bulunmamakta ya da zorunlu olmadığından katılım yeterince olmamaktadır. Üniversite öğrencileri genellikle ergen sayılabilecek yaşlardadırlar. Bu nedenle üniversite öğrencileri üzerinde yapılan araştırmalar ergenler geneline yansıtılabilir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Toplumlarının devamını sağlayacak bireyleri yetiştiren ve yetiştirdiği bireylere bilgiyi edinme ve sonrasında kullanabilmeyi öğretmeyi amaçlayan, bilimsel anlamda ülke gelişimine katkı da bulunan, ülkelerin en önemli

unsurlarından biri olan üniversitelerde eğitim gören öğrencilerin, psikolojik olarak da sağlıklı bireyler olarak yetişmesi toplumların sağlıklı olarak devamı için en önemli konulardan biridir. İnsan psikolojisinin içerisinde yer alan ve saldırganlık olarak da nitelendirilebilecek davranışlar, hem saldırıyı gerçekleştiren açısından hem de saldırıya uğrayan açısından bir takım problemlerin ortaya çıkmasına neden olur. Eğer saldırgan davranış fiziksel ise bedensel zararlara diğer bir ifade ile maddi zararlara, sözel bir saldırganlık söz konusu ise psikolojik zararlara neden olabilir.

Bireylerin bu tür durumlara mahal vermemesi için saldırgan davranışlardan kaçınması gerekir. Spor yapmak, bir enerji sarf etme, düşüncelerden uzaklaşma, deşarj sağlanması bakımından saldırganlığı önleyen bir aktivitedir.

Araştırma üniversite öğrencilerinin saldırgan davranışlarını ölçmek ve spora katılımın saldırgan davranışlarla ilişkisini incelemek, literatür ışığı altında sonuçları ortaya koymak açısından önemlidir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin spora katılımlarının saldırgan davranışları üzerinde etkisinin olup olmadığının araştırılmasıdır. Saldırganlık kısaca öfke duygusunun fiiliyata geçmesidir. Öfke kontrol edilemediği durumlarda saldırganlık söz konusu olabilir. Saldırganlık bireyin eğitim durumuna, yaşına, cinsiyetine vb. niteliklerine göre değişiklik gösterebilir. Spor yapmanın ise bireyin deşarj olması, stres ve kaynaklarından uzaklaştırması bakımından saldırganlık davranışının önlenmesinde önemli bir kontrol aracı olduğu düşünülebilir.

1.4. Problem Cümlesi

Son yıllarda üniversitelerde yaşanan saldırganlık ve şiddet olayları, araştırmacıları öğrencilerdeki bu davranış şekillerinin ortaya çıkış nedenlerini aramaya ve sonuçlara göre önlemler almaya sevk etmiştir. Üniversitelerin en önemli görevlerinden bir tanesi de öğrencilerin eğitimlerini güvenli bir şekilde gerçekleştirebilecekleri bir ortam sağlamasıdır. Bu bağlamda insan yaşamına olumlu yönde katkısı tartışılmaz derecede yüksek olan sportif etkinliklerin bu tür davranışların engellenmesi hususunda önemli bir etken olduğu düşünülebilir.

Araştırmamızın problem cümlesi de üniversite öğrencilerinin spora katılımlarının saldırgan davranışları ile ilişkisi ne yöndedir? şeklinde oluşturulabilir. Bu araştırma için aşağıdaki alt problemler oluşturulmuştur.

1.4.1. Alt Problemler

1. Öğrencilerin *cinsiyetlerine göre saldırganlık durumları* arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. Öğrencilerin *yaşlarına göre saldırganlık durumları* arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Öğrencilerin *baba eğitim durumuna göre saldırganlık durumları* arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. Öğrencilerin *anne eğitim durumuna göre saldırganlık durumları* arasında anlamlı bir fark var mıdır?
5. Öğrencilerin *aile aylık gelir durumuna göre saldırganlık durumları* arasında anlamlı bir fark var mıdır?
6. Öğrencilerin *spora katılıp katılmama durumlarına göre saldırganlık durumları* arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.5. Araştırmanın Hipotezleri

1. Öğrencilerin *cinsiyetlerine göre saldırganlık durumları* arasında anlamlı bir fark yoktur.
2. Öğrencilerin *yaşlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları* arasında anlamlı bir fark yoktur.
3. Öğrencilerin *baba eğitim durumuna göre saldırganlık durumları* arasında anlamlı bir fark yoktur.
4. Öğrencilerin *anne eğitim durumuna göre saldırganlık durumları* arasında anlamlı bir fark yoktur.
5. Öğrencilerin *aile aylık gelir durumuna göre yıkıcı saldırganlık durumları* arasında anlamlı bir fark yoktur.

6. Öğrencilerin *spora katılıp katılmama durumlarına göre saldırganlık durumları* arasında anlamlı bir fark yoktur.

1.6. Varsayımlar

- 1- Bu çalışmada kullanılan ölçüm yöntemlerinin geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmıştır.
- 2- Seçilen örneklem gurubunun araştırmmanın evrenini temsil eder nitelikte olduğu varsayılmıştır.
- 3- Araştırmaya katılan öğrencilerin testleri samimiyetle ve dürüst olarak cevapladıkları varsayılmıştır.

1.7. Kapsam ve Sınırlılıklar

Araştırmamıza, 2010-2011 eğitim öğretim yılında Bilecik Üniversitesinde öğrenim gören, Bahar Şenlikleri kapsamında düzenlenen okullar arası spor müsabakalarına okullarını temsilen katılan 181 spor yapan ve 236 spor yapmayan denek olmak üzere toplam 417 denek katılmıştır.

Spor yapan denekler Bilecik Üniversitesinin çeşitli birimlerinde öğrenim gören öğrenci sporculardan, spor yapmayan denekler ise Bilecik Üniversitesi'nin farklı bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Spor yapan deneklerin seçimi takım sporlarından rastgele yöntemle, sporcu olmayan denekler de aynı yöntemle belirlenmiştir.

Araştırmanın sınırlılıkları;

- Araştırma Bilecik Üniversitesi'nde 2010-2011 eğitim öğretim yılında öğrenim gören Bahar şenlikleri kapsamında düzenlenen okullar arası spor müsabakalarına katılan üniversite öğrencileri ile sınırlıdır.

- Bu araştırma uygulanan saldırganlık envanteri ve kişisel bilgi formu ile sınırlıdır.

- Bu araştırma spor yapanla yapmayan öğrenci gurubuyla sınırlıdır.

BÖLÜM 2: GENEL BİLGİLER

Genel bilgiler ana başlığı altında saldırganlık ve öfkenin tanımlarına, saldırganlık kuramlarına, öfke kontrolüne ve yöntemlerine, saldırganlık türleri ve nedenlerine yer verilerek uygulama bölümüne zemin hazırlanmaya çalışılmıştır.

2.1. Saldırganlık ve Öfke

Saldırganlık ve öfke çoğu zaman eş anlamlı olarak ele alınır. Saldırganlık öfkeyle ilişkisi olmasına rağmen ikisi aynı şey değildir. Saldırganlık bir davranış iken öfke bir duygu ifadesidir. Aşağıda başlıklar halinde saldırganlık ve öfke ile ilgili tanımlara yer verilmiştir.

2.1.1. Saldırganlık

Saldırganlık (aggression); “Bir yöne doğru hareket etmek” anlamına gelen latince kökenli bir sözcüktür. Bu sözcüğün kapsamında kesin bir tavır alışı, tepki verme ve yok etme anlamları da vardır (81). Berkowitz (11)’e göre saldırganlık; başka bir canlıya fiziksel yada psikolojik olarak zarar verme niyeti taşıyan davranış şeklidir. Araştırmacılar saldırganlığın salt davranışsal olmadığını, davranışa öfke, düşmanlık, patlama gibi duygusal öğelerin de eşlik ettiğini belirtmektedirler (70).

Saldırganlığı, tartışmaya yer vermeyecek şekilde tanımlamak güçtür. Bu nedenle saldırganlığın pek çok tanımı yapılmıştır. Baron ve Richardson’a göre (16) saldırganlık, canlı bir varlığa zarar verme veya incitme amacıyla yöneltilen, canlının da böyle bir işlemden kaçındığı davranış şeklidir. Davranışın mutlaka fiziksel olması zorunlu değildir. Sözel veya psikolojik olarak ta zarar verme amacı güden her davranış saldırganlık olarak nitelendirilir (83).

Saldırganlığın tanımını yapmak için iki etmen göz önünde bulundurulmalıdır. Bunlar saldırganlığın kendisi ve saldırganlıkta bulunanın niyettir. Saldırganlık karşıdaki bireye zarar vermek olarak tanımlanmaktadır. Saldırgan davranışta bulunan kişinin niyetinden kasıt, hedefe zarar verme amacıyla girilen bir davranıştır (27).

Saldırganlık, insanın doğası gereği kendisi ve etrafındakilerle olan ilişkilerinin ayrılmaz bir parçasıdır (38). Gergen ve Gergen (1986) saldırganlığı diğer kişi ve kişilere acı, ölüm gibi olumsuzluklar veren davranış olarak tanımlamışlardır (31).

Şahin (76) saldırganlığı, toplum tarafından saldırganca kabul edilen hareketlerle, karşısındakine acı veya maddi zarar veren davranışlar olarak tanımlamıştır .

Bir başka tanıma göre saldırganlık, başkalarını incitmeyi amaçlayan, davranışlardır (47).

İnsanlarda saldırganlık davranışının şiddete dönüşmesi, kişinin psikolojik ve toplumsal gelişiminin, nörolojik ve hormonal yapısının etkisiyle ortaya çıkar. Saldırganlığın toplumsal yaşamla bağdaşmadığı görüşü, aşırı uç olarak kabul edilen dışa vurum biçimidir (1).

Yapılan bu tanımlardan yola çıkarak yapılacak olan saldırganlık tanımı birine zarar verme niyetiyle yapılan davranışlar bütünü olarak ele alınabilir. Bu davranışlar fiziksel olabileceği gibi sözel olarak da yapılabilir. Buna göre bir fiilin saldırganlık olarak algılanabilmesi için zarar verme niyetiyle yapılmış olması gerekmektedir. Bireyin karşısındaki kişiye verebileceği her türlü zarar saldırganlık olarak tanımlanamaz. Burada niyet belirleyici olmaktadır. Örneğin kaza ile bireyin zarar görmesi durumunda buna sebep olan kişinin saldırgan olduğu söylenemez.

2.1.2. Öfke

Törestad (1990)'a göre öfke, planlanarak ortaya çıkmaz. Öfke, engellenme, haksızlığa uğrama, eleştirilme, küçümsenme gibi rahatsız edici durumlarda ortaya çıkan bir duygudur (47).

Öfke ile saldırganlık birbirlerine yakın kavramlar olarak düşünülmektedir. Ancak saldırganlık bir davranıştır; öfke ise bir duygudur. Öfkenin kontrol edilemediği durumlarda saldırganlık davranışı ortaya çıkabilir. Bazı durumlarda öfke olmadan da saldırgan davranış ortaya çıkabilir.

Öfke, bazen hissettirilmeyen bazen de çok hafif bir tepkiden hiddete kadar varabilen bir duygudur. Bu duygu durumu insan vücudunda fizyolojik ve biyolojik değişimleri beraberinde getirir. Bu değişimler, stres ve gerginlik, adrenal salgısının artması, hızlı nefes alıp verme, kalp atışında hızlanma, kan basıncında artış vb. şekillerde kendini gösterir (53).

“Öfke; duygusal bir tepki biçimi olup, başkasına yöneldiğinde insan ilişkilerini zora sokmakta, bireyin kendisine yöneldiğinde ise iç gerilim ve baskıya yol açmaktadır”(81).

2.1.3. Öfkenin Saldırganlığa Dönüşmesi

Öfkenin sağlıklı bir şekilde ifade edilmesi çok önemlidir. Doğru ifade edilmeyen öfke, baş ağrısı, mide rahatsızlığı, solunum problemi, cilt problemi, genital ve böbrek fonksiyonlarında problemler, arterit, sinir sistemi rahatsızlığı, dolaşım sorunu, mevcut fiziksel rahatsızlıkların kötüleşmesi ve duygusal rahatsızlık verebilir (53).

Öfkenin saldırganlığa dönüşmesi bazı durumlarda an meselesi olabilir. Ancak saldırganlık ve öfke aynı şey değildir. Bazen ifade edilmemiş öfke birikir, daha yıkıcı ve agresif davranışlar şeklinde boşalabilir.

Öfkenin saldırganlığa dönüşmesi çoğu zaman kişinin sonradan pişman olacağı eylemleri yapmasına neden olur. Bu durumu ifade etmek için bir sürü atasözü bile söylenmiştir. “Öfke ile kalkan zararlar oturur”, “keskin sirke küpüne zarar” vb. gibi.

Öfke kontrol edilemediği durumlarda saldırganlık davranışına dönüşür. Saldırganlık da öfkenin fiiliyata geçmiş ve birçok etkene bağlı olarak ortaya çıkan davranış şeklidir.

2.2. Öfkenin Nedenleri

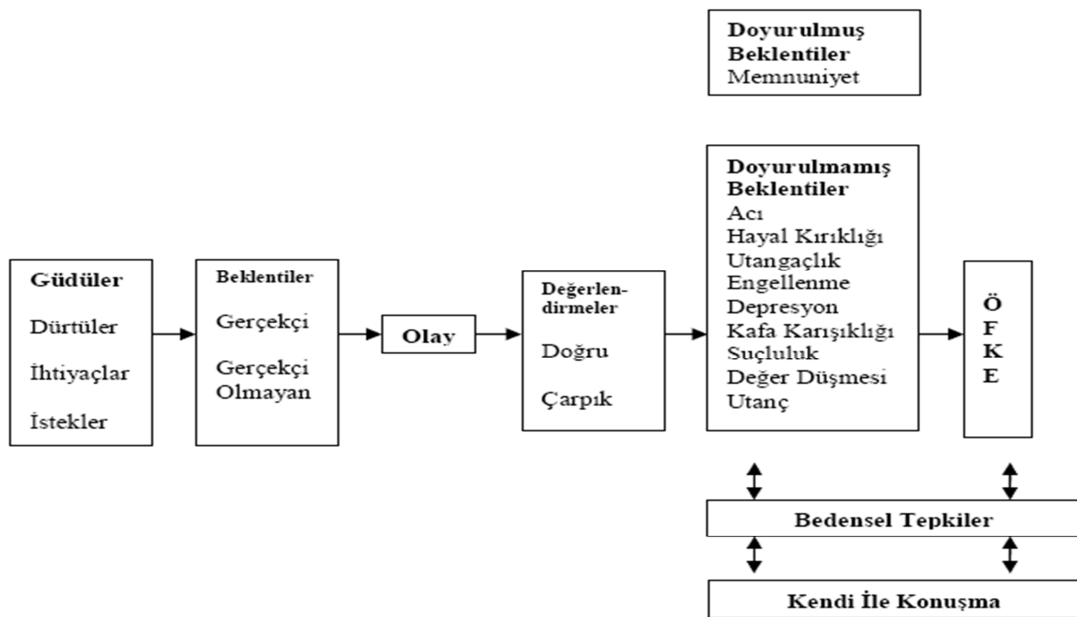
Öfkeye neden olan faktörler arasında; küçük düşürülme algısı, haksızlığa uğramak, durumun kontrolden çıkması, tehdit edilme, saldırıya uğramak, tacize uğramak ve hayal kırıklığına uğramak gibi unsurlar sayılabilir.

Çocuklar öfkelerini genellikle bağırma, tepinme, kendilerini yere atma gibi davranışlarla gösterir. Yetişkinlere ise öfkenin kontrol edilmesi gereken bir duygu olduğu düşüncesi öğretiltiğinden öfke duygularının ortak bir tepkisinden söz edilemez. Yetişkinlerde öfkenin saldırganlığa dönüşmesi fiziksel şiddetin yanında, dedikodu yapma, laf atma ve benzeri gibi dolaylı yollarla ifade edilmektedir (34).

İnsanı öfkeliendiren çeşitli sebepler olsa da engellemeler öfkenin en büyük sebeplerinden biridir. Çocuklukta eğitim ve bazı yasaklar, ergenlikte özgürlük hissine

karşılık aileye ekonomik açıdan bağımlı olmak, yetişkinler için sorumluluklar ve ağır hayat şartları, iş stresi, ilerleyen yaşlarda ise ömrün azalması düşüncesi, güvensizlik, eş kaybı veya endişesi gibi engeller insanı öfkeli edebilir (73).

Öfke ve saldırganlığın nedenleri ile ilgili olarak yapılmış açıklamalar incelendiğinde genellikle; genetik, nörolojik ve biyolojik özellikler, bazı psikiyatrik bozukluklar, alkol ve madde kullanımı, sosyal destek yokluğu, yetişkinin çocuklukta istismara uğramış olması, özellikle cinsel istismarın olduğu ailelerde babanın güç ve kararlarda baskın olması, babanın güç ve kontrol sağlamak için şiddete başvurusu, anne baba arasında cinsel sorunların olması, aile dışı ilişkilerde kısıtlılık, işsizlik, yoksulluk ya da modernizasyon gibi nedenlerle yoğun bir stresin ortaya çıkması, anne ve babanın çocuğa karşı davranışlarındaki tutarsızlık, çevrede uygun rol modellerinin olmayışı ve içinde yaşanılan grubun şiddeti teşvik etmesi gibi etmenlerin etkili olduğu görülmektedir (46).

Şekil 2.1: Öfkenin Oluşumu (73)

2.3. Öfke Kontrolü ve Öfke Kontrol Yöntemleri

Öfke normal ve sağlıklı bir duygu olmakla beraber, kontrolden çıkarak yıkıcı hale dönüştüğünde, kişisel ilişkilerde sorunlara yol açar.

“Beş Amerikalıdan birinin, öfke yönetimi ile ilgili bir problemi vardır. Öfke, insana özgü doğal bir duygudur. Öfke, bize karşı olası bir tehdit veya saldırıyı

algılamak ve buna karşı koymak için gösterdiğimiz tepkidir. Bizim tarafımızdan idare edilen öfke, kişisel ve profesyonel ilişkilerimizde ortaya çıkan çatışmanın büyük nedenlerinden biridir. Sosyal çevrede karşılaşılan asosyal davranışlar, trafikte gösterilen tepki, işyeri şiddeti, boşanma ve bağımlılık gibi olaylar karşısında insanların kendini etkili olarak idare etmediği zaman öfke ortaya çıkar. Ebeveynler çocukların beden ve ruh sağlıklarından sorumludur. Aileler kendilerini tatmin etmek uğruna, çocukların beden ve ruh sağlıklarını tehlikeye sokacak davranışlardan kaçınmalıdır” (61).

Öfkenin kontrol edilmesinde birtakım yöntemler geliştirilmiştir. Bu yöntemler, bilişsel yöntemler, duyuşsal yöntemler, iletişim ve duygusal yöntemler olarak adlandırılabilir. Öfke kontrol yöntemlerinin amacı, kızgınlığın ve öfkenin yol açtığı duygusal ve bedensel tepkileri azaltabilmektir. Bu başlık altında öfke kontrol yöntemlerine yer verilmiştir.

2.3.1. Bilişsel Yöntemler

Bu yöntem, düşünme tarzını değiştirme yöntemidir. Öfke duygusu insanları, küfretme, bağırıp çağırma şeklinde bir eğilime itmektir.

Öfke anında düşünceler gerçeği yansıtmaktan çok, olayların abartılmış ve çarpıtılmış bir şekilde algılandığını yansıtır. Bu tür düşünceler fark edilmeli ve yerine daha mantıklı olanlar yerleştirilmelidir. Unutulmamalıdır ki mantık öfkeyi yener, çünkü haklı bir nedene bağlı olsa da, çok çabuk mantık sınırlarını aşabilir. Bu sebeple öfkelenildiğinde mantığa sığınmak en doğru yoldur (12).

2.3.2. Duyuşsal Yöntemler

Biofeedback yani öfke durumunda vücudun verdiği tepkilerin keşfedilmesi ve bunun fiziksel uyarıların azaltılması için kullanılmasıdır. Bu yolla düşünce ve davranışlar değiştirilerek öfke kontrol altına alınabilir. Derin derin nefes almak, bir yere oturup sakinleşmek gibi davranışlar öfke kontrolünde işe yarayabilir.

Öfke ya da fiziksel uyarılmaya karşı başka bir uyarılma (örneğin, gevşeme ve espri) oluşturmak için öfkenin kontrolünde önemlidir.

Öfke anında yaşanan fiziksel uyarılmanın yarattığı enerji, üretime dönüştürülerek öfke kontrol altına alınabilir. Öfke anında kişinin bir işle ilgilenmesi,

edindiği hobilere kendini vermesi, örneğin akvaryum veya çiçeklerle ilgilenmek öfke kontrolünde yardımcı olabilir(53).

2.3.3. İletişim

İletişim kişinin kendini ifade edebilmesidir. Öfkeye sebep olan konuların karşılıklı tartışmalarla çeşitli yönlerden ele alınması öfke kontrolünde etkili bir yöntemdir. Tartışmadan kasıt karşılıklı iyi iletişimin sağlanmasıdır. Birbirine bağırarak veya hakaret içeren sözlerin kullanıldığı bir iletişim öfkenin kontrol edilmesini güçleştirebileceği gibi öfkenin saldırganlığa dönüşmesine de neden olabilir. Tartışma normal şartlarda yapılırsa sorunların çözümünde etkili bir yöntemdir. İletişimin önemli bir unsuru da dinlemeyi bilmektir. Kişi karşısındakini dinlemeli, anlamaya çalışmalı ve fikirlerini söylemelidir.

Öfkeli insanlar genellikle düşünmeden yargılama ve bu yargıları yönünde davranma eğilimindedirler. Bu yargılar da bazen çok gerçek dışı olabilmektedir. Eğer çok elektrikli bir tartışma içine girilmişse; sakin olmalı ve asıl söylemek istenilen düşünülmelidir. Aynı anda karşısındakinin de söyledikleri duyulmaya ve anlaşılmaya çalışılmalı, hemen cevap verilmemelidir.

2.3.4. Duygusal Yöntemler

Öfkenin kontrol edilmesinde duyguların iyi analiz edilmesi önemlidir. Kişinin hissettiği duygunun tam olarak ne olduğunu bilmesi gereklidir. Öfke ile diğer duyguları birbirine karıştırmamak gerekir. Hissedilen duygunun öfke mi, kıskançlık mı ya da hırs mı olduğu kişinin kendisi tarafından bilinmelidir. Çoğu zaman bu duygular birbiri ile iç içe gerçekleşir. Duyulan hissin tanınması kontrol altına alınmasını da kolaylaştıracaktır.

Duyguların olumlu yönde ifade edilmesi gerekir. Olaylara pozitif bakış açısıyla bakmak ve duyguların beden dili, sözlü veya yazılı olarak ifade edilmesi öfke kontrolünü sağlayacaktır.

2.4. Saldırganlık Kuramları

Tanımlar gibi saldırganlığın nedenlerini açıklamaya çalışan kuramlar gözden geçirildiğinde de çok farklı görüşler ortaya çıkmaktadır. Aşağıda saldırganlık kuramlarına yer verilmiştir.

2.4.1. İçgüdü Kuramı

Güdü, kişiyi belirli bir amaca yönelten iç uyarılar olarak tanımlanabilir (10). Kurucusunun Freud olduğu bu kuram saldırganlık davranışının, insan ve hayvan doğası gereği olduğunu öne süren anlayıştır.

Bireyin davranışı, yaşam içgüdü (eros) ve ölüm içgüdü (thanotos) olan iki temel güç tarafından yönetilir (13). İçgüdü kuramına göre ölüm içgüdüünün zararlarını en aza indirebilmek için kişiler çeşitli savunma mekanizmaları belirtmektedirler. Bu noktada da saldırganlık kaçınılmazdır ve bir şekilde boşaltılması gerekmektedir. Bu kurama göre içgüdüsel olarak doğuştan var olan saldırganlığın kaynağı kavga etme içgüdüdür (51). Bu içgüdüü oluşturan enerji her insanda farklı oranlarda bulunmakta, saldırganlığın ortaya çıkması enerjinin oranına ve saldırganlığa zemin hazırlayan uyarıcının gücüne bağlıdır. Bu enerji mutlaka dışarı atılmalıdır. Herhangi bir uyarıcının olmaması halinde saldırganlık enerjisi yine atılmaktadır. Organizmanın ikellik derecesine bağlı olarak dürtüsel amaçlarına o kadar yıkıcı bir şekilde erişmeye çalışır (9).

2.4.2. Boşalma Kuramı

Bu kuram, saldırganlık dürtülerinin saldırganlığın açığa vurulmasıyla azalacağı görüşünü savunmaktadır. Bu açığa vurulma olayına katarsis (boşalma) denir.

Saldırganlığın katarsis ile ilgili sonuçlarına bakılacak olursa;

1. Fizyolojik rahatlama saldırgan davranışlar ile azalırken, gevşeme saldırgan olmayan eylem ile ortaya çıkabilir.

2. Saldırgan bir bireyin gerçekleştirmek istediği saldırgan davranış, başka bir birey tarafından gerçekleştirilirse saldırganlıkta azalma olur.

Saldırgan eylemleri izlemek, öfkeli kişilerde saldırganlığı artırır.

Bu kurama göre ilk aşama duygusallıktır. Bu durumda öfke azalmakta ve insan durulmakta, sakinleşmektedir. Böylece saldırgan davranış sergileme eğilimi azalmaktadır. Bu davranışsal katarsistir. Bazen de insanlar kendilerini başkalarının yerine koyarak rahatlama yolunu seçerler. Cüceloğlu'na göre bu durumun sakıncaları vardır. Cüceloğlu bu konuda: “birey hayal dünyasına kaçışı sık sık kullanmaya başladığı zaman, gerçekle ilgisini kesmeye, hayal dünyasıyla gerçek dünyayı birbirine karıştırmaya başlar. Böyle bir durumda hayal dünyasına kaçış bireyin günlük yaşamına uyumunu zorlaştırmaya başlar” demektedir (17).

2.4.3. Engelleme Kuramı

Bu kuramda saldırganlık bir dürtüdür. İçgüdünün aksine, dürtü her zaman mevcut olan, sürekli artan bir enerji kaynağı değildir. Dürtü organizmanın yaşamsal bir ihtiyacı tatmin edilmediğinde ortaya çıkar ve yoksunluğu sona erdirici bir güç olarak hizmet eder.

İnsanlar ihtiyaçları olan şeyleri elde etmek için bir çaba sarf etmek zorundadır. Bu çaba zaman ve enerji kaybına neden olur. Ancak harcanan çaba sonucunda hedeflenen amaca ulaşamaması veya bir başkasının engellemesiyle karşılaşarsa hedefe ulaşmasını engelleyene karşı düşmanca bir tavır içerisine girer. Bu tavır önceleri duygu ve düşünce boyutunda iken sonraları zarar vermeye kadar gidebilmektedir. Köknel'e göre engellenme “psikanalitik açıdan istek, gereksinim ya da bir davranışın amacına ulaşmasının önlenmesidir” (54).

Engellenme bilinçli ya da bilinçsizce de yapılabilir. Araştırmalar akıl hastalığı olan insanların çoğunlukla hayatında bilinç dışı engellenmelerin olduğunu saptanmıştır. Engellenmenin yoğunluğu saldırganlığın da yoğunluğunu artırmaktadır. Fakat engellenmeye karşı gösterilen tepki kişilerin niteliklerine göre farklılıklar arz etmektedir (73).

Kişinin amacının engellenmesi genellikle kişide öfke duygusuna sebep olur. Karşısındakine karşı fiziksel ve sözel saldırıda bulunur (40).

2.4.4. Sosyal Öğrenme Kuramı

Kurucusu Albert Bandura olan bu kuramın anlayışına göre; saldırganlığın doğuştan varlığını ve bir dürtü sonucu meydana geldiğini ileri süren kuramlarla

karşılaştırıldığında sosyal öğrenme kuramı, kişiyi saldırganlığa iten güçlerin içsel olmaktan çok dışsal olduğunu savunur.

Bu kuramın dışsal etkenlere daha büyük önem verdiği görüşü ön plana çıkmaktaysa da, gerçekte sosyal öğrenme kuramı, kişiyi yalnız çevre etkenlerine (ödülleri, cezalar) tepki veren güçsüz bir organizma olarak görmemiştir. Bu kurama göre, çevre – kişi arasında çift yönlü bir etkileşim söz konusudur. Hem çevre etkenleri davranışları şekillendirip etkiler, hem de çevre davranışlarından etkilenir (80).

Lorenz ve Freud'a göre de saldırgan eylemin başlaması içgüdüselidir; Dollard ve arkadaşlarına göre ise saldırganlık, bir kez uyarıldığında dışarı vurulması gereken bir dürtüdür. Üç kuram da saldırgan bir eylemin dürtüyü azaltmaya hizmet ettiğini belirtmektedir. Bu arınma ilkesidir. Arınma kavramına ilişkin düşüncelerin akışı Aristoteles'e kadar götürülebilir. Aristoteles boş zaman kuramında, müzik ve trajedinin, tıpkı ilaçların fizyolojik etkileri gibi, zihinsel denge ve ruhsal iyilik üzerinde temizleyici ve tedavi edici bir etkisinin olduğunu anlatmaktadır. Ancak, Aristoteles için müzik ve trajedinin bu potansiyeli iki yönlüdür; o, bunların, sadece zararlı ya da istenmeyen heyecanların boşalmasında işlevsel olduğunu ileri sürmekle kalmaz, ama aynı zamanda depresyonun azaltılması, heyecanın uyarılması ve haz yaratma anlamında da işlevsel olduğunu düşünür. Yani, Aristoteles, özgül olarak saldırganlıktan bahsetmez. Heyecan, uyarılma ve haz Aristoteles'in döneminde insanlar için daralma ya da gerilimin azaltılması kadar önemli görülmekteydi. Fakat fizyolog ve psikologlar son zamanlara kadar, haz verici olmayan heyecanlara odaklanmış, gerilimi zararlı ve kaçınılması gereken bir durum olarak görmüşlerdir (71).

Bu kuramsal modeller, saldırganlığın azaltılmasında arınma denencesine önem vermektedirler. Kuramcılar, sporu arınma yollarından biri olarak gördükleri için spor-arınma ilişkisi pek çok araştırmaya konu olmuştur. Toplumsal olarak da yaygın kabul gören bu anlayışa göre, spor, toplumsal gerilimlerin dışarı çıkması için ideal yoldur. Fiziksel teması içeren popüler sporların bu istendik toplumsal amaçlara hizmet ettiği düşünülmektedir (45).

2.5. Saldırganlığın Nedenleri

İnsan saldırganlığının kökenleri uzun süredir üzerinde durulan bir sorudur. Saldırganlığın insan doğasına miras olarak geçen bir davranış olup olmadığı görüşü tartışılmıştır. Hayvanlar üzerinde yapılan çalışmalar saldırganlığın kalıtsal olduğunu açıkça ortaya koymuştur. Finlandiyalı psikolog Kirsti Lagerspetz ilk önce genç fareleri gözlemlerine dayanarak saldırgan ve saldırgan olmayan gruplara ayırmıştır. Sonuçta seçici yetiştirme programı onuncu nesle kadar aynı şekilde devam etmiştir. İnsanlar üzerinde de ikiz çalışmaları ile seçici yetiştirme programları ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmada çift yumurta ikizleri ve tek yumurta ikizleri arasında karşılaştırma yapılmıştır. Rushton, Fulker, Neale, Nias ve Eysenck insanlar da saldırganlığın kısmen kalıtsal olduğunu ikna edici bir şekilde sunmuştur. Bu saldırganlık, atılganlık, fedakarlık ve empati dahil tek yumurta ikizi örneğinde güçlü bir şekilde karşılıklı münasebeti bulunmuştur. Buna göre saldırganlık hem genetik yapıda hem de yetişilen sosyal şartlarda ortaya çıkmaktadır (72).

Saldırganlığın nedenlerine bakıldığında hayvanlarda uygun ve ortak cevaplar bulunabilirken, insan söz konusu olduğunda cevaplar çeşitlilik göstermektedir. İnsan saldırganlığı biyolojik ve psikolojik sebeplere dayandırılabilir.

Saldırgan davranışı belirleyen biyolojik etkenler;

1) Artmış fizyolojik uyarılma: Kişilerin fizyolojik olarak aşırı uyarılması saldırgan davranışlara neden olabilir. Örneğin sürekli şiddet filmleri izleyen birinde fizyolojik uyarılma artabilir.

2) Cinsiyet ve hormonlar: İnsanlar ve hayvanlar birlikte göz önüne alındığında her iki türün de erkek bireyleri saldırgan davranışlar gösterir. Bunun sebebi içgüdüsel olarak koruma ve sahiplenme duygusu olabileceği gibi hormonların etkisiyle de olabilmektedir. Bazı araştırmalar erkek çocukların şiddet gösteren oyunlar oynamayı daha çok sevdiğini göstermektedir. Bunun dışında erkeklerde bulunan androjen hormonunun seviyesi ile saldırganlık davranışları arasında ilişki olduğu da bulunmuştur.

3) Cinsel uyarılma: Araştırmalar cinsel uyarılmayla saldırganlık arasında bağlantı olabileceğinden söz edilmektedir. Cinsel olarak uyarılmış bir birey ister hayvan ister insan olsun her iki cins için de saldırganlığa yol açabilir. Özellikle bu uyarılmışlığın nihayete erememesi durumunda saldırgan davranışlar görülebilir.

4) Ağrı: Ağrı hisseden bir bünye çevresine karşı asabi davranışlar ve saldırgan tavırlar gösterebilir. Bunun nedeni ağrının unutulmaya çalışılması veya dikkatin başka taraflara çekilmeye çalışılması olabilir. Netice olarak özellikle hissedilme derecesi yüksek olan ağrılar saldırganlığa neden olur. Fiziksel acı hissetmek de benzer şekilde saldırganlık davranışı gösterilmesine neden olabilir.

5) İlaçlar ve diğer maddeler: Küçük doz alkol, sakinleşmeyi sağlayarak saldırganlığı azaltırken doz arttıkça saldırganlıkta artar; aerosol ve diğer kimyasal çözücü ve uçucular; kaygı gidericiler (anksiyolitikler) genel olarak saldırganlığı ketlerler. Sakinleştirici olarak alınan ilaçlar saldırganlığı azaltırken bazı ilaçlar da saldırganlık davranışlarının artmasına neden olabilir.

6) Nörotransmitterler (sinirler arası iletim maddeleri): Saldırganlık, açık bir şekilde katekolaminerjik, dopaminerjik ve serotonerjik sistemler tarafından düzenlenir. Norepinefrin, saldırganlığın ortaya çıkışına ve artmasına yol açmaktadır. Norepinefrinin bir önemli özelliği de duygulanımsal saldırganlığı artırırken yırtıcı saldırganlığı ketlemektedir. Dopamin, saldırganlığı arttıran bir diğer nörotransmitterdir. Serotonin ise saldırganlığı ketlediği düşünülen bir nörotransmitterdir.

7) Beyin anatomisi, nörotransmitterler ve hormonların ilişkisi: Saldırganlığı düzenlemekte limbik sistemin önem taşıyan bölgelerinin hipotalamus, septal alan ve amigdala olduğu düşünülmektedir. Bu alanların uyarılması saldırganlık davranışını arttırmaktadır. Çıkarılması durumunda da saldırganlık davranışları azalmaktadır (32).

Saldırgan Davranışı Belirleyen Psikolojik Etkenler;

1) Engellenme: Engellenme insanları saldırganlığa teşvik eder. Ancak her engellenme saldırgan davranışları yaratmaz.

2) Doğrudan provoke edilme: Kişinin fiziksel olarak kötüye kullanılması ve alay edilmesi gibi sebepler doğrudan provoke grubuna girmekte ve saldırgan davranışlar gösterilmesine neden olabilmektedir. Bazen imalı bir bakış ya da söz bu süreci başlatabilir.

3) Saldırganlık gösteren örneklere maruz kalma: Şiddet içeriklerinin yoğun olduğu filmleri izleme, oyunları oynama ve fotoğraflar saldırgan davranışı özendirilmekte veya tetikleyebilmektedir. Televizyondaki şiddet görüntüleri ile

çocukların saldırgan davranışları arasındaki ilişki bilinen ve kabul edilen bir saptamadır (32).

2.6. Saldırganlık Türleri

Saldırganlık üzerine yapılan araştırmalar incelendiğinde saldırganlığın çok değişik türde sınıflandırıldığı görülmektedir. Araştırmacılar genel olarak saldırganlığı aktif ve pasif saldırganlık olarak iki grupta incelemişlerdir. Aktif saldırganlıkta zarar verme niyeti bir eylemle gerçekleştirilirken, pasif saldırganlıkta zarar verme niyeti eylemsiz gerçekleşmektedir. Aktif saldırganlıkta, kişi karşısındakine somut bir biçimde zarar verme amacıyla harekete geçmektedir. Pasif saldırganlıkta ise kişi çevresindeki yardıma ihtiyacı olan insanlara yardım etme olanağı bulunduğu halde görmezlikten gelmektedir. Böylesi bir durumda kişi yasalardan ya da karşısındakinden zarar görme endişesi ile aktif olarak saldırganlık göstermemektedir.

Cox (1985) saldırganlığı iki grupta incelemiştir. Bunlar araçsal saldırganlık ve düşmanlık içeren saldırganlıktır. Bunların yanında tartışmalı olan atılgnlık kavramı da eklenebilir (16).

2.6.1. Araçsal Saldırganlık

Saldırganlık davranışlarının hem bireysel ve psikolojik, hem de toplumsal boyutu vardır. Birçok yazar tarafından farklı tanımlansa da saldırganlık genelde başka bir kişiye zarar verme amacını güden davranışları ifade eder. Genelde üç şekilde ele alınabilen saldırgan davranışlar içinde hedefin zarar görebileceği ve mantıksal bir beklentinin bulunduğu durumlarda; saldırganlığın iki temel tipinden söz edilebilir. Bunlar düşmanlık içeren saldırganlık ve araçsal saldırganlıktır. Bu iki saldırganlık birincil pekiştireçler ve amaçlarından dolayı birbirinden ayrılır (87).

Araçsal saldırganlıkta kişi bilinçli olarak ve önceden planlanmış olarak bu saldırganlığı gerçekleştirir. Leonard'a (1988) göre araçsal saldırganlık, duygusal bir temele sahip değildir ve amaca yönelik bir saldırganlık şeklidir (57).

Örnek verecek; olursak futbol oyununda gole giden oyuncuyu bilerek engelleyen veya düşüren savunma oyuncusu araçsal saldırganlığı kaybetmeme yolunda bir davranış şekli olarak kullanmış sayılır.

2.6.2. Düşmanlık İçeren Saldırganlık

Düşmanlık içeren saldırganlık türünde kişi tümüyle karşısındakine zarar verme amacıyla harekete geçmektedir. Bu saldırganlık türünde, saldırganın hedefini sevmemesi ya da nefret etmesi sebebiyle ve temel amacı hedefe zarar vermek olan saldırganlık türüdür (19).

2.6.3. Atılganlık

Araçsal ve düşmanlık içeren saldırganlığın dışında üçüncü bir saldırganlık şekli atılganlık kavramıdır. Atılganlık, kişinin düşüncelerini karşısındakine onun haklarını çiğnemediğinden ifade edebilmesidir.

Atılganlık, bireyin başkalarının haklarını kabul ederek, kendi hakkını kullanmasını sağlayan davranış olarak tanımlanabilir. Atılganlıkta birey kendi haklarını, duygu ve düşüncelerini ifade ederken karşısındaki kişinin hakkını göz ardı etmez, saldırganlık ise karşısındaki haklarının yüzeye çıkmasına izin vermez, fiziksel ve ruhsal olarak zorlamayı içerir. Kısaca atılgan olmak saldırgan olmak anlamına gelmemektedir (28)

Cox (1985), araçsal saldırganlık, düşmanlık içeren saldırganlık ve atılganlık arasında tartışmalı bir alanın olduğunu ve sözü edilen ilk iki saldırganlıkla, atılgan davranışın birbirinden ayırt edilmesi gerektiğini ifade etmektedir (7).

2.7. Şiddet ve Saldırganlık

Şiddet ve saldırganlık farklı birer olgu gibi değerlendirilse de, konu ile ilgili çalışmalar incelendiğinde, şiddet ve saldırganlığın birbirinden tamamen bağımsız kavramlar olmadığı görülür. Şiddet, insanda doğal olarak var olduğu kabul edilen saldırganlık eğiliminin bireysel ya da toplumsal boyutta, ancak diğerine zarar verecek biçimde dışa vurulması, yansıtılması olarak tanımlanır (6).

Şiddet ve saldırganlık farklı yaklaşımlarla araştırılmıştır. Bir kısım araştırmacılar genel psikolojiden yola çıkarak saldırganlığı ve nedenlerini araştırarak yaklaşımlarda bulunmuşlardır. Bazı araştırmacılar saldırgan kişilikleri birer klinik olgu olarak görmektedir. Bazı uzmanlar ise saldırganlığa dayanan ilişkileri toplumsal etkileşim olarak algırlar. Saldırganlığı açıklamaya çalışan tanımlar farklı görüşlerin

ürünüdür.Bu farklılığın temelinde de insan çevre arası etkileşim ve doğuştan getirilen ile sonradan kazanılmış davranışlar konusundaki tartışma yatmaktadır (68).

Saldırganlık, psikanalitik bakış açısıyla içgüdüsel bir güçtür. Psikanalitik yaklaşımda öfke duygusunun ortaya konulması, organizmaya ait bir boşalım aracı olarak yorumlanmaktadır Freud'a göre içgüdü iki şekildedir; yaşam içgüdü ve ölüm içgüdüdür. Hem yaşam hem de ölüm içgüdülerinin amacı gerginliği azaltmaktır. Freud, yaşam içgüdüünün türevinin cinsellik, ölüm içgüdüünün türevinin ise saldırganlık olduğunu savunur.Yaşam içgüdüü genellikle cinsel gerilimi azaltmayı,ölüm içgüdüü ise yaşam geriliminden arınmayı amaçlar. Bu iki çelişkili güç etkisinde varlığını sürdürmeye çalışan organizma,sonunda ölüm içgüdüünün zaferi ile tüm gerilimlerden kurtulur. Ölüm içgüdüünün özneyi yok etmesine yaşam içgüdüü engel olur. Bu engelleme sonucunda,özneye yönelemeyen ölüm içgüdüü yani saldırganlık bireyin çevresine yönelir (65).

Saldırganlığın doğuştan varlığını ve bir dürtü sonucu meydana geldiğini ileri süren kuramlarla karşılaştırıldığında sosyal öğrenme kuramı, kişiyi saldırganlığa iten güçlerin içsel olmaktan çok dışsal olduğunu savunur. Buna göre davranışlar, bireyin çevresinde gözlemediği davranışları taklit yoluyla model alması ile kazanılır. İnsanlar öğrenmelerini büyük ölçüde gözleyerek ve kalıp davranışları depolayarak oluştururlar. Buna göre şiddet, kişi geçmişte gözlemiş olduğu bir şiddet olayına bağladığı bir uyarıcıyla yeniden karşılaştığında, varolan bellekteki kalıp tepkileri devreye sokarak saldırganlık olasılığı artacaktır (65).

Engellenme-saldırganlık hipotezi, saldırganlığın doğuştan gelen bir dürtü ya da içgüdü olduğu fikrini reddederek, saldırganlığın engellenmeden kaynaklanan bir dürtü olduğu fikrini ileri sürmektedir. Bu kuram, kişinin bir hedefe ulaşmak için sergilemiş olduğu çabaların engellenmesinin, engellemeyi yapan şahıs ya da nesneye zarar vermeye yönelik bir davranışı güdüleyen saldırgan bir dürtü yarattığını varsaymaktadır Saldırganlığın dışa vurumu, bu dürtüyü azaltmaktadır. Bu hipotez; öfkeli bir kişinin, bu öfkesini ifade etmesine fırsat verilmesi durumunda, daha sonraları daha düşük düzeyde saldırganlık göstereceği fikrini ileri sürmektedir. Saldırganlık, engellenme karşısında gösterilen baskın davranıştır. Berkowitz (1965) saldırgan davranışın ortaya çıkışının yalnızca engellenmeye bağlı olmadığını ve saldırgan davranışın ortaya çıkmasını bir takım faktörlerin etkilediğini

belirtmektedir. Berkowitz'e göre; saldırgan davranış için gelen uyarıcılar, bireyin- psikolojik özellikleri ile çevresel engellenme arasında bir etkileşim içine girmektedir. Özetle Berkowitz saldırganlığı iç güçler yani öfke ve dış güçlerin etkileşim ürünü olarak değerlendirir (5).

2.8. Saldırganlık, Şiddet ve Spor İlişkisi

Latince kökenli olan spor sözcüğü, "Delport" ve "Disport" sözcüklerinin kısaltılmış şeklidir. Oyun, oyalanma, işten uzaklaşma anlamlarını taşımaktadır (7).

"Spor sözcüğünün ilk kullanımı eğlenme, gevşeme, rahatlama anlamlarını içermektedir" (25). C. Diem'e göre spor; "bireyin özgür istencine bağlı, bll değer ölçülerini içeren, kendisine özgü töresi olan, yarışma biçiminde, şenlik ve sevinç içerisinde yapılan; geliştirilmiş ve özgüleştirilmiş kuralları olan; yetkinleşmeyi öngören bedensel egzersizlerdir" (78). Spor pedagogu H. Neusel'e göre ise; "spor, boş zamanları değerlendirme, dinlenme, kendini iyilik halinde bulundurma ya da performans yetisini arttırma amacıyla oyun ya da yarışma biçimleriyle düzenlenen her türlü motorik (devinim) aktiviteleri kapsayan bir eylem biçimi"dir. Toplumbilimci K. Heimann ise sporu belirleyici değişkenler yaklaşımıyla ele alarak şöyle tanımlamaktadır: "spor, bedensel bir aktivitedir; spor toplumsal normlara göre düzenlenir, spor üretime yönelik değildir" (60).

Bir başka tanıma göre spor; insanın doğayla ilk ya da toplumla işbirliği-iş bölümüne dayalı ileri ilişkilerinin bir benzetim modeli olarak, doğayla savaşım sırasında edinilen bedensel beceri ve geliştirilen araçlı-araçsız yöntemleri, sonuçları açısından barışçıl, yapan açısından tam güncü, izleyen açısından eğlendirici biçimde bireysel ya da toplu boş zamana uygulanan; oyun, oyalanma ve işten uzaklaşmanın araçlarını giderek "işin kendisi" yaparken kendi bağımsız ekonomik aygıtını da geliştiren estetik, teknik, fizik, yarışmacı, mesleki ve toplumsal bir süreçtir (29).

Spor, belli kurallara ve teknik yöntemleri olan, yapanlarda ve izleyenlerde haz duyma ve coşku gibi ihtiyaçlarını tatmin eden, sporcuları ve izleyenleri bütünleştiren bir etkinlikler kümesidir. Genelde, spor yapmayanların saldırgan oldukları ve saldırganlığı giderebilmeleri için spor yapmalarının olumlu olacağı görüşü hakimdir (52).

Sporda saldırganlık, sporcunun ilgilendiği spor dalına ait kuralların dışına çıkarak, söz, beden ve işaretlerle karşısındakine zarar vermek niyeti ile yaptığı davranışlar olarak tanımlanabilir (20).

Sporda saldırganlık davranışı gerçekleştiğinde 2 farklı saldırganlık tipinden söz edilebilir. Birincisi araçsal saldırganlık, ikincisi de düşmanlık içeren saldırganlıktır. Karşılıklı temas halinde yapılan spor dallarında, anlayışlı olmayı gerektiren, takımın faydasına olan ve spordaki özel durumdan doğan gereklilikler araçsal saldırganlığı, kuralların ihlal edildiği ve rakibe zarar verme niyetiyle yapılan düşmanlık içeren saldırganlığı ifade etmektedir (87).

Saldırgan davranışların oluşmasında fiziksel yorgunluğun artması, skorun değişmezliğinin getirdiği gerginlik, rakip takımın fizik gücü ve performansının yüksek oluşu, en önemlisi de rakibin süregelen saldırgan davranışlarının hakem ya da seyirciler tarafından hoş görülmesi gelmektedir (54).

Saldırgan davranışta bulunan birey, gerilimini boşalttığı için saldırganlığında azalma olur. Bu durum katarsis kuramı ile açıklanabilir. Öfke ve saldırganlığını ifade eden bireyin, saldırganlık içeren davranışla kazanacağını, başarıya ulaşacağını öğrenmesi sonucu saldırganlık eyleminde artış olur. Bu durum, engellenme – saldırganlık kuramı ile açıklanır. Bireyin gösterdiği saldırganlığın çevresel ödüller ve modeller yoluyla pekiştirilmesiyle saldırganlık davranışında artış gerçekleşir. Bu durum ise sosyal öğrenme kuramı ile açıklanır. Bu model, saldırgan davranışın, saldırganlık eğilimi üzerindeki etkisi konusunda tüm süreci kapsamaktadır (16).

Şiddet; bir hareketin bir kuvvetin veya gücün değerlendirilmesi, sert hareket etmek, sert davranmak, kaba kuvvete başvurmak şeklinde tanımlanmıştır (2).

Şiddet genel olarak psikobiyolojik faktörler ile dış çevre arasındaki etkileşimin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Daha açık bir şekilde tanımlamak için şiddetin ne olduğunu ya da hangi formatlarda ortaya çıktığını bilmek gerekir. Bu açıdan bakıldığında şiddet (38);

- Bağırarak
- Hakaret etmek
- Dövmek
- Tehdit etmek
- Korkutmak gibi pek çok şekilde ortaya çıkmaktadır.

Ancak daha ciddi boyutta saldırgan şiddetten söz edilebilir. Bir kişinin başkasına zarar verme, yaralama veya öldürme amacına yönelik, fizik kuvvet uygulayarak yaratılan, ölümcül olabilen kişisel saldırganlıktır. Uç noktası cinayete kadar varan saldırgan şiddet, Öldürücü olmayan saldırgan şiddet 4 sınıfa ayrılarak incelenir: Basit saldırganlık, planlanmış saldırganlık, ırza geçme, hırsızlık. Basit saldırganlık silah veya alet olmadan yapılan, kişide küçük lezyonlar yaratan olaylardır. Bunlar sıyrıklar ile ekimozlardır. Başka bir tanımla ayaktan tedavi ile iyileşen olgular olarak da tanımlanabilir. Küçük bir problemin büyütülmesinden ortaya çıkabilen küçük çapta tartışma ile itişmeler bu tip olaylara örnektir (69).

Şiddet sözcüğü genel anlamda, aşırı duygu durumunu, bir olgunun yoğunluğunu, sertliğini kaba ve sert davranışı, eylemi nitelendirir. Şiddet özel olarak saldırgan davranışları, kaba kuvveti, beden gücünün kötüye kullanılmasını, yakan, yıkan, yok eden eylemleri taşlı, sopalı, silahlı, bıçaklı saldırıları, ferde ve topluma zarar eylemlerini kapsar (86).

Aslında spor ile şiddet yakın akrabadır (36), çünkü bilindiği gibi futbol şiddeti içinde barındıran bir oyundur. Kazanma hırsını sonuna kadar gözlemleyebileceğimiz, deyim yerindeyse bir erkek oyunudur (8).

Spor genellikle başarıya, kazanma, yenme ya da galip gelmeyle eşanlamlı olarak düşünüldüğünden, aşırı yasal fiziksel davranış bir yerde kazanma amacına hizmet edebilir. Sportif ortamda fazlasıyla yasal saldırgan davranan bir sporcuya verilen cezalar genellikle bir ödül gibi az gelmekte ve bu davranışı pekiştirilmektedir. Sportif ortam bu tür pekiştirmeler için çok uygun bir ortam olma özelliğine sahip görünmektedir. Diğer taraftan takım koçlarının saldırganlığı ketlemesi yada ödüllendirmesi bazı sporcuların niçin daha saldırgan olduğunu açıklayabilir. “Top geçer, adam geçmez”, “Acı yoksa kazanma da yoktu”, “ya sert oyna ya evine git” gibi sloganları takıma yerleştirmeleri aslında saldırganlığın sportif ortamda öğrenildiğini anlatmaktadır (74).

Şiddetle bağlantılı sportif karşılaşmalar genel olarak takım halinde yapılanlardır. Rakip takım ya da öteki imgesi rekabet – yarışma çerçevesinde şiddetin yaşanmasında etkili olmaktadır. Takım halinde yapılan müsabakalarda sporcuların fiziksel temasının daha fazla oluşu da saldırganlıkla ilgili yüklemeleri artırmaktadır. Takım halinde yapılan basketbol, buz hokeyi, futbol gibi sporlarda

saha içinde ve dışında şiddet yaşanmaktadır. Bu sporlarda şiddetin ön planda yer almasının nedenleri bu sporların kendi fiziksel özellikleri ve kitlesel yapısında bulunmaktadır. “Bu özellikler, bu sporların şiddetle eşleşmesine katkıda bulunmaktadır. Bu sporların şiddetle bağlantısını kolaylaştıran en önemli özellik statların büyüklüğüdür. Stat büyüklüğü izleyiciler açısından kimlik belirsizliğinin kolaylaşmasında önemli rol oynamaktadır... Kimlik belirsizliği, sözel ve fiziksel taciz ve saldırganlık durumlarında, karşılık ya da ceza görme olasılığı en aza indirdiğinden bu tür kalabalıklar toplumsal ya da yasal açıdan onay görmeyen davranışlar için uygun bir zemin oluşturmaktadır. Üstelik aynı takımın taraftarlarıyla bir arada bulunma böylesine davranışlar için birey üzerinde baskı da yaratabilmektedir” (39).

Köknel’e göre; “takımının renkleriyle birleşip, özdeşleşen genç; amaçlarını, beklentilerini, takımın gücüne, üstünlüğüne, yengisine bağlar. Gençler taraftarı oldukları takımın ‘fedailiğini’ yaparak toplumda rol ve yer kazandıklarına inanırlar. Takımlarının üstünlüğü uğruna saldırganlığı ve şiddeti saygınlık imgesi kabul ederler” (55).

Zanı-Kirchler’e göre; şiddet eylemlerine katılan fanatikler genellikle genç, işsiz ve kendi şiddet eylemlerini daha çok dış faktörlere bağlayan eğitim seviyesi düşük olan kimselerdir” (89).

2.9. Alanla İlgili Yapılan Çalışmalar

2.9.1. Yurt Dışında Yapılmış Çalışmalar

Saldırganlıkla cinsiyet ilişkisinin ele alındığı araştırmaların birinde Björkqvist, Lagerspetz ve Kaukiainen (1992), saldırganlık davranışlarında gözlenen cinsiyet farklılıklarının yaşa göre ilişkisini araştırmışlardır. Araştırma sonuçları, sekiz yaş grubunda erkeklerin doğrudan saldırganlığa daha sık başvurduğunu, kızların ise çekilme davranışını daha çok sergilediklerini, dolaylı saldırganlık puanları açısından cinsiyetler arasındaki farkın anlamlı olmadığını ortaya koymuştur. On beş yaş grubunda yer alan erkeklerin fiziksel saldırganlığa, aynı yaş grubundaki kızların ise dolaylı saldırganlık ve çekilme davranışlarına daha sık başvurdukları da bulgular arasındadır. Bununla beraber, doğrudan sözel saldırganlık açısından

cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Araştırma sonucunda erkeklerin doğrudan saldırganlığa, kızların ise dolaylı saldırganlığa daha sık başvurduğu vurgulanmıştır (14).

Green, Richardson ve Lago (1996) iletişim ağı yoğunluğu ve saldırganlık arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda yüksek yoğunluklu ağı içinde bulunan erkeklerin dolaylı saldırganlığı doğrudan saldırganlıktan daha fazla kullandığı görülmüştür. Kadınlarda ise iletişim ağı yoğunluğunun hem dolaylı hem de doğrudan saldırganlıkla ilişkili olmadığı, kadınların dolaylı saldırganlığı doğrudan saldırganlıktan daha fazla kullandıkları belirlenmiştir (33).

Duque, Klevens ve Ramirez (2003) şiddetin ve saldırganlığın yaygınlığını, farklı saldırganlık türleri arasında ki ilişkiyi ve diğer ülkelerde ele alınan değişkenlerle saldırganlık arasındaki ilişkileri Latin Amerika'da araştırmıştır. Çalışma 15-60 yaş aralığında yer alan toplam 3007 kişiyle yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre erkeklerin ve 15-24 yaş arasındaki deneklerin daha saldırgan oldukları bulunmuştur. Ayrıca bütün saldırganlık türlerinin birbiriyle örtüştüğü görülmüştür. Fiziksel olarak saldırgan davranışta bulunan, bıçak ya da silahla saldırıda bulunanların tamamına yakını sözel saldırganlığa da başvurduklarını ifade etmişlerdir (22).

Eisenberger, Way, Taylor, Welch, & Lieberman, (2007). Yaptıkları çalışmada kadın ve erkeklerde görülen saldırgan davranışların vücutta salgılanan(MAO-A) enzimi ile ilişkisini araştırmışlardır. Sonuç olarakta insanlarda görülen saldırgan davranışların nedenlerini bu enzimin salgılanmasındaki problemlerden kaynaklandığını bulmuşlardır (23).

2.9.2. Yurt İçinde Yapılmış Çalışmalar

Topuz (2008) çalışmasında amatör futbol oyuncularının saldırganlık düzeylerini incelemiştir. Araştırmaya 223 amatör futbol oyuncusu alınmıştır. Araştırma sonucunda futbolcuların genel olarak saldırganlık düzeylerinin orta seviyede olduğu, saldırganlık envanterine ait atılganlık ve edilgen saldırganlık alt boyut puan ortalamalarının baba eğitim düzeyi değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Ayrıca futbolcuların saldırganlık alt boyutlarına ve toplamına ait puan ortalamalarının yaş, oynadıkları mevki, eğitim düzeyleri, anne ve

baba meslekleri, ailelerinin gelir düzeyleri, sahip oldukları kardeş sayıları, evde birlikte yaşadıkları kişi sayıları ve evde alkol kullanan biri olup olmadığı değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür (82).

Kabak (2009) “Ergenlerde Spora Katılımın Saldırgan Davranışlar Üzerine Etkilerinin İncelenmesi” adlı çalışmasında, spor yapan ergenler ile spor yapmayan ergenlerin saldırgan davranışlarını karşılaştırmıştır. Araştırma 600 öğrenci üzerinde Kocatürk tarafından geliştirilen “Saldırganlık ölçeği” kullanılarak yapılmıştır. Araştırma sonucunda cinsiyete ve ailenin aylık gelir düzeyine göre öğrencilerin saldırganlık puanları arasında istatistiksel anlamda bir fark olduğu belirlenmiştir. Erkek öğrencilerin kızlara göre istatistiksel anlamda daha yüksek saldırganlık puanına ($p<0.023$), aile aylık geliri 600 tl ve aşağısında olan öğrencilerin saldırganlık puanlarının diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu saptanmıştır ($p<0.000$) (41).

Erşan vd. (2009) çalışmalarında beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin saldırganlık düzeylerini sosyodemografik açıdan incelemiştir. Araştırmaya 183 erkek ve 103 bayan katılmıştır. Araştırma sonucunda saldırganlık ölçeği puan ortalamalarının yaşa, cinsiyete, bölüm ve bransa göre farklılık göstermediği, saldırganlık ölçeği alt ölçeklerinden yıkıcı saldırganlıkla edilgen saldırganlık arasında pozitif korelasyon saptanmıştır. Özetle, çalışma sonuçlarına göre saldırganlık düzeyinin sosyo-demografik değişkenlerden etkilenmediği bulunmuştur (28).

Özkatar Kaya (2010) “18-25 Yaş Arası İşitme Engelli Sporcuların Stres ve Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi” adlı çalışmasını 50 işitme engelli gönüllü ile yapmıştır. Araştırma sonucunda sporcuların yaşları ile saldırganlık düzeyleri arasında, pozitif yönde doğrusal bir ilişki bulunmuştur. Spor yapan ve yapmayan işitme engellilerin cinsiyet ile saldırganlık ve stres arasında anlamlı bir ilişki bulunmamasına rağmen erkek engellilerin kız engellilere göre daha saldırgan davranışlar içerisinde olduğu bulunmuştur (64).

Özdevecioğlu ve Yalçın (2010) “Spor Tatmininin Sporcuların Stres ve Saldırganlık Düzeyleri Üzerindeki Etkisi” adlı çalışmalarının örneklemini Antalya ilinde çeşitli branşlardaki 420 sporcu oluşturmuştur. Çalışmanın sonuçlarına göre spor tatmini ile stres ve saldırganlık arasında negatif yönlü ilişkiler bulunmuştur. Yani sporcuların yaptıkları spordan tatmin olma düzeyleri arttıkça saldırganlıkları ve

stresleri azalmaktadır. Çalışmada stres ile saldırganlık arasında pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Sporcuların stresleri arttıkça saldırganlık düzeyleri de artmaktadır. Araştırmadan elde edilen bir diğer bulgu ise neden sonuç analizlerine dayalı olarak spor tatmininin hem stresi hem de saldırganlığı açıklayan anlamlı bir değişken olduğu belirlenmiştir. Diğer bir ifade ile spor tatmini sporcuların stres ve saldırganlıklarını açıklayan anlamlı bir tutumdur (63).

Erdoğdu (2010) çalışmasında 981 öğrencinin saldırganlık eğilimlerini bazı değişkenler açısından incelemiştir. Araştırmada, öğrencilere “Saldırganlık Envanteri” ve bilgi formu uygulanmıştır. Öğrencilerin saldırganlık eğilimleri, öğrencinin kendisi, ailesi ve okul ile ilgili faktörlere göre analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda spor tatmininin hem stresi hem de saldırganlığı azalttığı belirlenmiştir. Çalışmada ortaya çıkan bir başka bulgu stres ile saldırganlık arasındaki pozitif ilişkidir. Sporcuların stres düzeyleri arttıkça saldırganlık düzeyleri de artmaktadır (26).

Tekin vd. (2011) çalışmalarında kick-boks sporu ile uğraşan lisanslı sporcuların öfke ve saldırganlık düzeylerini çeşitli değişkenlere göre incelemiştir. Araştırmaya 50’si kadın 155’i erkek olmak üzere toplam 205 sporcu katılmıştır. Araştırma sonucunda cinsiyet, yaş ve kuşak derecelerine göre yıkıcı saldırganlık, atılganlık, edilgen saldırganlık ve toplam saldırganlık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farka rastlanmamıştır (80).

Kanoğlu (2008) çalışmasını, lise öğrencilerinin öfke düzeyleri ve öfke ifadelerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirmiştir. Araştırma İstanbul ilinde bulunan toplam üç okulda araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 1072 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda yaş değişkeni açısından öğrencilerin öfke-dışa alt boyutunda istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlı bir farklılaşma bulunmadığı ve aile tipine göre öğrencilerin sürekli öfke düzeyleri ve öfke tarzı alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı bulunmuştur. Ailesinden arkadaşları ile ilgili kısıtlama gören öğrencilerin sürekli öfke düzeyleri, öfke tarzı alt boyutları puanları kısıtlama görmeyen öğrencilerin puanlarından istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlı yüksek bulunmuştur (42).

Kurtyılmaz (2005) çalışmasında öğretmen adaylarının cinsiyete bağlı olarak saldırganlık düzeyleri ile akademik başarıları, iletişim ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırmanın evrenini 2004–2005 eğitim-öğretim

yılı bahar döneminde Anadolu ve Osmangazi Üniversiteleri'nin Eğitim Fakültesinin tüm bölümlerine devam eden 3366 Öğrenci oluşturmuştur. 1437 öğrenciden toplanan veriler arasından, evrenin %25'ine karşılık gelen 853 öğrenci oranlı küme örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun saldırganlıklarının orta düzeyde olduğu, erkeklerin saldırganlık düzeylerinin ise kızlara göre önemli bir biçimde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca, saldırganlık davranışları ile iletişim becerileri (-0.60), problem çözme becerileri (0.50) ve akademik başarı (-0.09) arasındaki ilişkilerin anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akademik başarı, yas, iletişim becerileri ve problem çözme becerileri değişkenlerinin saldırganlık davranışlarını yordayıcılığı ele alındığında, sadece iletişim becerileri ve problem çözme becerilerinin saldırganlığı anlamlı olarak yordadığı gözlenmiştir. İlgili değişkenlerin saldırganlığı yordayıcılığının kızlara ve erkeklere göre değişmediği, hem kızlarda hem de erkeklerde iletişim becerileri ve problem çözme becerilerinin saldırganlığı yordadığı, akademik başarı ve yas değişkenlerinin ise saldırganlığı yordamadığı belirlenmiştir (56).

Yalçın (2004) çalışmasında ailelerinden algıladıkları destek düzeyleri farklı lise öğrencilerinin saldırganlık düzeylerini; cinsiyetlerine, sınıflarına, ailelerindeki tartışma ve kavga sıklığına, algıladıkları anne-baba tutumlarına, ailelerinin gelir durumunu algılama biçimlerine, ailelerinde şiddet uygulanma, okuldaki arkadaşlık ilişkilerinden memnun olma, öğretmenlerinden memnun olma, babalarının alkol kullanma durumlarına göre incelemiştir. Araştırma sonucunda aileden algılanan destek düzeyi ile okuldaki arkadaşlık ilişkilerinden memnun olma durumu değişkenlerinin saldırganlık puanları üzerindeki ortak etkisi anlamlı bulunmuş, aileden algılanan destek düzeyi ile cinsiyet, sınıf, ailelerindeki tartışma ve kavga sıklığı, algıladıkları anne-baba tutumları, ailenin gelir durumunu algılama biçimi, ailede şiddet uygulanma, okuldaki öğretmenlerinden memnun olma ve babalarının alkol kullanma durumu değişkenlerinin saldırganlık puanları üzerindeki ortak etkileri anlamlı bulunmamıştır. Aileden algılanan destek düzeyi, ailenin gelir durumunu algılama biçimi, ailede şiddet uygulanma, öğretmenlerinden memnun olma ve babalarının alkol kullanma durumu değişkenlerinin saldırganlık puanları üzerindeki temel etkileri anlamlı bulunmuştur (84).

Şahin (2007) araştırmasında psikolojik ihtiyaç (ilişki, yeterlik ve özerklik ihtiyacı) düzeyleri farklı lise öğrencilerinin saldırganlık düzeylerini; cinsiyetlerine, öğrenim gördükleri okulun türüne, algıladıkları anne tutumuna, algıladıkları baba tutumuna, yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim yerine, ailelerinde şiddet uygulanma durumuna, öğrenim gördükleri okuldan memnuniyet düzeylerine ve serbest (boş) zamanlarında yaptıkları etkinliğin türüne göre incelemiştir. Araştırma sonucunda, lise öğrencilerinin saldırganlık puanı üzerinde ilişki ihtiyacı düzeyi ile serbest zamanlarda yapılan etkinliğin türü, yeterlik ihtiyacı düzeyi ile öğrenim görülen okuldan memnuniyet düzeyi ve özerklik ihtiyacı düzeyi ile cinsiyet değişkenlerinin ortak etkisi anlamlı bulunmuştur. Cinsiyetin, algılanan anne tutumunun, algılanan baba tutumunun, ailede şiddet uygulanma durumunun, öğrenim görülen okuldan memnuniyet düzeyinin, ilişki ve yeterlik ihtiyacı düzeyinin öğrencilerin saldırganlık puanları üzerindeki temel etkisi anlamlı bulunmuştur. Okul türünün, yaşamın çoğunun geçirildiği yerleşim yerinin, serbest zamanlarda yapılan etkinliğin türünün ve özerklik ihtiyacı düzeyinin öğrencilerin saldırganlık puanları üzerindeki temel etkisi anlamlı bulunmamıştır (76).

Öztürk (2008) ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin bazı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Araştırmada ergenin saldırgan davranışlarının cinsiyet, okul türü, okul başarısı, anne-baba eğitim düzeyi, gelir düzeyi, anne-baba tutumu, yaş, arkadaşlık ilişkilerinden memnun olup-olmama, öğretmenleriyle ilişkilerinden memnun olup-olmama, aile yapısı ve devamsızlık durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırma sonucunda ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri cinsiyet, okul türü, okul başarısı, anne-baba eğitim düzeyi, gelir düzeyi, anne-baba tutumu, yaş, arkadaşlık ilişkilerinden memnun olup-olmama, öğretmenleriyle ilişkilerinden memnun olup-olmama, aile yapısı ve devamsızlık durumuna göre farklılaşma olduğu görülmüştür. Fakat annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi, gelir düzeyi ve aile yapısının 9. sınıf öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri üzerinde önemli bir etkisi olmadığı ortaya çıkmıştır (66).

Dervent (2007) spor ve saldırganlık ilişkisini tüm boyutlarıyla ortaya koyabilmek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Çalışma sonucunda spor yapan deneklerin spor yapmayanlardan daha atılgan olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yıkıcı,

edilgen ve genel saldırganlık özellikleri açısından spor yapmayan ve spor yapan denekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanamamıştır. Cinsiyetlerine göre tüm deneklerde saldırganlık özellikleri açısından da anlamlı bir fark bulunamamıştır. Spor yapan kız deneklerin yapmayan kızlardan daha atılgan oldukları saptanmış ancak diğer saldırganlık özelliklerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Spor yapan kız ve erkek deneklerin atılganlık özelliklerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmiş, kızların erkeklerden daha atılgan oldukları anlaşılmıştır. Spor yapan kız ve erkeklerin diğer saldırganlık özelliklerinin ise birbirlerine yakın olduğu belirlenmiştir. Spor yapmayan erkek ve kız deneklerin saldırganlık özelliklerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Babalarının eğitim düzeyi incelendiğinde spor yapan deneklerin yıkıcı saldırganlık envanter alt ölçeğinde anlamlı bir fark bulunmuş, babasının eğitim düzeyi ortaokul olan deneklerin daha fazla yıkıcı saldırganlık özelliğine sahip oldukları tespit edilmiştir. Diğer saldırganlık özelliklerinde ise anlamlı bir fark bulunamamıştır. Babalarının eğitim durumlarına göre spor yapmayan deneklerden babalarının eğitim düzeyi lise olanların edilgen saldırganlık özelliklerinin diğer deneklerden daha yüksek olduğu saptanmıştır (21).

Menteş (2007), lise öğrencilerinin atılganlık seviyesine sporun etkisini belirlemek, demografik özelliklerinin atılganlık düzeyi ile bir ilişkisinin olup olmadığını ortaya koymak amacıyla bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonucunda, lise öğrencilerinin % 61.6'sı (670'i) atılgan davranış biçimine sahipken, %38.4'ü (417'si) atılgan davranış biçimine sahip olmadıkları bulunmuştur. Lise öğrencilerinin atılganlık düzeyinde lisanslı olarak spor yapıp yapmadıklarına bağlı olarak anlamlı bir farklılık olmadığı; takım sporun yapanların atılganlık düzeyi puanlarının bireysel spor yapanlara göre yüksek olduğu; spor yapma süreleri ve sportif müsabakalara düzenli olarak katılıp katılmama ile atılganlık düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı bulunmuştur. Lise öğrencilerinin atılganlık düzeyinde yaşa, kardeş sayısına, annenin ve babanın mesleğine bağlı olarak istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmazken; cinsiyet, devam ettikleri sınıf, devam ettikleri okul, gelir düzeyi, annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi, boy ve kilo değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (59).

Afyon vd., (2005) Türkiye 3. Ligi 6. Grupta mücadele eden büyükler kategorisinde Muğla ilindeki; (Muğlaspor, Marmarisspor, Dalaman Kağıtspor, Milasspor, ve Fethiyespor) profesyonel futbol takımlarının futbolcularının müsabaka öncesi saldırganlık düzeyini belirlemek ve karşılaştırma yapmak amacıyla bir çalışma yapmışlardır. Çalışmaya Muğla ilinde 5 profesyonel takımın futbolcuları (n=75) dahil edilmiş, sporcuların yaş ortalamaları; (22,071±4,03) yıl, boy ortalamaları; (178,333±2,45) cm, vücut ağırlıkları; (72,272±5,49) kg olduğu görülmüştür. Futbolcuların saldırganlık düzeylerini belirlemek için, Özcan Köknel'in saldırganlık ölçeği kullanılmış, istatistiki analizinde aritmetik ortalamalar (X) ve standart sapmalar (SS) alınmıştır. Takımların saldırganlık düzeyi için; One-Way ANOVA testi uygulanmış, gruplar arasındaki farklılaşma ise Tukey HSD ile $p<0,05$ ve $p<0,01$ düzeyinde incelenmiştir. Takımların saldırganlık düzeyi ortalamaları 15,19±2,92 olarak ortaya çıkmıştır. Futbol takımlarından Fethiye spor'un saldırganlık düzeyinin en yüksek (15,83±2,71), Milasspor'un ise en düşük (13,95±2,19) değerde olduğu, saldırganlık düzeyleri arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını bulmak için Tukey HSD testi uygulanmıştır. Test sonuçlarına göre ise; Milasspor değerleri ile Fethiyespor değerleri arasında istatistiksel olarak $p<0,05$ düzeyine anlamlı ilişki bulunmuş, diğer takımlar arasında istatistiksel olarak bir anlamlılığa rastlanmamıştır. Sonuç olarak; saldırganlık düzeylerine göre sıralandığında en saldırgan eğilim Fethiyesporlu futbolcularda, sırasıyla; Dalaman Kağıtspor, Muğlaspor, Marmarisspor'un yer aldığı, en az saldırganlık eğilim ise Milas sporlu futbolcularda bulunmuştur (4).

Kesen vd., (2007) yetiştirme yurdunda yaşayan ergenlerin, saldırganlık ve öfke düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi, ergenlerin yaş ve yurtda kalma süreleri ile öfke ve saldırganlık düzeyi arasında ilişki olup olmadığının incelenmesi amacıyla bir araştırma yapmışlardır. Araştırmanın evreni Konya ilinde bulunan erkek ve kız yetiştirme yurdunda kalan 2828 sayılı yasa ile korunma ve bakım altında bulunan ergenlerden oluşmuştur. Araştırma örneklemine toplam 201 ergen dahil edilmiştir. Ergenlerin yaş ortalamaları 15.20 dur. Araştırma sonuçlarına göre; ergenlerin sürekli öfke ve öfke tarzı alt boyutları ile saldırganlık alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Yetiştirme yurdunda yaşayan ergenlerin yaşları ile “genel saldırganlık” ve alt boyutlarından, atak, dolaylı, sinirli ve negatif

saldırganlıklar arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ergenlerin yaşları ile sürekli öfke düzeyleri ve öfke dışı alt boyutları arasında da anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur. Araştırmadan elde edilen diğer bir sonuç ise, ergenlerin yurtda kalma süreleri arttıkça saldırganlık ve öfke düzeyleri de artmaktadır (48).

Acet vd., (2010) üniversitelerarası futsal müsabakalarına katılan bayan sporcuların, futsal oyununa ilişkin erdem ve şiddetle ilgili düşüncelerinin araştırılması amacıyla bir çalışma yapmışlardır. Çalışmada Çanakkale 18 Mart Üniversitesi'nde 2010 tarihinde yapılan Üniversitelerarası Futsal Süper Lige Terfi müsabakalarına katılan bayan sporcu öğrencilere sporda erdem ve şiddetle ilgili düşüncelerini ölçmeye yönelik anket uygulanmıştır. Gönüllü olarak anketi dolduran 57 sporcunun (Yaş 21.44 ± 1.722) cevapları değerlendirilmiştir. Toplam 22 maddenin yer aldığı anketin ilk bölümde deneklerin genel özelliklerini belirlemeye yönelik 5 madde, sporda saldırganlıkla ilgili düşüncelerini belirlemeye yönelik 12 madde ve sporda erdem anlayışlarını sorgulamaya yönelik 5 madde yer almıştır. İstatistik işlem olarak 0.05 önemlilik düzeyinde Ki-Kare testi (Chi-Square) ve Çapraz Tablolama (Cross-Tabulation) testleri uygulanmıştır. Test sonuçları üniversitelerarası futsal şampiyonasına katılan sporcu bayan öğrencilerin sporda erdem ($P<0.05$) ve saldırganlık anlayışları ($P<0.05$) arasında önemli farklılıklar olduğunu göstermiştir. Futsal oynayan bayan öğrencilerin rakipleri için yanlış buldukları bazı davranışları takımlarının menfaati için kendilerinin yapmasını normal karşıladıkları görülmüştür (3).

BÖLÜM 3:GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde; Araştırmanın evreni, örnekleme, protokol, veri toplama araçları, araştırmanın modeli ve verilerin çözümlenmesine yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Evreni

Araştırmanın evrenini, 2010-2011 eğitim öğretim yılında Bilecik Üniversitesinde öğrenim gören, bahar şenlikleri kapsamında düzenlenen okullar arası spor müsabakalarına okullarını temsilen katılan 310 sporcu öğrenci denekle, 7000 civarı Önlisans ve lisans öğrencisi bulunan Bilecik üniversitesi içerisinde bu müsabakalara sporcu olarak katılmamış ve spor yapmayan ön lisans ve lisans öğrencilerinden oluşmaktadır.

3.2. Araştırma Grubu

Araştırmanın örnekleme ise evrenden tesadüfî olarak seçilen, 181 spor yapan ve 236 spor yapmayan denek olmak üzere toplam 417 denekten oluşmaktadır.

Tablo 3.1 : Araştırma Grubu

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Spor Yapan	181	43,4	43,4	43,4
Spor Yapmayan	236	56,6	56,6	100,0
Total	417	100,0	100,0	

3.3. Protokol

Araştırma konusu dâhilinde özelliklerin belirlenmesi için gerekli olan kişisel bilgi formu oluşturuldu ve araştırmaya uygun Saldırganlık Envanteri belirlendi.

Danışmanım ile birlikte uygulamanın yapılacağı Bilecik Üniversitesi bahar şenlikleri spor müsabakaları programı ve katılan takımlar incelenerek uygulamanın ne zaman ve nasıl yapılacağına karar verildi. Bu esnada Bilecik Üniversitesi Sağlık Kültür Ve Spor Daire Başkanlığı ile irtibata geçilerek çalışma içeriği anlatıldı ve destek alındı. Anketler uygulanmadan önce öğrencilere çalışmanın amacı ile ilgili

bilgi verildi ve anketlerin doğru bilgilerle ve sağlıklı bir şekilde doldurulmasının çalışma bitiminde bizleri doğru sonuca ulaştıracağı anlatıldı. Çalışmada farklı sınıf seviyeleri ,lisans ve önlisans durumları göz önünde tutularak anket uygulanılmasına karar verildi.Anketlerin sağlıklı bir şekilde doldurulması için spor yapan öğrencilere antrenman önceleri,spor yapmayanlara sınıf ortamlarında anketler uygulandı.

Uygulama esnasında herhangi bir problemle karşılaşılmadı.. Anketlerin doldurulması için öğrencilere yeterli zaman tanındı ve anketler en geç 25 dakika içerisinde öğrenciler tarafından teslim edildi.

Toplanan veriler analiz çalışması için kullanılacak olan SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 16.0 programına girildi. Toplamda 470 öğrenciye ulaşıldı. Ancak yapılan inceleme sonucunda bazı ölçeklerin tam doldurulmadığı, gelişigüzel cevaplandırıldığı, dikkatsizlik, objektif davranmama vb. nedenlerden dolayı 53 ölçek değerlendirmeye alınmamıştır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, veri toplama aracı olarak İpek İlter (Kiper) tarafından geliştirilen “Saldırganlık Envanteri” (51) ve araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

3.4.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu, araştırmanın örneklemini oluşturan üniversite öğrencilerinin demografik özelliklerini ve spor aktivitelerine katılma düzeylerini belirlemek amacı ile araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.

3.4.2. Saldırganlık Envanteri

İpek İlter (Kiper) tarafından 1984 yılında geliştirilen saldırganlık envanteri 30 maddeden oluşmakta ve üç alt testi içermektedir. Bunlar: yıkıcı saldırganlık, atılganlık ve edilgen saldırganlıktır. Envanterde yer alan her bir alt test 10 soru ile belirlenmiştir.

Yıkıcı saldırganlıkla ilgili maddeler; 1, 2, 3, 13, 14, 15, 22, 23, 24, 29

Atılganlıkla ilgili maddeler; 4, 5, 6, 10, 11, 12, 19, 20, 21, 28,

Edilgen saldırganlıkla ilgili maddeler ise 7, 8, 9, 16, 17, 18, 25, 26, 27, 30'dur.

Envanterde kullanılan materyal, soru formu ve yanıt kâğıdıdır. Sorular “bana hiç uymuyor=-3”, “bana biraz uymuyor=-2”, “bana uymuyor=-1”, “kararsızım=0”, “bana uyuyor=+1”, “bana biraz uyuyor=+2”, “bana çok uyuyor=+3”, arasında yanıtlamayı içeren 7’li likert tipidir. Kuramsal olarak her bir alt testte, her soruya bana çok uyuyor şeklinde yanıt veren denek +30, bana hiç uymuyor şeklinde yanıt veren denek ise -30 puan almaktadır. Ancak istatistiksel olarak eksi puanlar kullanılmayacağından dolayı ve sıfır sayısının da istatistiksel analizde sorun yaratacağı düşüncesiyle her toplam puana 31 sayısı ilave edilmiştir. Bu sayede her bir alt testten alınan puan 1, en yüksek puan 61 olmaktadır. Envanterin kendisinde olmamakla birlikte, her üç alt ölçeğin toplam puanlarından yola çıkılarak her denek için genel bir saldırganlık puanı da elde edilmiştir (37).

Bu araştırmada, deneklerin verdiği cevaplar doğrultusunda boş olan maddeler o sorunun ortalamasına göre *replace missing value with average* ile tekrarlanmıştır. Yapılan güvenilirlik çalışmasında envanterin “Yıkıcı Saldırganlık” alt boyutuna ait Cronbach’s alfa iç tutarlılık katsayısı 0,833 (Bkz. Ek 4); “Atılganlık” alt boyutuna ait Cronbach’s alfa iç tutarlılık katsayısı 0,805 (Bkz. Ek 4); ve “Edilgen Saldırganlık” alt boyutuna ait Cronbach’s alfa iç tutarlılık katsayısı 0,800 (Bkz. Ek 4); olarak bulunmuştur. Envanterin tümüne ilişkin elde edilen iç tutarlılık katsayısı ise 0,931 olarak hesaplanmıştır (Bkz. Ek 4).

3.5. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma betimsel yöntem ve ilişkisel tarama modeline göre modellenmiştir. Deneklerin var olan özelliklerine hiçbir değişiklik yapılmaksızın veri toplanarak, var olan durum hakkında deneklerin görüşleri alınmaya çalışılmıştır. Betimleme yöntemi geçmişe ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, kendi şartları içinde ve olduğu gibi tanımlamaya çalışılır. Olayı değiştirme ve etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan bilmek istenen şeyi gözleyip belirleyebilmektir (43). Bu bağlamda üniversite öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri belirlenmeye çalışıldığından dolayı çalışma betimsel tarama modeline dayanmaktadır.

Öğrencilerin spor katılımlarının saldırganlık düzeylerine etkisi belirlenmeye çalışılmıştır.

3.6. Verilerin Çözümlemesi

Araştırma problemleri cevap bulmak için deneklere uygulanan anketler bilgisayar ortamına SPSS 16.0 ile girilmiştir.

Deneklerin demografik bilgileri ve spor aktivitelerine katılma durumları frekans dağılımları ile belirlenmiştir. Grafikselleştirme Excel programı yardımıyla çizilmiştir.

Saldırganlık envanterinin ve alt boyutlarının güvenilirlikleri Cronbach"s alfa iç tutarlılık katsayısı ile elde edilmiş ve ölçek/ alt boyuttan elde edilen toplam puanların normallik sınaması Kolmogorov-Smirnov Z ile yapılmıştır (Bkz Ek 5).

Normallik sınaması sonucunda ölçek/ alt boyuttan elde edilen toplam puanların normal dağılıma sahip olduğu (Sig.>0,05) görülmüştür. Bu durumda araştırma problemlerinin çözümlenmesi için uygulanacak istatistiksel analizlerde parametrik testlerin kullanılması gerektiğini göstermiştir. Öğrencilerin cinsiyetleri (kız, erkek) ve spor aktivitelerine katılma(evet, hayır) durumları göre saldırganlık durumlarının farklılık gösterip göstermediğini test etmek için $\alpha= 0.05$ anlamlılık düzeyinde *Bağımsız Örneklem T(independet Samples T Test)* testinden yararlanılmıştır. Öğrencilerin yaşlarına (18, 19 ,20 ,21 ,22 yaş ve üzeri), anne ve baba eğitim (okul bitirmemiş, ilkokul, ortaokul, lise, üniversite, lisansüstü)durumlarına, aile aylık gelir (0-500, 501-1000, 1001-1500, 1501-2000, 2001 ve üzeri) durumlarına göre saldırganlık durumlarının farklılık gösterip göstermediğini test etmek için $\alpha= 0.05$ anlamlılık düzeyinde *Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way ANOVA)* kullanılmıştır. Gruplar arası farklılaşmaları araştırmak için ikinci seviye testi olarak Tukey HSD testi uygulandı.

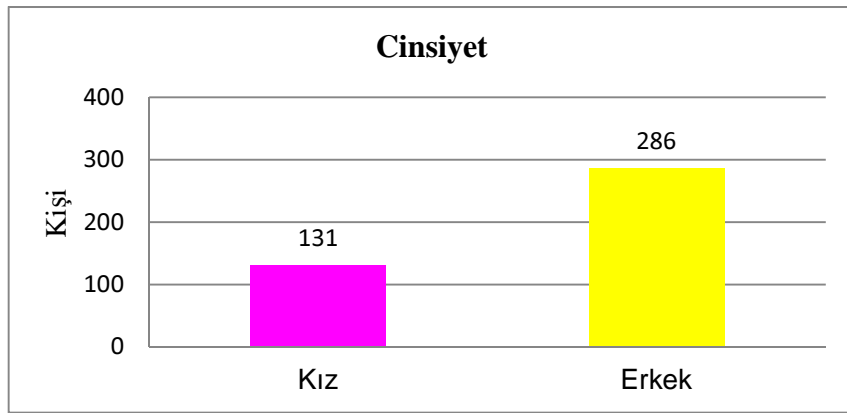
Araştırma boyunca önem düzeyleri 0,01 ve 0,05 olarak alınmıştır.

BÖLÜM 4: BULGULAR

4.1. DENEKLERİN GENEL ÖZELLİKLERİ

4.1.1. Cinsiyete İlişkin Bulgular

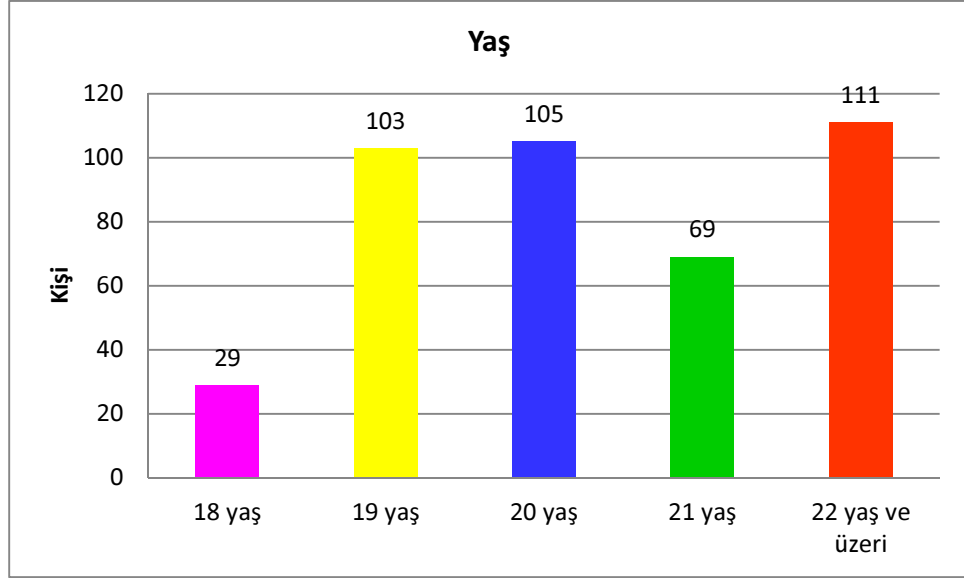
Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin %31,4'ü kızlardan (131 kişi) ve %68,6'sı erkeklerden (286 kişi) oluşmuştur (Bkz. Grafik 4.1; Ek 3).

Grafik 4.1 : Cinsiyete İlişkin Frekans Dağılımları

4.1.2. Yaşa İlişkin Bulgular

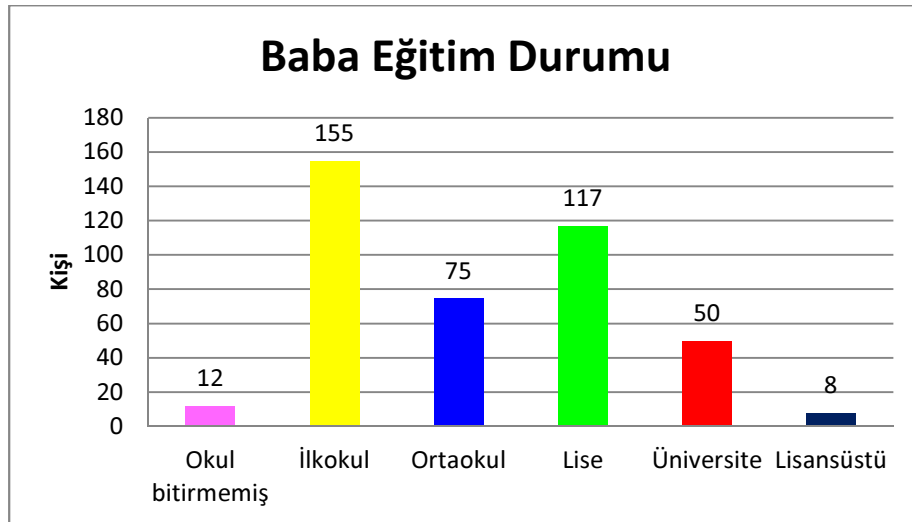
Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin %7,0'ının 18 yaşında (29 kişi), %24,7'sinin 19 yaşında (103 kişi), %25,2'sinin 20 yaşında (105 kişi), %16,5'inin 21 yaşında (69 kişi) ve %26,6'sının 22 yaşında veya daha büyük (111 kişi) oldukları gözlenmiştir (Bkz. Grafik 4.2; Ek 3)

Grafik 4.2: Yaşa İlişkin Frekans Dağılımları

4.1.3. Baba Eğitim Durumuna İlişkin Bulgular

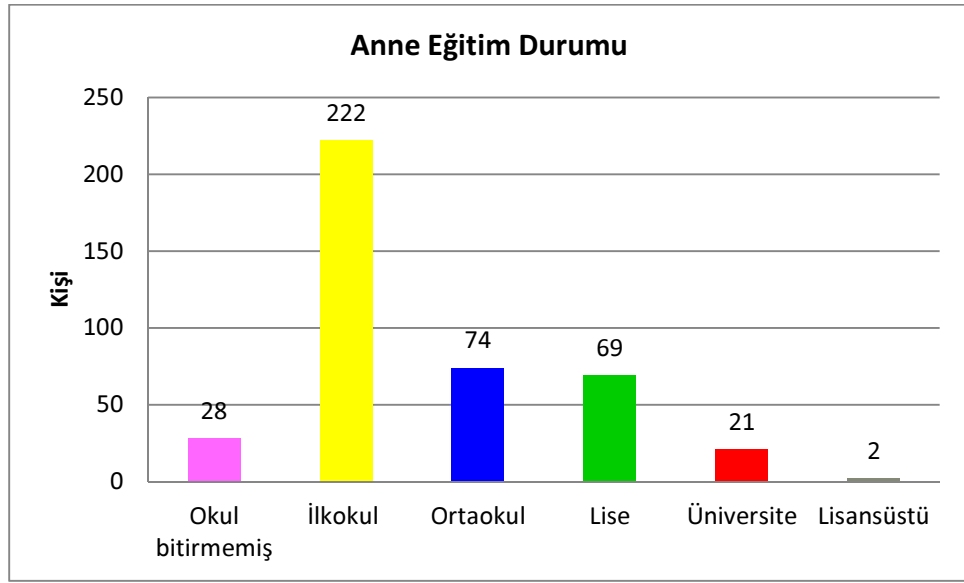
Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin %2,9'unun babasının okul bitirmemiş (12 kişi), %37,2'sinin babasının ilkokul mezunu (155 kişi), %18,0'ının babasının ortaokul mezunu (75 kişi), %28,1'inin babasının lise mezunu (117 kişi), %12,0'ının babasının üniversite mezunu (50 kişi) ve %1,9'unun babasının lisansüstü mezunu (8 kişi) olduğu gözlemlenmiştir (Bkz. Grafik 4.3; Ek 3)

Grafik 4.3: Baba Eğitim Durumuna İlişkin Frekans Dağılımları

4.1.4. Anne Eğitim Durumuna İlişkin Bulgular

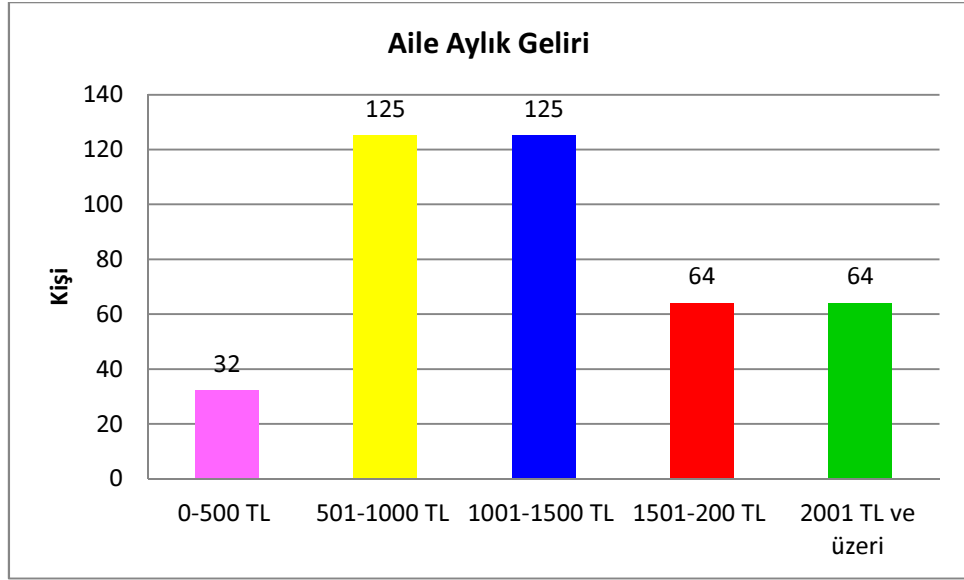
Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin %6,7'sinin annesinin okul bitirmemiş (28 kişi), %53,5'inin annesinin ilkokul mezunu (222 kişi), %17,7'sinin annesinin ortaokul mezunu (74 kişi), %16,5'inin annesinin lise mezunu (69 kişi), %5,0'ının annesinin üniversite mezunu (21kişi) ve %0,5'inin annesinin lisansüstü (2 kişi) olduğu gözlenmiştir (Bkz. Grafik 4.4 ; Ek 3).

Grafik 4.4: Anne Eğitim Durumuna İlişkin Frekans Dağılımları

4.1.5. Aile Aylık Gelir Durumuna İlişkin Bulgular

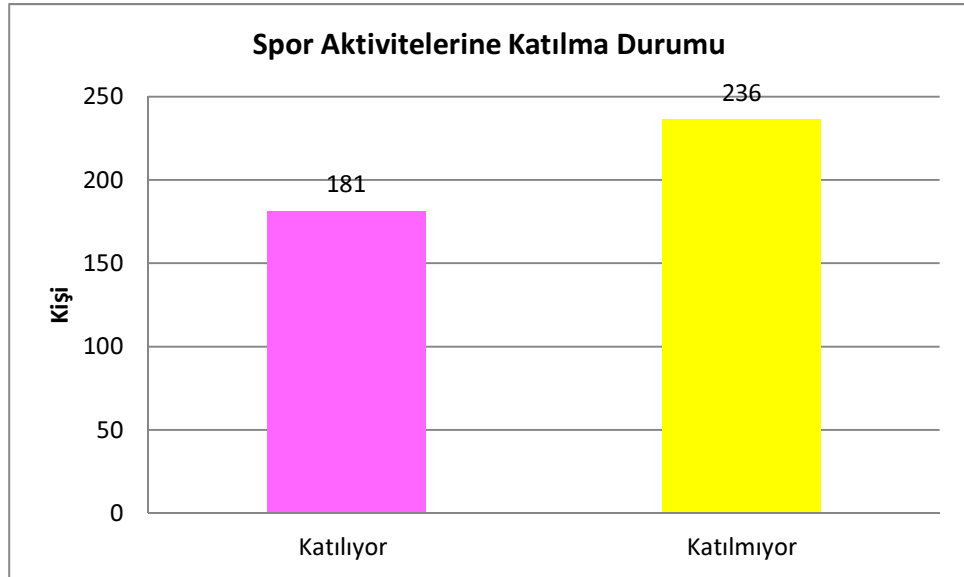
Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin %7,8'inin ailesinin 0-500 TL arası aylık gelire (32 kişi), %30,5'inin 501-1000 TL arası aylık gelire (125 kişi), %30,5'inin 1001-1500 TL arası aylık gelire (125 kişi), %15,6'sının 1501-200 TL arası aylık gelire (64 kişi) ve %15,6'sının ailesinin 2001 TL ve üzeri aylık gelire (64 kişi) sahip olduğu gözlenmiştir. Ayrıca 7 öğrenci (%1,7) aile aylık gelirine ilişkin bu soruyu yanıtı bırakmıştır. (Bkz. Grafik 4.5; Ek 3).

Grafik 4.5 : Aile Aylık Gelir Durumuna İlişkin Frekans Dağılımları

4.1.6. Spora Katılıp Katılmama Durumuna İlişkin Bulgular

Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin %43,4'ünün spor aktivitelerine katıldığı (181 kişi), %56,6'sının ise katılmadığı (236 kişi) gözlenmiştir (Bkz. Grafik 4.6; Ek 3)

Grafik 4.6: Spora Katılıp Katılmama Durumuna İlişkin Frekans Dağılımları

4.2. SALDIRGANLIK ÖLÇEĞİNE İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, üniversite öğrencilerinin saldırganlık düzeylerini belirlemek amacı ile oluşturulan ölçeğin ve alt boyutlarının güvenilirlik analizlerine ve ortalama puanlarına, normallik sınamalarına yer verilmiştir.

4.2.1. Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Bir ölçeğin güvenilir kabul edilmesi için hesaplanan güvenilirlik katsayısının 0,70 değerinin üzerinde olması gerektiği genel olarak kabul edilmektedir. Bu doğrultuda istatistiksel analizlere geçmeden önce kullanılan ölçeğin / alt boyutlarının güvenilirlikleri ve ortalamaları incelenmiş, sonuçları Tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.1: Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Ölçek / Alt Boyut	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha	Ortalama Puan
Saldırganlık Ölçeği (Genel)	30	0,931	106.979
Yıkıcı Saldırganlık	10	0,833	32.193
Atılgnlık	10	0,805	45.932
Edilgen Saldırganlık	10	0,800	28.854

Tablo 4.7’den, kullanılan saldırganlık ölçeğinin ve üç alt boyutunun yüksek derecede güvenilir olduğu gözlenmiştir. Madde toplam korelasyonları da incelenmiş, herhangi bir sorun gözlenmemiştir. Ayrıca ölçeğin tüm skala için ortalama puanı 106,979 yıkıcı saldırganlık boyutu için, 32,193, atılgnlık boyutu için 45,932 ve edilgen saldırganlık boyutu için 28,854 olarak gözlenmiştir.

4.2.2. Normallik Sınaması Sonuçları

Araştırma problemlerine cevap bulabilmek için hangi testlerin kullanılmasının uygun olacağını belirlemek amacıyla ölçek alt boyutlarının normallik sınaması yapılmıştır. Normallik sınaması için literatürde sıklıkla kullanılan Kolmogorov-Smirnov Z testi boyutlardan elde edilen toplam puanlar üzerinden uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.8’de verilmiştir.

Tablo 4.2: Ölçeğin Alt Boyutlarına İlişkin Kolmogorov-Smirnov Z Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov Z	Sig.
Saldırganlık Ölçeği (Genel)	0,535	0,937
Yıkıcı Saldırganlık	0,874	0,430
Atılganlık	1,337	0,056
Edilgen Saldırganlık	0,562	0,910

Tablo 4.8'den, ölçeğin alt boyutlarından elde edilen toplam puanların normal dağılıma uygunluk gösterdiği gözlenmiştir (Sig.>0,05). Bu durum uygulanacak istatistiksel analizlerde parametrik testlerin kullanılması gerektiğini göstermiştir.

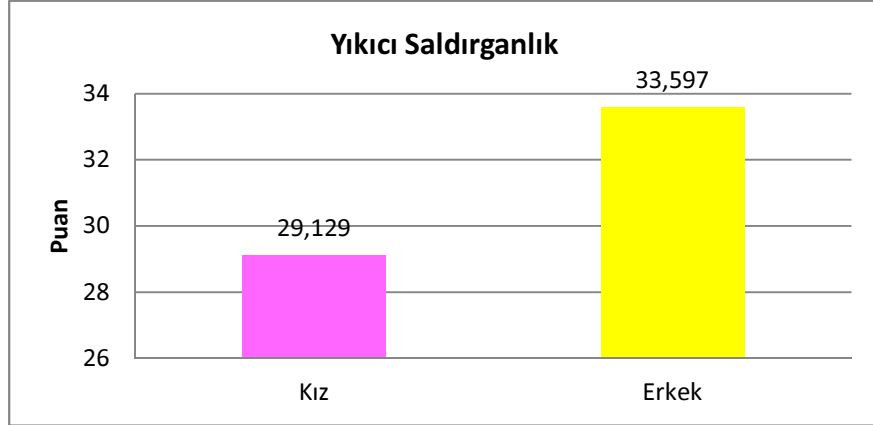
4.3. HİPOTEZ1: ÖĞRENCİLERİN CİNSİYETLERİNE GÖRE SALDIRGANLIK DURUMLARI

4.3.1. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre yıkıcı saldırganlık durumları

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre yıkıcı saldırganlık durumları arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde bağımsız iki grup için t-testi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin cinsiyetlerine göre yıkıcı saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli ölçüde anlamlı olduğunu gösterdi (t_{.05}-0.3897; P<0,01)

Erkek öğrencilerin yıkıcı saldırganlık puanları (33,597±10,767) anlamlı bir şekilde kız öğrencilerin yıkıcı saldırganlık puanlarından (29,129±11,084) daha fazla bulundu (Bkz. Grafik - 4.7; İstatistik test sonuçları Ek 5).

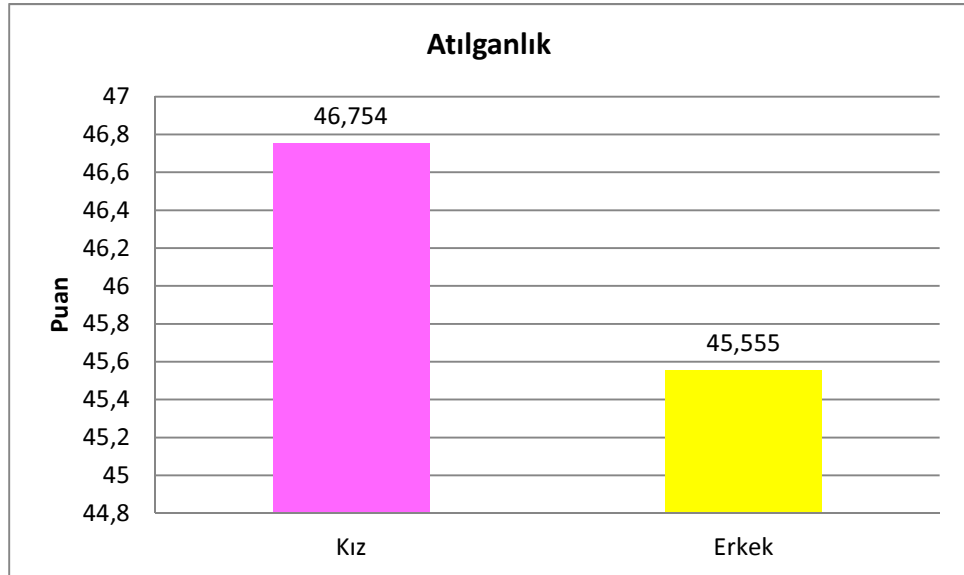
Grafik 4.7: Cinsiyete Göre Yıkıcı Saldırganlık Durumu Grafiği

4.3.2. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre atılganlık durumları

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre atılganlık durumları arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde bağımsız iki grup için t-testi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin cinsiyetlerine göre atılganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi ($t_{.05} -1,197; P > 0,05$).

Her ne kadar erkeklerin atılganlık puanları ($45,555 \pm 9,482$), kızların atılganlık puanlarından ($46,754 \pm 9,529$) az bulunmuş ise de bu farklar önemli bulunmamıştır (Bkz. Grafik- 4.8; İstatistik test sonuçları Ek 5).

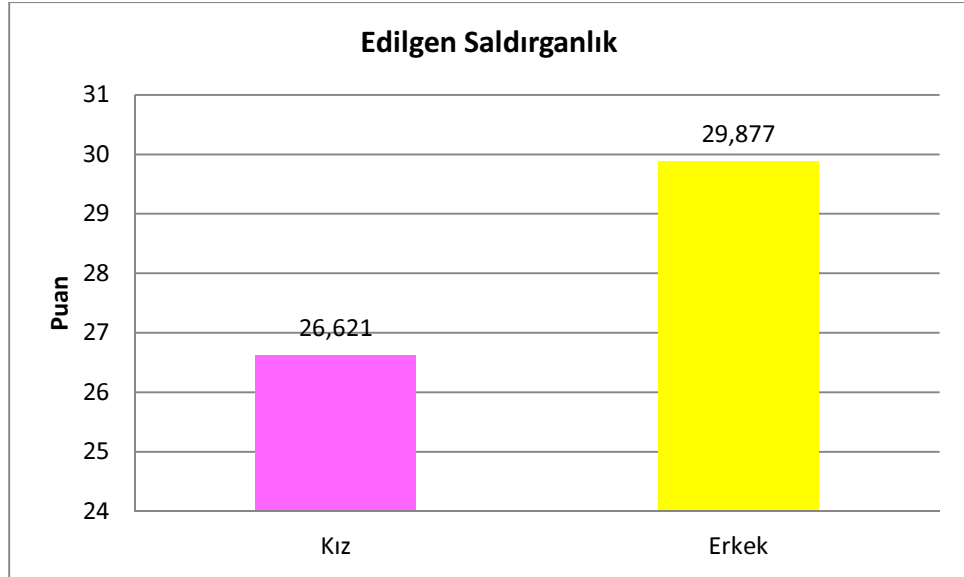
Grafik 4.8: Cinsiyete Göre Atılganlık Durumu Grafiği

4.3.3. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre edilgen saldırganlık durumları

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre edilgen saldırganlık durumları arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha= 0.05$ anlamlılık düzeyinde bağımsız iki grup için t-testi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin cinsiyetlerine göre edilgen saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli ölçüde anlamlı olduğunu gösterdi ($t_{.05} 2,903;P<0,01$).

Erkek öğrencilerin edilgen saldırganlık puanları ($29,877\pm 10,444$) anlamlı bir şekilde kız öğrencilerin edilgen saldırganlık puanlarından ($26,621\pm 11,031$) daha fazla bulundu (Bkz. Grafik- 4.9; İstatistik test sonuçları Ek 5).

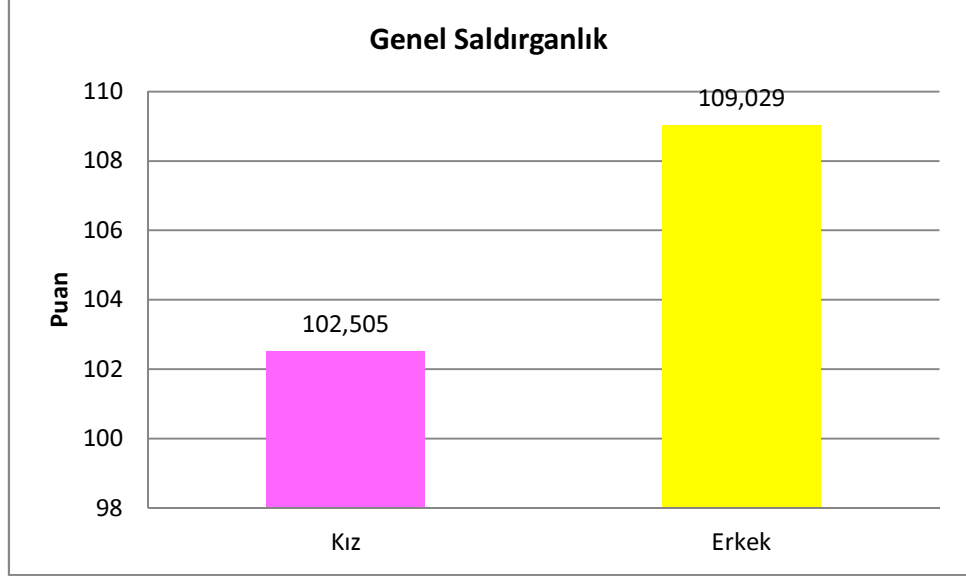
Grafik 4.9: Cinsiyete Göre Edilgen Saldırganlık Durumu Grafiği

4.3.4. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre genel saldırganlık durumları

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre genel saldırganlık durumları arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha= 0.05$ anlamlılık düzeyinde bağımsız iki grup için t-testi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin cinsiyetlerine göre genel saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli ölçüde anlamlı olduğunu gösterdi ($t_{.05} 2,693;P<0,01$).

Erkek öğrencilerin genel saldırganlık puanları ($109,029 \pm 22,587$) anlamlı bir şekilde kız öğrencilerin genel saldırganlık puanlarından ($102,505 \pm 23,765$) daha fazla bulundu (Bkz. Grafik- 4.10; İstatistik test sonuçları Ek 5).

Grafik 4.10: Cinsiyete Göre Genel Saldırganlık Durumu Grafiği

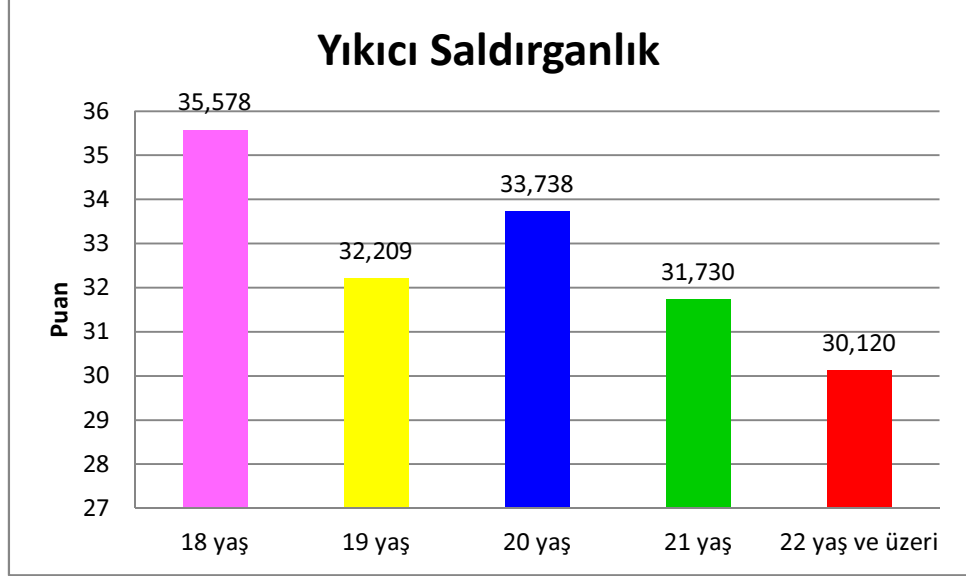
4.4. HİPOTEZ 2 : ÖĞRENCİLERİN YAŞLARINA GÖRE SALDIRGANLIK DURUMLARI

4.4.1. Öğrencilerin yaşlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları

Öğrencilerin yaşlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü varyans analizi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin yaşlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi ($F 2,226; P > 0,05$).

18 yaşındaki öğrencilerin yıkıcı saldırganlık puanları ($35,578 \pm 8,764$), 19 yaş ($32,209 \pm 11,401$), 20 yaş ($33,738 \pm 11,006$), 21 yaş ($31,730 \pm 11,219$) ve 22 yaş ve üzeri ($30,120 \pm 10,941$) öğrencilerden daha yüksek bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı (Bkz. Grafik- 4.11; İstatistik test sonuçları Ek 5).

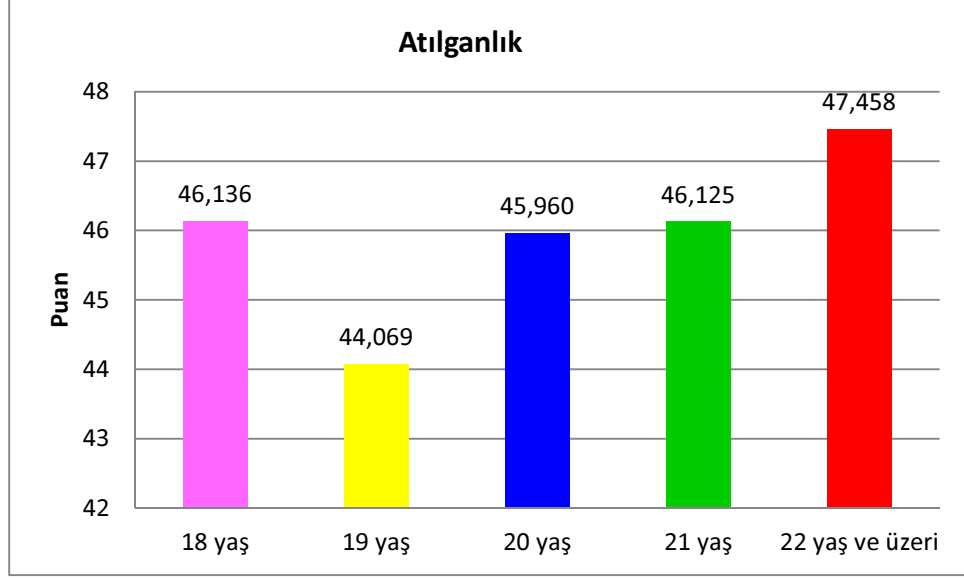
Grafik 4.11: Yaşa Göre Yıkıcı Saldırganlık Durumu Grafiği

4.4.2. Öğrencilerin yaşlarına göre atılganlık durumları

Öğrencilerin yaşlarına göre atılganlık durumları arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü varyans analizi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin yaşlarına göre atılganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi ($F 1,718; P > 0,05$).

22 yaş ve üzeri olan öğrencilerin atılganlık puanları ($47,458 \pm 8,36$), 21 yaş ($46,125 \pm 10,49$), 20 yaş ($45,960 \pm 10,07$), 19 yaş ($44,069 \pm 9,349$) ve 18 yaş ($46,136 \pm 9,03$)dan daha yüksek bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı (Bkz. Grafikl- 4.12; İstatistik test sonuçları Ek 5).

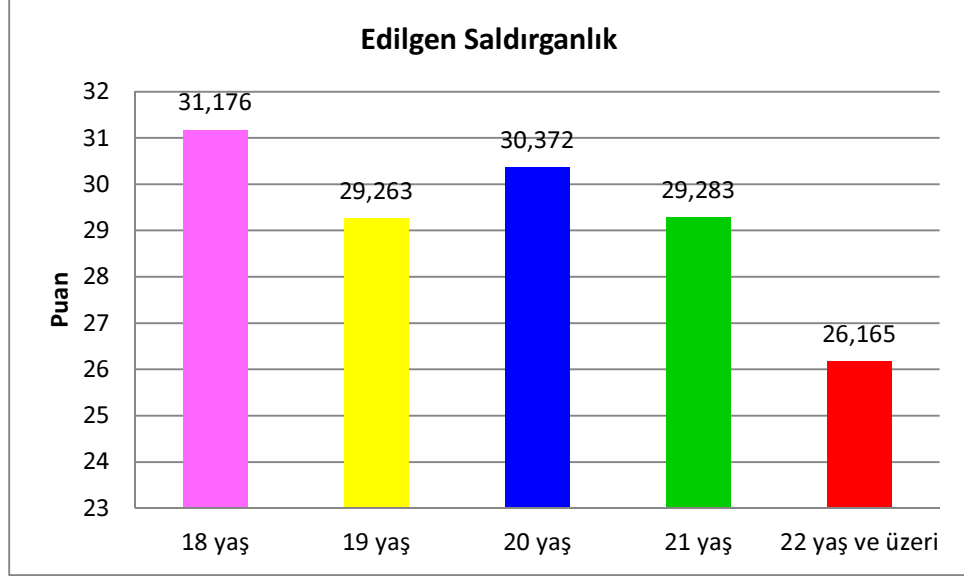
Grafik 4.12: Yaşa Göre Atılganlık Durumu Grafiği

4.4.3. Öğrencilerin yaşlarına göre edilgen saldırganlık durumları

Öğrencilerin yaşlarına göre edilgen saldırganlık durumları arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha= 0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü varyans analizi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin yaşlarına göre edilgen saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli ölçüde anlamlı olduğunu gösterdi ($F 2,719; P < 0,05$). Gruplar arası farklılaşmaları araştırmak için ikinci seviye testi olarak Post Hoc TUKEY testi uygulandı. Test sonucuna göre 22 yaş ve üzeri öğrenciler ile, 18 yaş, 19 yaş ve 20 yaş grubu öğrenciler arasındaki farklılıklar anlamlı bulundu.

18 yaşındaki öğrencilerin yıkıcı saldırganlık puanları ($31,176 \pm 7,94$), 19 yaş ($29,263 \pm 11,82$), 20 yaş ($30,372 \pm 10,40$), 21 yaş ($29,283 \pm 9,92$) ve 22 yaş ve üzeri ($26,165 \pm 10,71$) öğrencilerden daha yüksek bulundu (Bkz. Grafik- 4.13; İstatistik test sonuçları Ek 5).

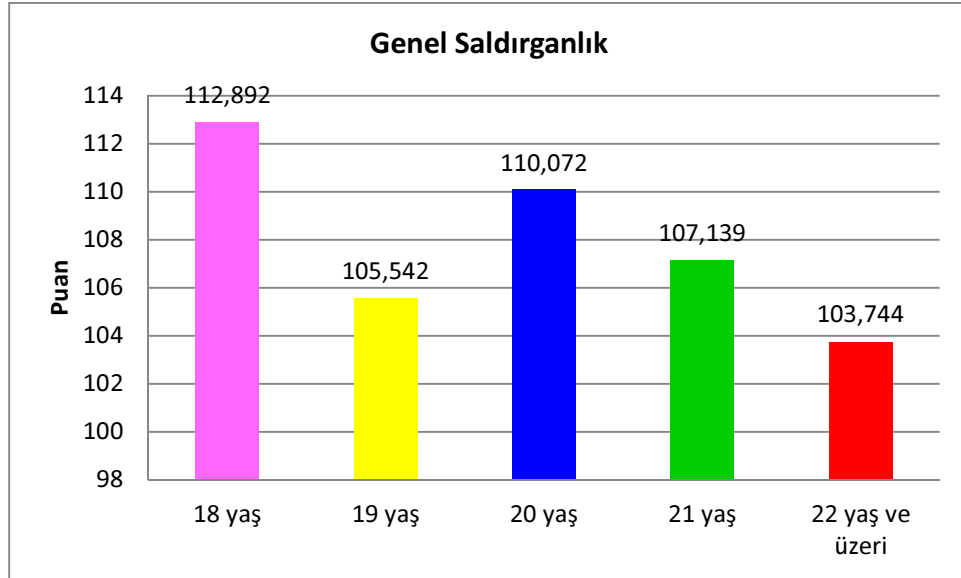
Grafik 4.13: Yaşa Göre Edilgen Saldırıcılık Durumu Grafiği

4.4.4. Öğrencilerin yaşlarına göre genel saldırıcılık durumları

Öğrencilerin yaşlarına göre genel saldırıcılık durumları arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha= 0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü varyans analizi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin yaşlarına göre atılıcılık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi ($F 1,595; P>0,05$).

18 yaşındaki öğrencilerin yıkıcı saldırıcılık puanları ($112,892\pm 17,66$), 19 yaş ($105,542\pm 25,77$), 20 yaş ($110,072\pm 23,29$), 21 yaş ($107,139\pm 22,28$) ve 22 yaş ve üzeri ($103,744\pm 21,86$) öğrencilerden daha yüksek bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı (Bkz. Grafik- 4.14; İstatistik test sonuçları Ek 5).

Grafik 4.14: Yaş Göre Genel Saldırganlık Durum Grafiği

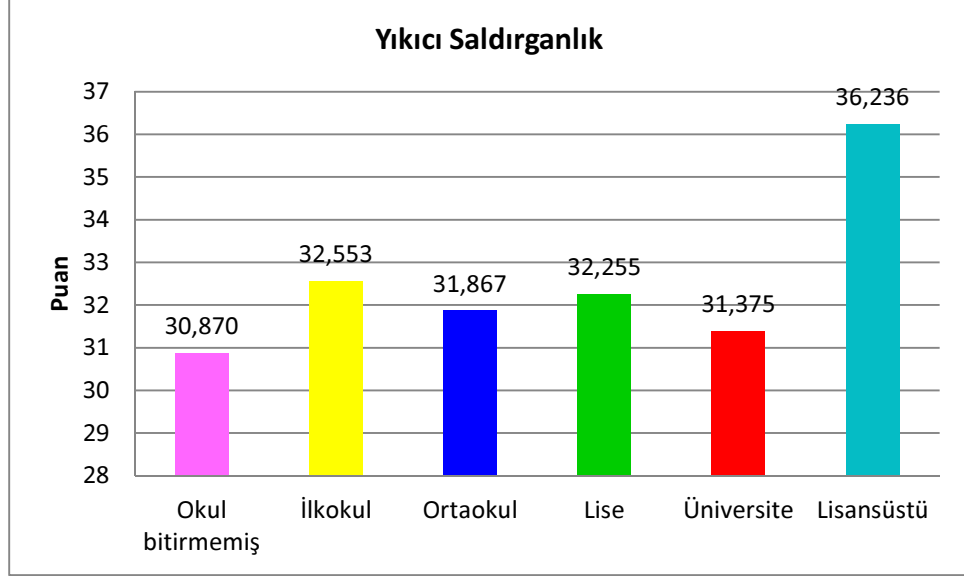
4.5. HİPOTEZ 3 : ÖĞRENCİLERİN BABA EĞİTİM DURUMUNA GÖRE YIKICI SALDIRGANLIK DURUMLARI

4.5.1. Öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları

Öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü varyans analizi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi ($F 0,347; P > 0,05$)

Babası lisansüstü mezunu olan öğrencilerin yıkıcı saldırganlık puanları ($36,236 \pm 15,47$), üniversite ($31,376 \pm 10,87$), lise ($32,255 \pm 9,96$), ortaokul ($31,867 \pm 12,08$), ilkokul ($32,553 \pm 11,22$) ve okul bitirmemiş ($30,870 \pm 10,97$) öğrencilerden daha yüksek bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı (Bkz. Grafik- 4.15; İstatistik test sonuçları Ek 5).

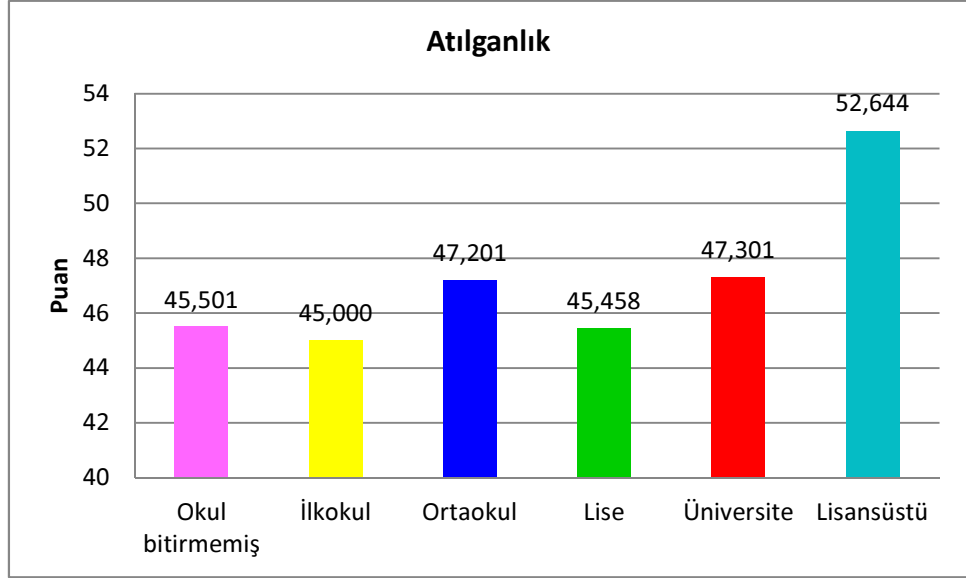
Grafik 4.15: Baba Eğitim Durumuna Göre Yıkıcı Saldırganlık Durumu Grafiği

4.5.2. Öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre atılganlık durumları

Öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre atılganlık durumları arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü varyans analizi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre atılganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi ($F 1,644; P > 0,05$).

Babası lisansüstü mezunu olan öğrencilerin atılganlık puanları ($52,644 \pm 6,70$), üniversite ($47,301 \pm 7,69$), lise ($45,458 \pm 9,97$), ortaokul ($47,201 \pm 8,49$), ilkokul ($45,000 \pm 10,29$) ve okul bitirmemiş ($45,501 \pm 5,61$) öğrencilerden daha yüksek bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı (Bkz. Grafik- 4.16; İstatistik test sonuçları Ek 5).

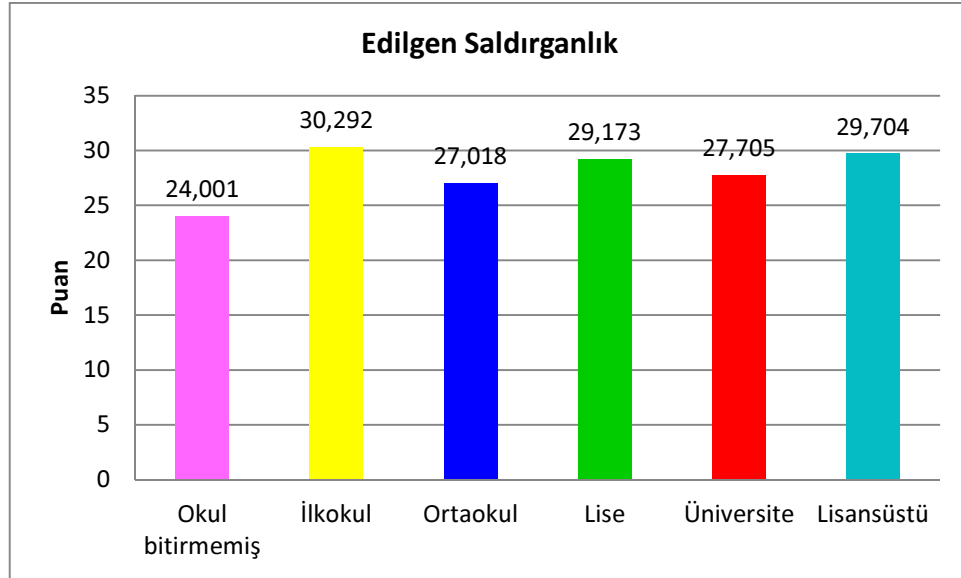
Grafik 4.16: Baba Eğitim Durumuna Göre Atılgnlık Durumu Grafiği

4.5.3. Öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları

Öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü varyans analizi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi ($F 1,644; P > 0,05$).

Babası lisansüstü mezunu olan öğrencilerin edilgen saldırganlık puanları ($29,704 \pm 11,23$), üniversite ($27,705 \pm 9,43$), lise ($29,173 \pm 10,09$), ortaokul ($27,018 \pm 12,03$), ilkokul ($30,292 \pm 10,84$) ve okul bitirmemiş ($24,001 \pm 9,23$) öğrencilerden daha yüksek bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı (Bkz. Grafik- 4.17; İstatistik test sonuçları Ek 5).

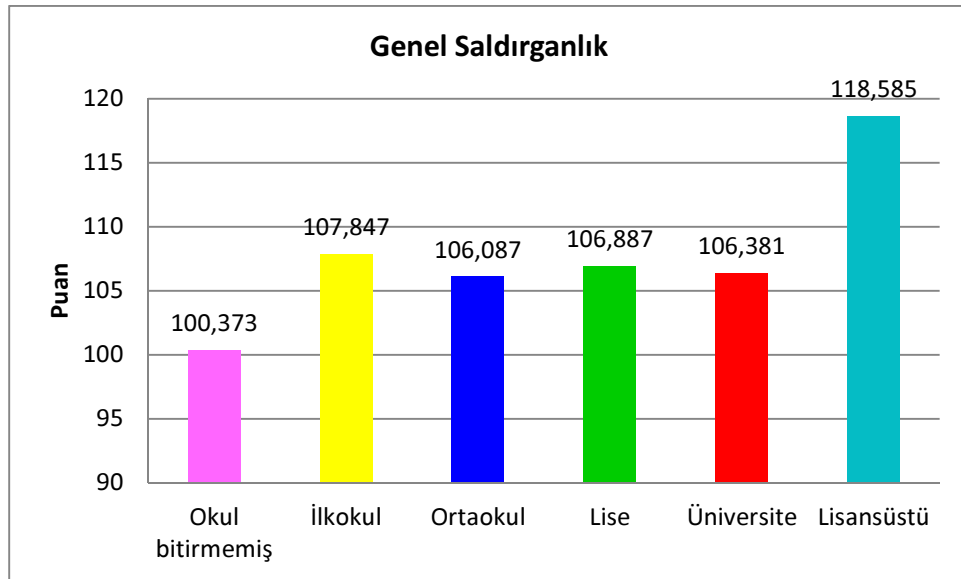
Grafik 4.17: Baba Eğitim Durumuna Göre Edilgen Saldırganlık Durumu Grafiği

4.5.4. Öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre genel saldırganlık durumları

Öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre genel saldırganlık durumları arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü varyans analizi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre genel saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi ($F 0,670; P > 0,05$)

Babası lisansüstü mezunu olan öğrencilerin genel saldırganlık puanları ($118,585 \pm 25,60$), üniversite ($106,381 \pm 20,28$), lise ($106,887 \pm 21,82$), ortaokul ($106,087 \pm 23,80$), ilkokul ($107,847 \pm 24,60$) ve okul bitirmemiş ($100,373 \pm 20,34$) öğrencilerden daha yüksek bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı (Bkz. Grafik- 4.18; İstatistik test sonuçları Ek 5).

Grafik 4.18: Baba Eğitim Durumuna Göre Genel Saldırganlık Durumu Grafiği

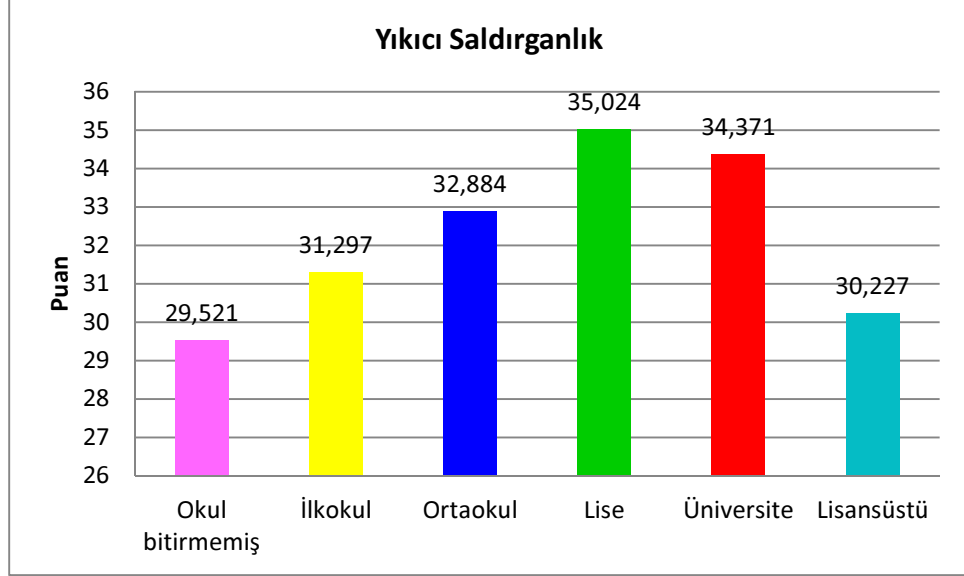
4.6. HİPOTEZ 4: ÖĞRENCİLERİN ANNE EĞİTİM DURUMLARINA GÖRE SALDIRGANLIK DURUMLARI

4.6.1. Öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları

Öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü varyans analizi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi ($F 1,777; P > 0,05$).

Annesi lisansüstü mezunu olan öğrencilerin yıkıcı saldırganlık puanları ($30,227 \pm 24,36$), üniversite ($34,371 \pm 10,84$), lise ($35,024 \pm 10,58$), ortaokul ($32,884 \pm 10,75$), ilkokul ($31,297 \pm 11,03$) ve okul bitirmemiş ($29,521 \pm 11,53$) öğrencilerden daha yüksek bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı (Bkz. Grafik- 4.19; İstatistik test sonuçları Ek 5).

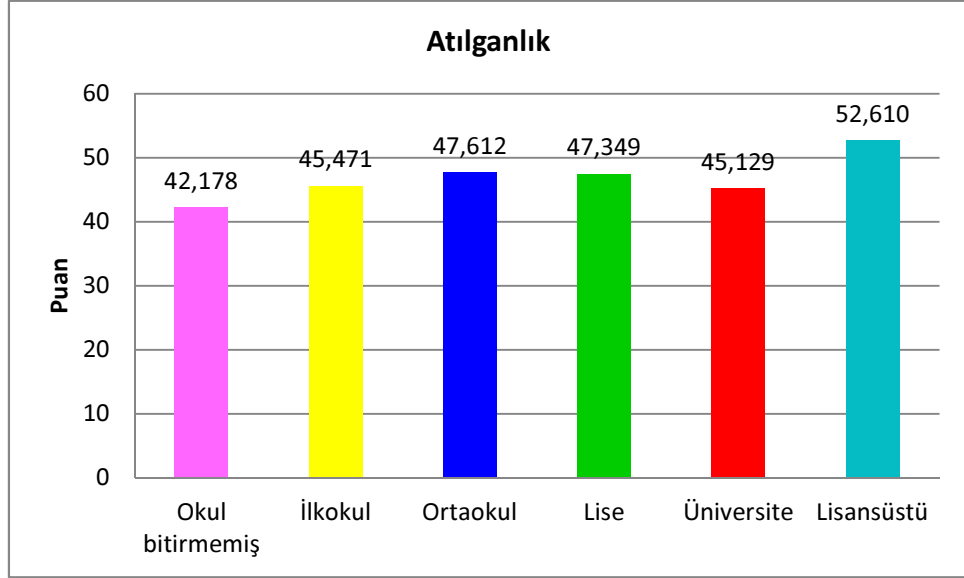
Grafik 4.19: Anne Eğitim Durumuna Göre Yıkıcı Saldırganlık Durumu Grafiği

4.6.2. Öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre atılganlık durumları

Öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre atılganlık saldırganlık durumları arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü varyans analizi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre atılganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi ($F_{2,001}; P > 0,05$).

Annesi lisansüstü mezunu olan öğrencilerin atılganlık puanları ($52,610 \pm 8,19$), üniversite ($45,129 \pm 10,19$), lise ($47,349 \pm 9,11$), ortaokul ($47,612 \pm 8,04$), ilkokul ($45,471 \pm 9,69$) ve okul bitirmemiş ($42,178 \pm 10,99$) öğrencilerden daha yüksek bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı (Bkz. Grafik- 4.20; İstatistik test sonuçları Ek 5).

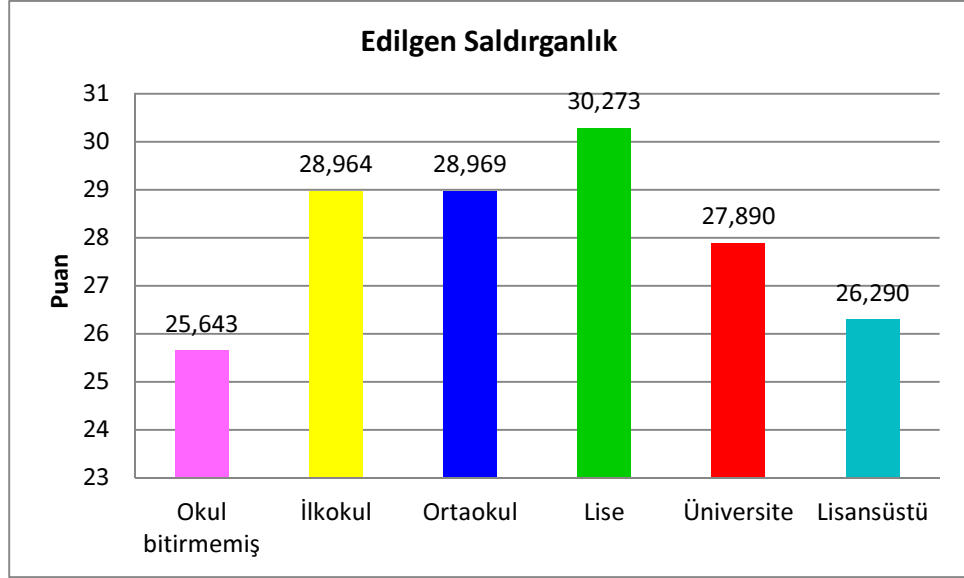
Grafik 4.20: Anne Eğitim Durumuna Göre Atılganlık Durumu Grafiği

4.6.3. Öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları

Öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü varyans analizi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi ($F 0,806; P > 0,05$).

Annesi lisansüstü mezunu olan öğrencilerin edilgen saldırganlık puanları ($26,290 \pm 6,73$), üniversite ($27,890 \pm 8,16$), lise ($30,273 \pm 10,96$), ortaokul ($28,969 \pm 10,64$), ilkokul ($28,964 \pm 11,22$) ve okul bitirmemiş ($25,643 \pm 11,53$) öğrencilerden daha yüksek bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı (Bkz. Grafik- 4.21; İstatistik test sonuçları Ek 5).

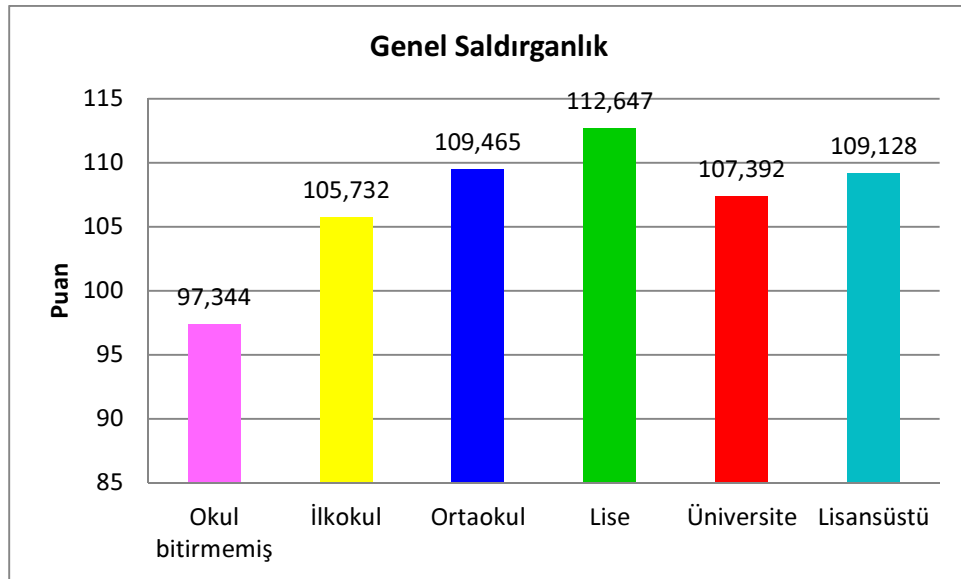
Grafik 4.21: Anne Eğitim Durumuna Göre Edilgen Saldırganlık Durumu Grafiği

4.6.4. Öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre genel saldırganlık durumları

Öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre genel saldırganlık durumları arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü varyans analizi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre genel saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi ($F_{2,143}; P > 0,05$).

Annesi lisansüstü mezunu olan öğrencilerin genel saldırganlık puanları ($109,128 \pm 22,90$), üniversite ($107,392 \pm 19,67$), lise ($112,647 \pm 22,61$), ortaokul ($109,465 \pm 21,60$), ilkokul ($105,732 \pm 23,39$) ve okul bitirmemiş ($97,344 \pm 25,27$) öğrencilerden daha yüksek bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı (Bkz. Grafik- 4.22; İstatistik test sonuçları Ek 5).

Grafik 4.22: Anne Eğitim Durumuna Göre Genel Saldırganlık Durumu Grafiği

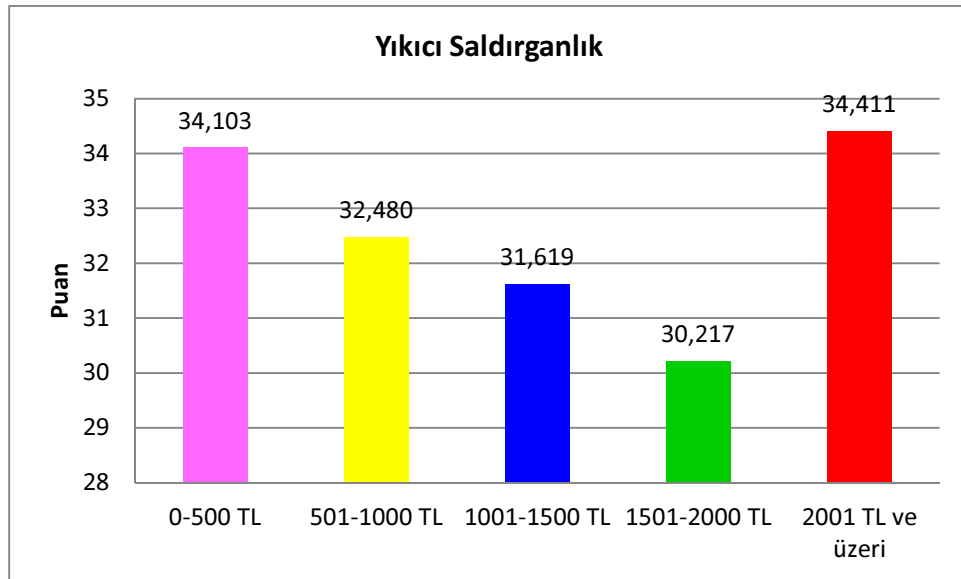
4.7. HİPOTEZ 5: ÖĞRENCİLERİN AİLE AYLIK GELİR DURUMUNA GÖRE SALDIRGANLIK DURUMLARI

4.7.1. Öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları

Öğrencilerin aile aylık gelir göre yıkıcı saldırganlık durumları arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü varyans analizi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi ($F_{1,488}; P > 0,05$).

Aile aylık geliri 2001 TL ve üzeri olan öğrencilerin yıkıcı saldırganlık puanları ($34,411 \pm 10,46$), 1501-2000 TL arası ($30,217 \pm 10,67$), 1001-1500 TL arası ($31,619 \pm 11,31$), 501-1000 TL arası ($32,480 \pm 11,48$) ve 0-500 TL arası ($34,103 \pm 10,34$) olan öğrencilerden daha yüksek bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı (Bkz.Grafik- 4.23; İstatistik test sonuçları Ek 5).

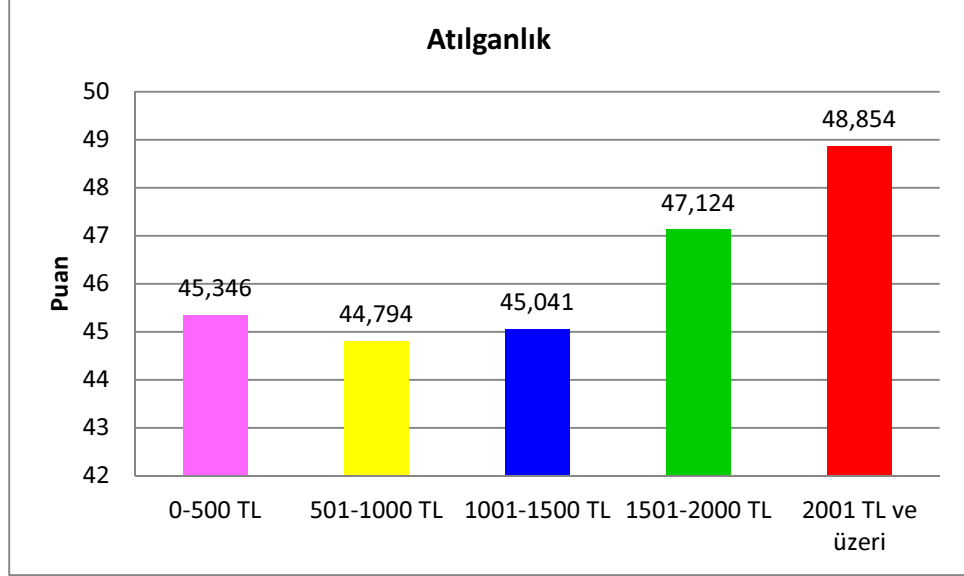
Grafik 4.23: Aile Aylık Gelir Durumuna Göre Yıkıcı Saldırganlık Durumu Grafiği

4.7.2. Öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre atılganlık durumları

Öğrencilerin aile aylık gelir göre atılganlık durumları arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü varyans analizi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre atılganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olduğunu gösterdi ($F = 2,561; P < 0,05$). Gruplar arası farklılaşmaları araştırmak için ikinci seviye testi olarak Post Hoc TUKEY testi uygulandı. Test sonucuna göre 2001 TL ve üzeri aile aylık geliri olan öğrenciler ile, 501-1000 TL arası ve 1001-1500 TL arası aile aylık geliri olan öğrenciler arasındaki farklılıklar anlamlı bulundu.

Aile aylık geliri 2001 TL ve üzeri olan öğrencilerin atılganlık puanları ($48,854 \pm 8,50$), 1501-2000 TL arası ($47,124 \pm 8,44$), 1001-1500 TL arası ($45,041 \pm 9,66$), 501-1000 TL arası ($44,794 \pm 10,39$) ve 0-500 TL arası ($45,346 \pm 7,84$) olan öğrencilerden daha yüksek bulundu (Bkz. Grafik- 4.24; İstatistik test sonuçları Ek 5).

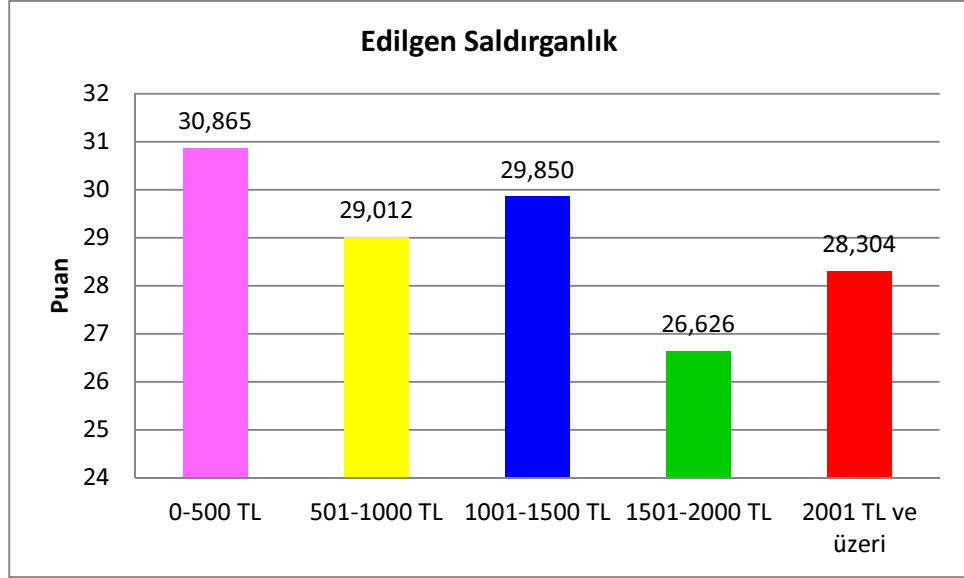
Grafik 4.24 : Aile Aylık Gelir Durumuna Göre Atılgnlık Durumu Grafiği

4.7.3. Öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları

Öğrencilerin aile aylık gelir göre edilgen saldırganlık durumları arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü varyans analizi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi ($F = 1,282; P > 0,05$).

Aile aylık geliri 2001 TL ve üzeri olan öğrencilerin edilgen saldırganlık puanları ($28,304 \pm 10,81$), 1501-2000 TL arası ($26,626 \pm 9,65$), 1001-1500 TL arası ($29,850 \pm 11,00$), 501-1000 TL arası ($29,012 \pm 10,99$) ve 0-500 TL arası ($30,865 \pm 10,57$) olan öğrencilerden daha düşük bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı (Bkz. Grafik- 4.25; İstatistik test sonuçları Ek 5).

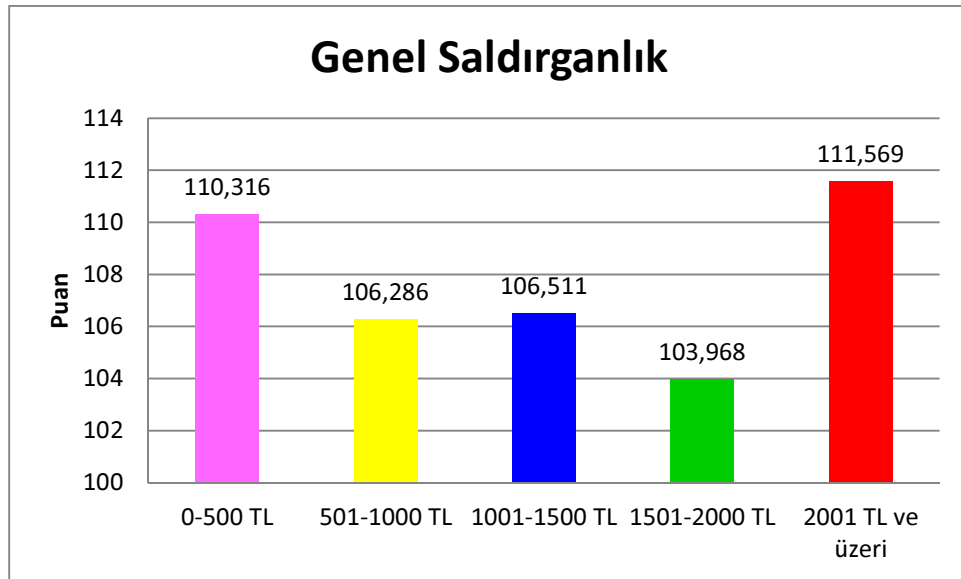
Grafik 4.25: Aile Aylık Gelir Durumuna Göre Edilgen Saldırıcılık Durumu Grafiği

4.7.4. Öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre genel saldırıcılık durumları

Öğrencilerin aile aylık gelir göre genel saldırıcılık durumları arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha= 0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü varyans analizi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre genel saldırıcılık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi ($F 1,098; P > 0,05$)

Aile aylık geliri 2001 TL ve üzeri olan öğrencilerin genel saldırıcılık puanları ($111,56 \pm 21,74$), 1501-2000 TL arası ($103,96 \pm 19,80$), 1001-1500 TL arası ($106,511 \pm 23,91$), 501-1000 TL arası ($106,28 \pm 24,90$) ve 0-500 TL arası ($110,31 \pm 22,97$) olan öğrencilerden daha düşük bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı (Bkz. Grafik- 4.26; İstatistik test sonuçları Ek 5).

Grafik 4.26: Aile Aylık Gelir Durumuna Göre Genel Saldırganlık Durumu Grafiği

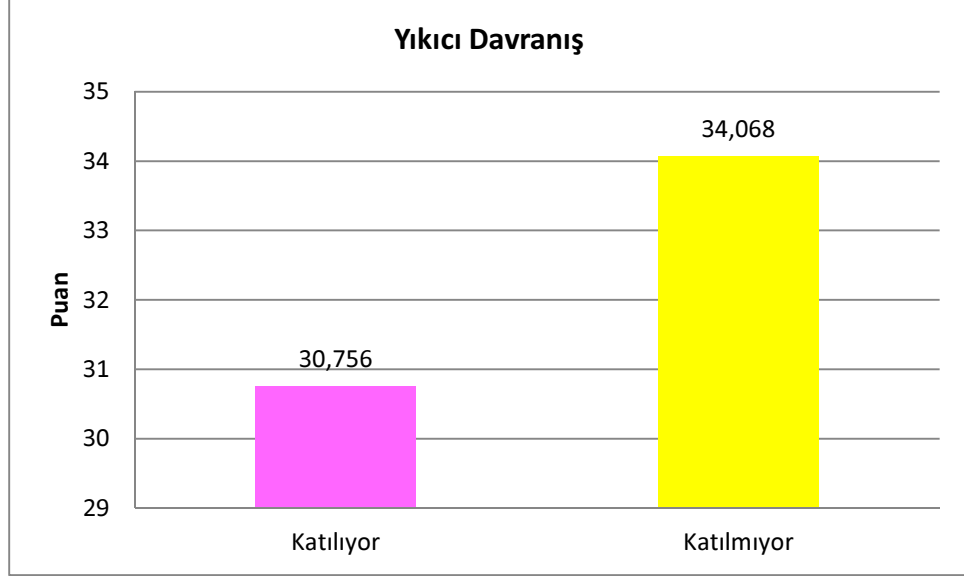
4.8. HİPOTEZ 6 : ÖĞRENCİLERİN SPORA KATILIP KATILMAMA DURUMLARINA GÖRE SALDIRGANLIK DURUMLARI

4.8.1. Öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları

Öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha= 0.05$ anlamlılık düzeyinde bağımsız iki grup için t-testi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli ölçüde anlamlı olduğunu gösterdi ($t=3,063;P<0,01$).

Spor aktivitelerine katılmayan öğrencilerin yıkıcı saldırganlık puanları ($30,756\pm 10,63$) anlamlı bir şekilde katılan öğrencilerin yıkıcı saldırganlık puanlarından ($34,068\pm 11,17$) daha fazla bulundu (Bkz. Grafik- 4.27; İstatistik test sonuçları Ek 5).

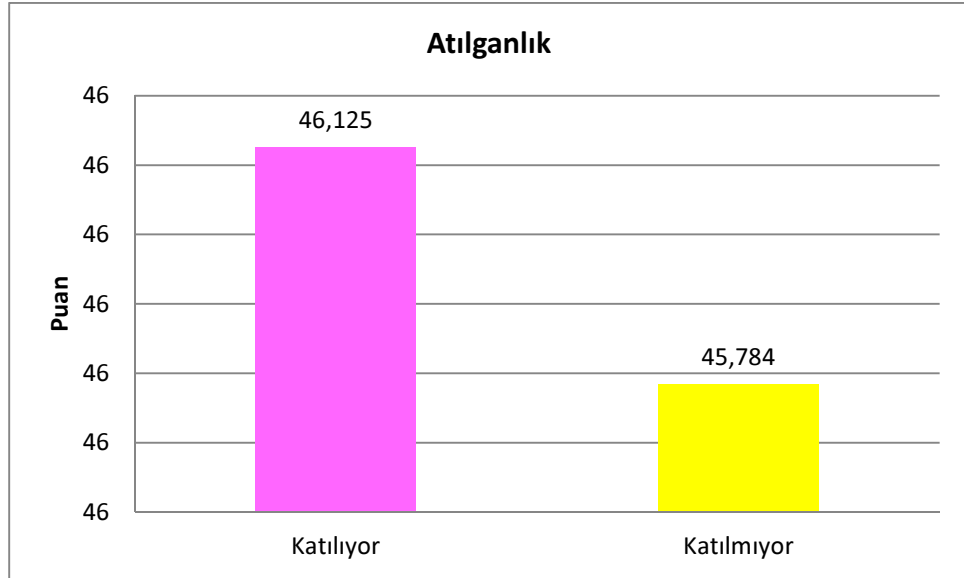
Grafik 4.27: Spora Katılıp Katılmama Durumuna Göre Yıkıcı Saldırganlık Durumu Grafiği

4.8.2. Öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre atılganlık durumları

Öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre atılganlık durumları arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde bağımsız iki grup için t-testi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre atılganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi (t 0,363; P>0,05)

Spor aktivitelerine katılan öğrencilerin atılganlık puanları ($46,125 \pm 9,69$) anlamlı bir şekilde katılmayan öğrencilerin atılganlık puanlarından ($45,784 \pm 9,37$) daha fazla bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmamıştır (Bkz. Grafik- 4.28; İstatistik test sonuçları Ek 5).

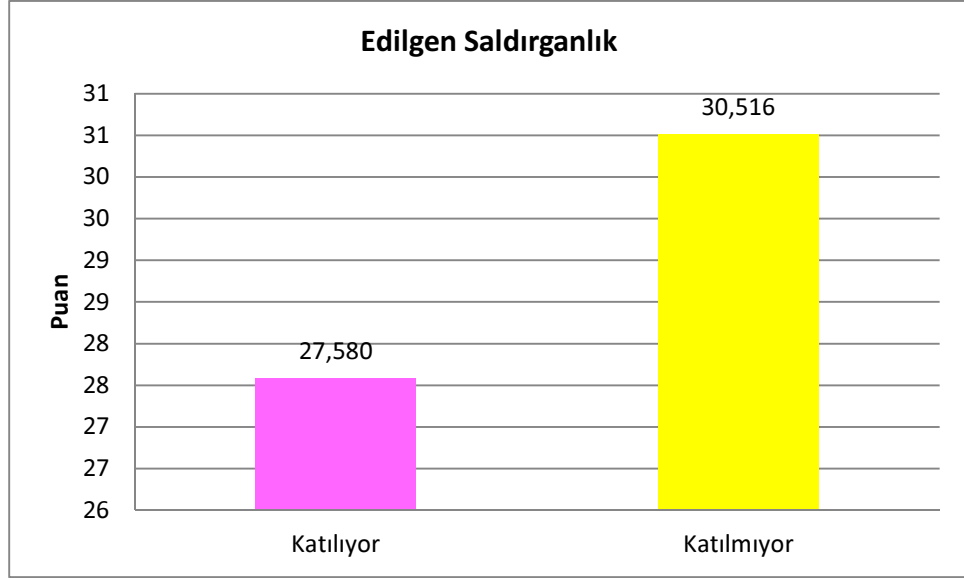
Grafik 4.28: Spora Katılıp Katılmama Durumuna Göre Atılganlık Durumu Grafiği

4.8.3. Öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları

Öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha= 0.05$ anlamlılık düzeyinde bağımsız iki grup için t-testi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli ölçüde anlamlı olduğunu gösterdi ($t 2,903; P<0,01$).

Spor aktivitelerine katılmayan öğrencilerin edilgen saldırganlık puanları ($30,516\pm 10,00$) anlamlı bir şekilde katılan öğrencilerin edilgen saldırganlık puanlarından ($27,580\pm 11,09$) daha fazla bulundu (Bkz. Grafik- 4.29; İstatistik test sonuçları Ek 5).

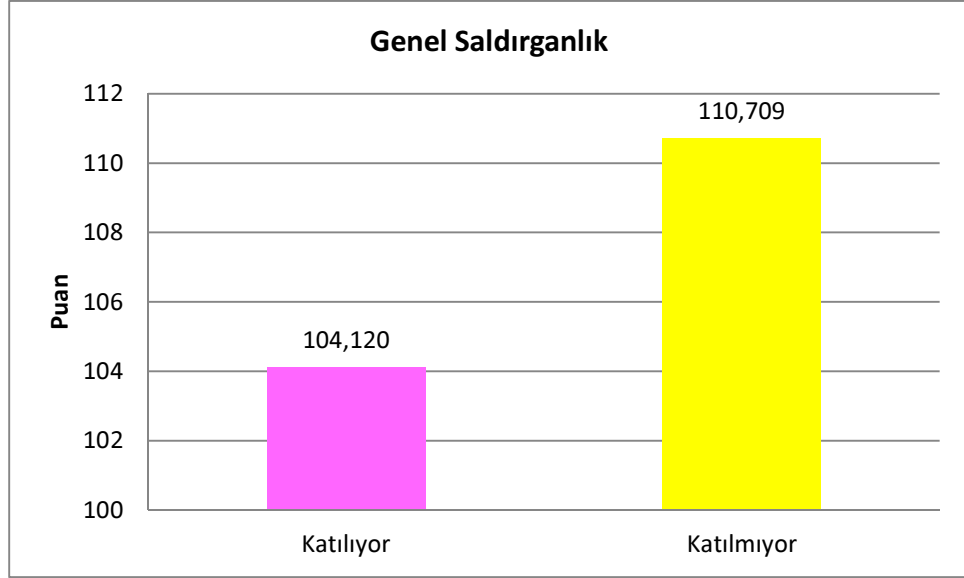
Grafik 4.29: Spora Katılıp Katılmama Durumuna Göre Edilgen Saldırganlık Durumu Grafiği

4.8.4. Öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre genel saldırganlık durumları

Öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre genel saldırganlık durumları arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde bağımsız iki grup için t-testi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre genel saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli ölçüde anlamlı olduğunu gösterdi ($t = 2,693; P < 0,01$).

Spor aktivitelerine katılmayan öğrencilerin genel saldırganlık puanları ($110,709 \pm 21,67$) anlamlı bir şekilde katılan öğrencilerin genel saldırganlık puanlarından ($104,120 \pm 23,85$) daha fazla bulundu. (Bkz. Grafik- 4.30; İstatistik test sonuçları Ek 5).

Grafik 4.30: Spora Katılıp Katılmama Durumuna Göre Genel Saldırganlık Durumu Grafiği

BÖLÜM 5:TARTIŞMA

5.1. HİPOTEZ1: ÖĞRENCİLERİN CİNSİYETLERİNE GÖRE SALDIRGANLIK DURUMLARI

5.1.1. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre yıkıcı saldırganlık durumları

Test sonuçları öğrencilerin cinsiyetlerine göre yıkıcı saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli ölçüde anlamlı olduğunu gösterdi. Erkek öğrencilerin yıkıcı saldırganlık puanları anlamlı bir şekilde kız öğrencilerin yıkıcı saldırganlık puanlarından daha fazla bulundu. Bu durumda H_0 hipotezi ret edilmiş olup yerine alternatif hipotez H_1 kabul edilmiştir.

Erkeklerin yıkıcı saldırganlıklarının kızlara göre daha fazla olması fiziksel ve hormonal özelliklerinin yanında geçmişten günümüze gelen kalıtsal özelliklerden avcılık, koruma, sahiplenme vb. özellikler gibi, toplumsal bakış açısı içerisinde erkeğe verilen konumlamayla da bağdaştırılabilir.

Björkqvist, Lagerspetz ve Kaukiainen (1992), araştırmaları sonucunda erkeklerin doğrudan saldırganlığa kızlardan daha fazla başvurduğunu bulmuşlardır(14).

5.1.2. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre atılgnlık durumları

Test sonuçları öğrencilerin cinsiyetlerine göre atılgnlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi. Her ne kadar erkeklerin atılgnlık puanları, kızların atılgnlık puanlarından az bulunmuş ise de bu farklar önemli bulunmamıştır.

Atılgnlık bireyin başkalarının haklarını kabul ederek, kendi hakkını kullanmasını sağlayan davranış olarak tanımlanabilir. Atılgnlıkta birey kendi haklarını, duygu ve düşüncelerini ifade ederken karşısındaki kişinin hakkını göz ardı etmez(28). Literatürdeki bu tanımdan yola çıkarak atılgnlığın bir saldırganlık davranışı olarak değerlendirilemeyeceği, çevresel faktörlere bağlı olarak, sonradan öğrenilebilen ve fiziksel güce dayalı bir kavram olmadığı düşüncesi ile cinsiyet farklılığı göz etmeyen bir kavram olabileceği söylenebilir.

Menteş (2007) çalışmasında, lise öğrencilerinde atılganlık düzeyi ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark bulmuştur(59).

5.1.3. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre edilgen saldırganlık durumları

Test sonuçları öğrencilerin cinsiyetlerine göre edilgen saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli ölçüde anlamlı olduğunu gösterdi. Erkek öğrencilerin edilgen saldırganlık puanları anlamlı bir şekilde kız öğrencilerin edilgen saldırganlık puanlarından daha fazla bulundu. Bu durumda H_0 hipotezi ret edilmiş, alternatif hipotez H_1 kabul edilmiştir.

Erkeklerin kızlardan daha fazla dolaylı saldırganlığı kullanması yine yıkıcı saldırganlıktaki açıklanan sebeplere bağlı olarak hedefe ulaşmadaki içsel ve dışsal faktörlere bağlanabilir.

Björkqvist, Lagerspetz ve Kaukiainen (1992), araştırmaları sonucunda kızların dolaylı saldırganlığa erkeklerden daha fazla başvurduğunu bulmuşlardır(14).

5.1.4. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre genel saldırganlık durumları

Test sonuçları öğrencilerin cinsiyetlerine göre genel saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli ölçüde anlamlı olduğunu gösterdi. Erkek öğrencilerin genel saldırganlık puanları anlamlı bir şekilde kız öğrencilerin genel saldırganlık puanlarından daha fazla bulundu. Bu durumda H_0 hipotezi ret edilmiş, alternatif hipotez H_1 kabul edilmiştir..

Genel saldırganlık durumunun erkeklerde kızlardan daha fazla bulunmasını literatürdeki birçok çalışma benzer şekilde desteklemektedir.

Şahan (2007) lise öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği çalışması sonucunda erkek öğrencilerin saldırganlık düzeyini, kız öğrencilerin saldırganlık düzeyinden daha fazla olarak bulmuştur (75). Yaşankul (2007) çalışmasında ilköğretim öğrencilerinde saldırganlığın erkeklerde, kızlara oranla daha fazla görüldüğü sonucuna ulaşmıştır (85). Mutluoğlu (2010) çalışmasında ilköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin saldırganlıklarının cinsiyete göre anlamlı bir fark gösterdiğini bulmuş

ve erkek öğrencilerin saldırganlık düzeyi kız öğrencilerden daha yüksektir sonucuna ulaşmıştır (58).

5.2. HİPOTEZ 2 : ÖĞRENCİLERİN YAŞLARINA GÖRE SALDIRGANLIK DURUMLARI

5.2.1. Öğrencilerin yaşlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları

Test sonuçları öğrencilerin yaşlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi. 18 yaşındaki öğrencilerin yıkıcı saldırganlık puanları 19 yaş, 20 yaş 21 yaş ve 22 yaş ve üzeri öğrencilerden daha yüksek bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı.

Bu sonuç yıkıcı saldırganlığın yaşa bağlı olarak zamanla kazanılan veya değişim gösteren bir davranış şekli olmadığını, kalımsal özelliklerin ve sosyal şartların etkisinin olabileceğinin bir göstergesi olabilir.

Kaya ve ark. (2010) üniversite öğrencileri üzerine yaptıkları çalışmalarında yaş gurupları ve yıkıcı saldırganlık arasında anlamlı bir ilişki bulamamışlardır (44).

5.2.2. Öğrencilerin yaşlarına göre atılganlık durumları

Test sonuçları öğrencilerin yaşlarına göre atılganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi. 22 yaş ve üzeri olan öğrencilerin atılganlık puanları 21yaş 20 yaş, 19 yaş ve 18 yaştan daha yüksek bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı.

Atılganlığında yaşla bir ilişkisi bulunamaması, sonradan kazanılan bir davranış şekli olduğu düşüncesi çerçevesinde hayatın herhangi bir döneminde, farklı zaman dilimlerinde, çevresel faktörlerin etkisi ile kazanılabileceği görüşünü ortaya çıkarabilir.

Menteş (2007) çalışmasında lise öğrencilerinin atılganlık düzeyinde yaşa bağlı olarak istatistiksel anlamda anlamlı bir farkın olmadığını bulmuştur(59).

5.2.3. Öğrencilerin yaşlarına göre edilgen saldırganlık durumları

Test sonuçları öğrencilerin yaşlarına göre edilgen saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli ölçüde anlamlı olduğunu gösterdi. Gruplar arası farklılaşmaları araştırmak için ikinci seviye testi olarak Post Hoc TUKEY testi uygulandı. Test sonucuna göre 22 yaş ve üzeri öğrenciler ile 18 yaş, 19 yaş ve 20 yaş grubu öğrenciler arasındaki farklılıklar anlamlı bulundu. 18 yaşındaki öğrencilerin yıkıcı saldırganlık puanları 19 yaş 20 yaş 21 yaş ve 22 yaş ve üzeri öğrencilerden daha yüksek bulundu. Bu durumda H_0 hipotezi ret edilmiş olup yerine alternatif hipotez H_1 kabul edilmiştir.

Leanard, a (1988) göre araçsal saldırganlık, duygusal bir temele sahip değildir ve amaca yönelik bir saldırganlık şeklidir (57). Bu tanımlamadan esinlenerek araçsal saldırganlığın, sonradan, kişisel gelişime ve çevresel faktörlere göre yaşa ve olgunlaşmaya bağlı olarak değiştirilebilecek bir davranış şekli olduğu fikrini verebilir.

5.2.4. Öğrencilerin yaşlarına göre genel saldırganlık durumları

Test sonuçları öğrencilerin yaşlarına göre genel saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi. 18 yaşındaki öğrencilerin yıkıcı saldırganlık puanları 19 yaş, 20 yaş, 21 yaş ve 22 yaş ve üzeri öğrencilerden daha yüksek bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı.

Genel saldırganlığın yaşa bağlı olarak değişiklik göstermemesi, Freud'un saldırganlığa ait içgüdü kuramında belirttiği gibi içgüdüsel olarak doğuştan var olan saldırganlığın kaynağı kavga etme içgüdüdür (51). Kuramıyla desteklenebilir.

Özkatar Kaya (2010) ise çalışmasında sporcuların yaşları ile saldırganlık düzeyleri arasında, pozitif yönde doğrusal bir ilişki bulmuştur (64).

Kaya ve ark. (2010) üniversite öğrencileri üzerine yaptıkları çalışmalarında ise yaş gurupları ve genel saldırganlık puanları arasında anlamlı bir ilişki bulamamışlardır (44).

5.3. HİPOTEZ 3: ÖĞRENCİLERİN BABA EĞİTİM DURUMUNA GÖRE SALDIRGANLIK DURUMLARI

5.3.1. Öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları

Test sonuçları öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi. Babası lisansüstü mezunu olan öğrencilerin yıkıcı saldırganlık puanları üniversite lise ortaokul, ilkokul ve okul bitirmemiş öğrencilerden daha yüksek bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı.

Baba eğitim durumuna göre yıkıcı saldırganlığın önemli bulunmaması saldırganlığın eğitim düzeyi ile tamamen önlenemeyecek bir davranış şekli olduğu düşüncesini ortaya çıkarabilir.

5.3.2. Öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre atılganlık durumları

Test sonuçları öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre atılganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi. Babası lisansüstü mezunu olan öğrencilerin atılganlık puanları üniversite, lise, ortaokul, ilkokul ve okul bitirmemiş öğrencilerden daha yüksek bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı.

Atılganlığın sonradan kazanılan bir davranış şekli olduğu düşünülürse her ne kadar çevresel faktörler içerisinde eğitim yolu da kullanılsa da kişinin kendi istemiyle gerçekleştirebileceği ve öğrenebileceği faktörü göz önünde bulundurulabilir.

Menteş (2007) çalışmasında, lise öğrencilerinin atılganlık düzeyine göre baba eğitim düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulmuştur(59).

5.3.3. Öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları

Test sonuçları öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi. Babası lisansüstü

mezunu olan öğrencilerin edilgen saldırganlık puanları üniversite, lise ortaokul, ilkokul ve okul bitirmemiş öğrencilerden daha yüksek bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı.

Baba eğitim durumuna göre edilgen saldırganlık durumlarının değişiklik göstermemesi, edilgen saldırganlığın da eğitimin yanında çevresel ve içsel faktörlerinde devreye girmesi ile etkili olamadığı sonucunu ortaya çıkarabilir.

Dervent (2007) çalışmasında babalarının eğitim durumuna göre spor yapmayan deneklerden babalarının eğitim düzeyi lise olanların edilgen saldırganlık özelliklerinin diğer deneklerden daha yüksek olduğunu saptamıştır(21).

5.3.4. Öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre genel saldırganlık durumları

Test sonuçları öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre genel saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi. Babası lisansüstü mezunu olan öğrencilerin genel saldırganlık puanları üniversite, lise, ortaokul, ilkokul ve okul bitirmemiş öğrencilerden daha yüksek bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı.

Dervent (2007) çalışmasında babalarının eğitim düzeyine göre spor yapan deneklerin genel saldırganlık durumları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlamamıştır(21).

5.4. HİPOTEZ 4: ÖĞRENCİLERİN ANNE EĞİTİM DURUMUNA GÖRE SALDIRGANLIK DURUMLARI

5.4.1. Öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları

Test sonuçları öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi. Annesi lisansüstü mezunu olan öğrencilerin yıkıcı saldırganlık puanları üniversite lise, ortaokul ilkokul ve okul bitirmemiş öğrencilerden daha yüksek bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı.

Baba eğitim durumuna paralel olarak, anne eğitim durumunun da yıkıcı saldırganlığa etki etmemesi saldırganlığın eğitim düzeyi ile tamamen önlenemeyecek bir davranış şekli olduğu düşüncesini ortaya çıkarabilir.

5.4.2. Öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre atılganlık durumları

Test sonuçları öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre atılganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi. Annesi lisansüstü mezunu olan öğrencilerin atılganlık puanları üniversite lise, ortaokul, ilkokul ve okul bitirmemiş öğrencilerden daha yüksek bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı.

Atılganlığın sonradan kazanılabilecek bir davranış şekli olduğunu düşündüğümüz durumda, anne ve baba eğitim durumlarının atılganlığın kazanılmasında önemli bir etken olmadığı, daha farklı etkenlerin devreye girdiği düşünülebilir.

5.4.3. Öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları

Test sonuçları öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi. Annesi lisansüstü mezunu olan öğrencilerin edilgen saldırganlık puanları üniversite lise ortaokul ilkokul ve okul bitirmemiş öğrencilerden daha yüksek bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı.

Edilgen saldırganlıkta da anne eğitim düzeyinin değişikliğe sebep verecek bir faktör olmaması çevresel faktörlerin ve etkenlerin daha yoğun etkilere neden olduğu düşüncesini ortaya çıkarabilir.

5.4.4. Öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre genel saldırganlık durumları

Test sonuçları öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre genel saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi. Annesi lisansüstü mezunu olan öğrencilerin genel saldırganlık puanları üniversite lise, ortaokul ilkokul

ve okul bitirmemiş öğrencilerden daha yüksek bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı.

Anne eğitim durumunun genel saldırganlıkla anlamlı bir ilişkiye neden olmaması sonucu, saldırganlığın genetik etkilerinin, çevresel nedenlerin ve kişisel gelişimlerin daha ağır bastığı sonucuna ulaştırabilir.

Öztürk(2008) çalışması sonucunda ortaöğretim 9.sınıf öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin anne eğitim durumu ile bir ilişkisini bulamamıştır(66).

5.5. HİPOTEZ 5: ÖĞRENCİLERİN AİLE AYLIK GELİR DURUMUNA GÖRE SALDIRGANLIK DURUMU

5.5.1. Öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları

Test sonuçları öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi. Aile aylık geliri 2001 TL ve üzeri olan öğrencilerin yıkıcı saldırganlık puanları 1501-2000 TL arası, 1001-1500 TL arası, 501-1000 TL arası ve 0-500 arası olan öğrencilerden daha yüksek bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı.

Aile aylık gelir seviyesine göre maddiyatın saldırganlık davranışının ortaya çıkmasında önemli bir etken olmadığı görüşünü ortaya çıkarmıştır.

5.5.2. Öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre atılganlık durumları

Test sonuçları öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre atılganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olduğunu gösterdi. Gruplar arası farklılaşmaları araştırmak için ikinci seviye testi olarak Post Hoc TUKEY testi uygulandı. Test sonucuna göre 2001 TL ve üzeri aile aylık geliri olan öğrenciler ile 501-1000 TL arası ve 1001-1500 TL arası aile aylık geliri olan öğrenciler arasındaki farklılıklar anlamlı bulundu. Aile aylık geliri 2001 TL ve üzeri olan öğrencilerin atılganlık puanları, 1501-2000 TL arası 1001-1500 TL arası, 501-1000 TL arası ve 0-500 TL arası olan öğrencilerden daha yüksek bulundu. Bu durumda H_0 hipotezi ret edilmiş yerine alternatif hipotez H_1 kabul edilmiştir.

Kişi maddi boyutta yetersizliğini çevresel koşullar içerisinde kendini ifade etme ve başkalarının da haklarını düşünerek zararsız bir şekilde girişkenlik boyutunda davranmak suretiyle atılganlığı bir araç olarak kullanabilir.

5.5.3. Öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları

Test sonuçları öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi. Aile aylık geliri 2001 TL ve üzeri olan öğrencilerin edilgen saldırganlık puanları 1501-2000 TL arası 1001-1500 TL arası 501-1000 TL arası ve 0-500 TL arası olan öğrencilerden daha düşük bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı.

Gelir farklılıklarının edilgen saldırganlık boyutuna anlamlı bir etkisi olmaması , diğer etkenlerin daha önemli olduğunu düşündürebilir.

5.5.4. Öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre genel saldırganlık durumları

Test sonuçları öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre genel saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi. Aile aylık geliri 2001 TL ve üzeri olan öğrencilerin genel saldırganlık puanları 1501-2000 TL arası 1001-1500 TL arası 501-1000 TL arası ve 0-500 TL arası olan öğrencilerden daha düşük bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı.

Aralarında maddi farklılıklar olan bireyler arasında saldırganlık davranışları aynı şekillerde görülebilir. Bu durumda saldırganlık davranışını oluşturan diğer etkenlerin daha önemli olduğu düşüncesini ortaya çıkarabilir.

Menteş (2007), Öztürk (2008) ve Kabak (2009) çalışmalarında, ailenin aylık gelir düzeyine göre öğrencilerin saldırganlık puanları arasında istatistiksel anlamda bir fark olduğunu belirlemiştir (59, 66), (41). Kabak (2009)'un çalışmasına göre aile aylık geliri 600 tl ve aşağısında olan öğrencilerin saldırganlık puanlarının diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu saptanmıştır (41). Yalçın (2004) ve Topuz

(2008) ise araştırmalarında çalışmamızda olduğu gibi ailenin gelir düzeyinin saldırganlık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulmamışlardır (84, 82).

5.6. HİPOTEZ 6: ÖĞRENCİLERİN SPORA KATILIP KATILMAMA DURUMLARINA GÖRE SALDIRGANLIK DURUMLARI

5.6.1. ÖĞrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları

Test sonuçları öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli ölçüde anlamlı olduğunu gösterdi. Katılmayan öğrencilerin yıkıcı saldırganlık puanları anlamlı bir şekilde katılan öğrencilerin yıkıcı saldırganlık puanlarından daha fazla bulundu. Bu durumda H_0 hipotezi ret edilmiş olup yerine alternatif hipotez H_1 kabul edilmiştir.

etin ve ark. (2010) alışması sonucunda ise EĞitim Fakültesinin farklı bölümlerinde eğitim gören öğretmen adayları ile Beden EĞitimi Ve Spor Bölümündeki öğretmen adayları arasında saldırganlık toplam puanı, yıkıcı ve edilgen saldırganlık alt boyutları açısından anlamlı düzeyde farklar bulunmuştur.EĞitim Fakültesindeki öğretmen adaylarının genel saldırganlık,yıkıcı ve edilgen saldırganlık düzeyleri daha yüksek olduğu belirlenmiştir (18).

5.6.2. ÖĞrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre atılganlık durumları

Test sonuçları öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre atılganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli olmadığını gösterdi. Katılan öğrencilerin yıkıcı saldırganlık puanları anlamlı bir şekilde katılmayan öğrencilerin yıkıcı saldırganlık puanlarından daha fazla bulunmasına rağmen bu farklar önemli bulunmamıştır.

Güler ve ark..(2008) alışmalarında sportif faaliyetlere katılan çocukların atılganlık davranışının geliştiğini bulmuşlardır

Kırımlıoğlu (2008) 13 yaş altı sporcu öğrenciler ile sporcu olmayan öğrencileri karşılaştırdığı çalışmasında spor yapanların yapmayanlara göre daha atılgan olduğu sonucuna ulaşmıştır (49).

5.6.3. Öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları

Test sonuçları öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre edilgen saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli lde anlamlı olduğunu gösterdi. Katılmayan ğrencilerin yıkıcı saldırganlık puanları anlamlı bir şekilde katılan öğrencilerin yıkıcı saldırganlık puanlarından daha fazla daha fazla bulundu. Bu durumda H_0 hipotezi ret edilmiş olup yerine alternatif hipotez H_1 kabul edilmiştir.

Bostan ve Kılıcıl'ın (2008) alışması sonucunda Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu ğrencilerinin, Ankara niversitesinin diğer faklter ve yüksekokullarındaki öğrencilerine göre yıkıcı ve edilgen saldırganlıkları yüksek bulunmuş, Besyo okumayan öğrencilerin ise atılganlıkları yüksek çıkmıştır (15).

5.6.4. Öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre genel saldırganlık durumları

Test sonuçları öğrencilerin spora katılıp katılmama durumlarına göre genel saldırganlık durumları puanları arasındaki farkın önemli lde anlamlı olduğunu gösterdi.

Katılan ğrencilerin yıkıcı saldırganlık puanları anlamlı bir şekilde katılmayan öğrencilerin yıkıcı saldırganlık puanlarından daha fazla bulundu. Bu durumda H_0 hipotezi ret edilmiş olup yerine alternatif hipotez H_1 kabul edilmiştir.

Araştırmamızın sonucu elde ettiğimiz bulgular göstermektedir ki spor, saldırganlığın önlenmesinde ki önemli etkenlerden biridir. Öğrencilerin spor yoluyla enerjilerini boşaltmaları, sportif kuralların yenme, yenilme vb. duyguları ve spor ahlakı gibi olguları kazandırması, günlük yaşamlarına da yansımaktadır.

Kabak (2009) alışmasının sonucunda öğrencilerin lisanslı yada lisanssız olmalarının sonucunda saldırganlık düzeyleri ile ilgili bir anlam bulamamıştır (41).

Dervent (2007)'de çalışmasının sonucunda spor yapan deneklerin spor yapmayanlardan daha atılgan olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yıkıcı, edilgen ve genel saldırganlık özellikleri açısından spor yapmayan ve spor yapan denekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulmamıştır (21). Kırmınoğlu ve ark.(2008) lise öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmasının sonucunda ise spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulamamışlardır (50).

BÖLÜM 6: SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. SONUÇ

Araştırmamızda üniversite öğrencilerinde spora katılımın saldırgan davranışlar üzerine etkileri incelenmiştir.

Araştırmamız sonucunda öğrencilerin cinsiyetlerine göre yıkıcı saldırganlık, edilgen saldırganlık ve genel saldırganlık durumları arasında önemli bir fark vardır. Cinsiyetlerine göre atılgenlik durumları arasında ise önemli bir fark yoktur.

Öğrencilerin yaşlarına göre yıkıcı saldırganlık durumları, atılgenlik durumları ve genel saldırganlık durumları arasında önemli bir fark yoktur. Öğrencilerin yaşlarına göre edilgen saldırganlık durumları arasında ise önemli bir fark vardır.

Öğrencilerin baba ve anne eğitim durumuna göre yıkıcı, atılgen, edilgen ve genel saldırganlık durumları arasında önemli bir fark yoktur.

Öğrencilerin aile aylık gelir durumuna göre yıkıcı, edilgen ve genel saldırganlık durumları arasında önemli bir fark yoktur. Öğrencilerin aile aylık gelir durumuna göre atılgenlik durumu arasında önemli bir fark vardır.

Öğrencilerin spora katılıp katılmama durumuna göre yıkıcı, edilgen ve genel saldırganlık durumları arasında önemli bir fark vardır. Öğrencilerin spora katılıp katılmama durumuna göre atılgenlik durumu arasında ise önemli bir fark yoktur.

Saldırgan davranışların bireyin hem kendisine hem de çevresindekilere zarar verdiği düşünülürse, bu davranışların kontrol altına alınması gerektiği ortadadır. Araştırma sonucunda saldırganlık düzeylerinin hangi faktörlere göre değiştiği ortaya konulmuştur. Çalışmamız üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma evrenimiz içerisinde üniversite çağındaki öğrencilerin spora katılımlarının genel saldırganlık durumları ile anlamlı bir ilişki gösterdiği anlaşılmıştır. Saldırganlık durumları bireylerin bu yaş aralığının öncesinden itibaren çok genç yaşlardan başlayarak spora yönlendirilmeleri saldırganlık davranışlarının azaltılması yönünde olumlu katkılar sağlayacaktır. Anaokulu çağlarından başlayarak spora yönlendirme yapılması gençlerin hem fiziksel sağlığına hem de psikolojik sağlığına olumlu katkılarda bulunacaktır. Her ne kadar ilköğretim ve lise eğitimi müfredatlarında beden eğitimi dersleri yer almakta ise de, hem müfredatta yer alan ders saati açısından hem de okulların imkân ve donanımlarındaki eksiklikler nedeniyle bu dersler tam anlamıyla yerine getirilememektedir. Spor yapılması gereken bu dersler

daha çok öğrenciler ve bazı okul yöneticileri tarafından boş ders niteliğinde görülmekte, okulda yapılması gereken bazı işler varsa bu ders saatlerine denk getirilmektedir. Bu konuyla ilgili gerekli eksikliklerin giderilmesi ve müfredatlardaki beden eğitimi ders içeriklerinin sağlıklı nesiller yetişmesi açısından amacına uygun olarak gerçekleştirilmesi ve okullara temel eğitimden itibaren öğrencilerin spor yapabileceği koşulların sağlanması yönünde çalışmalar yapılmasının toplumların devamını sağlıklı olarak sürdüreceği kanaatindeyiz.

6.2. ÖNERİLER

Araştırmamıza konu olan Üniversite eğitimi alan öğrencilere yönelik önerilerimiz ise

- Bölümlerin ders programlarına en az iki dönem olmak üzere seçmeli beden eğitimi derslerinin konması ve üniversitelerin bu derslerin uygulamalı olarak gerçekleştirilebileceği tesis ve imkânları sağlamasına yönelik bir yapılanma içerisinde olmasıdır.
- Öğrencilerin çeşitli organizasyonlarla spora teşvik edilmesidir. Örneğin bahar şenlikleri gibi fakülteler arası çeşitli spor dallarında yapılacak turnuvalar şeklinde.
- Üniversite yönetimleri üniversitelerini temsil edecek ve yetenekli öğrencilerini bir araya getireceği takımlarının spor etkinliklerine katılımına daha çok destek vermelidir.
- Ders saatleri haricinde öğrencilerin boş zamanlarının belirli bölümlerini geçirebilecekleri açık veya kapalı spor alanlarının üniversite içerisinde yer almasına önem vermelidir.
- Başarılı sporculara özel üniversiteler gibi devlet üniversitelerinde de daha fazla özel imkânlar sağlanıp özendiricilik ve teşvik edicilik boyutuna katkı sağlanmalıdır.
- Çeşitli zaman aralıklarıyla üniversitenin geneline hitaben beden eğitimi ve spor ve rehberlik eğitimi gibi uzman eğitimcilerden oluşmuş kadrolar tarafından seminerler verilmeli. Konu içerikleri itibariyle sağlam bir spor kültürünün oluşturulacağı konular seçilmelidir.

- Bütün bunların dışında toplum genelinin kullanabileceği spor alanlarına daha çok yer ve kaynak ayrılması gerektiği de öneriler arasında sayılabilir. Son zamanlarda özellikle belediyeler tarafından kentin birçok yerine yerleştirilen portatif spor malzemeleri halk tarafından oldukça rağbet görmektedir. Bu tür uygulama alanlarının sayısının artırılması fakat arttırılırken de belirli günlerde o bölgelerde uzman eğitimcilerin görevlendirilmesi ve halkın yönlendirilmesinin sağlanması ayrıca o aletlerin de belirli aralıklarla bakımlarının gerçekleştirilip orijinalliğini yitirmemesi adına da gereğinin yapılması, gençlerin ve toplumun diğer bireylerinin spora yönlendirilmesi ve özendirilmesi adına faydalı olacağı kanaatindeyiz.
- Son olarak araştırmanın daha geniş bir katılımı sadece saldırganlık faktörüne bakılmaksızın, stres, madde alımı, suç işleme gibi bileşenlerinde katıldığı bir araştırma yapılması uygun olabilir.

KAYNAKLAR

1. Acet, M.(2005). *Sporda Saldırganlık ve Şiddet*. İstanbul: Morpa Yayıncılık.
2. Acet, M.(2001). *Futbol Seyircisini Fanatik ve Saldırgan Olmaya Yönelten Sosyal Faktörler*.Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
3. Acet, M., Akkoyunlu, Y., Kalkavan, A., Koç, H. (2010). Üniversitelerarası Salon Futbolu Müsabakalarına Katılan Bayan Futbolcuların Sporda Saldırganlık ve Şiddet Anlayışlarının Araştırılması. *11. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, 10-12 Kasım 2010, Antalya.
4. Afyon, Y. A., Özkan, H. ve Yıldız, S. M. (2005). Profesyonel Futbol Takımlarının Saldırganlık Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Fırat Üniversitesi Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*.Cilt.3,ss.3.
5. Avcı, R. (2006). Şiddet Davranışı Gösteren ve Göstermeyen Ergenlerin Ailelerinin Aile İşlevleri, Öfke ve Öfke İfade Tarzları Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
6. Ayan, S. (2007). Aile İçinde Şiddete Uğrayan Çocukların Saldırganlık Eğilimleri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 8: 206-214.
7. Balcıoğlu, İ. (2003). *Sporun Sosyolojisi ve Psikolojisi*. İstanbul: Bilge Yayınları.
8. Baldık, Ö. (2002). Futbolun Kuşatıcılığı Altında. *Zafer Dergisi*, Ekim 2002, Sayı:310.
9. Baumann, S. (1994). *Uygulamalı Spor Psikolojisi*. (Çev. C. İkizler, A.O. Özcan). İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.

10. Baymur, F. (1973). *Genel Psikoloji*. İstanbul: İnkılap ve Anka Kitapevleri.
11. Berkowitz, L. (1993). *"Agression"*. New-York: McGraw Hill.
12. Bilge, A. ve Ünal, G. (2005). Öfke, Öfke Kontrolü ve Hemşirelik Yaklaşımı. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 21(1) ss. 189-196.
13. Bilgin, N. (1986). *Sosyal Psikolojiye Giriş*. EÜ. Edebiyat Fakültesi Ders Notları .İzmir.
14. Björkqvist, Kaj, Kirsti M. J. Lagerspetz ve Ari Kaukiainen. (1992). "Do Girls Manipulate and Boys Fight?. Developmental Trends in Regard to Direct and Indirect Aggression". *Aggressive Behavior*. 18: 117-127.
15. Bostan, G., Kılıçgil, E. (2008). Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Öğrencisi Olan Ve Olmayan Ankara Üniversitesi Öğrencilerinin Saldırganlık Boyutları. *Spormetre, Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2008 3 : 133-140.
16. Cox, R. H. (1985). *Sport Psychology*. Dubuque, Iowa: Wm. C. Brown.
17. Cüceloğlu, D. (2005). *İnsan ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
18. Çetin, M.Ç., Yıldırım, Y., Gezer, E. (2010). Beden Eğitimi Ve Spor Ve Eğitim Fakültesindeki Öğretmen Adaylarının Saldırganlık Tutumlarının Karşılaştırılması. *11. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, 10-12 Kasım 2010, Antalya.
19. Çobanoğlu, M. G. (1993). *Sporda Saldırganlık Olgusu ve Bu Olgunun Sportif Performans Üzerine Etkisi*. Doktora Tezi ,Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İzmir.

20. Demirel, P., Kalkavan, A., Acet, M., Koç, H. ve Şinoforoğlu, O.T. (2006). Okullar arası Yarışmalarda Dereceye Giren Sporcu Kız Öğrencilerin Sporda Saldırganlık ve Şiddet ile İlgili Görüşlerinin Araştırılması. *9. Uluslar arası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı*, 3-5 Kasım 2006, Muğla.

21. Dervent, F. (2007). *Lise Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeyleri ve Sportif Aktivitelere Katılımla İlişkisi*, Gazi Üniversitesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

22. Duque, Luis.F., Joanne Klevens ve Clemencia Ramirez. (2003). “Overlap and Correlates of Different Types of Aggression Among Adults: Results From A Cross-Sectional Survey In Bogotá, Colombia”. *Aggressive Behavior*. 29: 191-201.

23. Eisenberger, N.I., Way, B., Taylor, S.E., Welch, W.T., & Lieberman, M.D. (2007). Understanding genetic risk for aggression: Clues from the brain’s response to social exclusion. *Biological Psychiatry*, 61, 1100-1108.

24. Efilti, E.(2008). Orta Öğretim Kurumlarında Okuyan Öğrencilerin Saldırganlık Ve Denetim Odağının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 19 : 213-230.

25. Erdemli, A. (1995). *İnsan, Spor ve Olimpizm*. İstanbul: Sarmal Yayınları.

26. Erdoğdu, M.Y.(2010). Öğrencilerin Saldırganlık Eğilimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmeleri. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*, 11-13 November, Antalya.

27. Eroğlu, S. E. (2009). Saldırganlık Davranışının Boyutları ve İlişkili Olduğu Faktörler: Lise ve Üniversite Öğrencileri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:21, ss.205-221.

28. Erşan E.E., Doğan O., Doğan S. (2009). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Sosyodemografik Açıdan Değerlendirilmesi. *Cumhuriyet Tıp Dergisi*, 2009;31: 231–238.

29. Fişek, K. (1983). *Spor Yönetimi*. Ankara:SBF Yayınları, No: 525.

30. Gaskell, G., Pearton,R. (1979). Aggression and Sport. in J.H. Goldstein (2nd ed) *.Sports Games And Play Hillsdale*, 263-295.

31. Gergen, K. J., Gergen, M.N.(1986). *Sociol Psychologie* . 2nd Edition, NY:Springer-Verleg 1986: PP 225 .

32. Göka, E. (2009), *Saldırganlığın Nedenleri*. Ankara Numune Hastanesi Psikiyatri Kliniği Şefi. Ankara.

33. Green, Laura, R., Deborah, R., Richardson ve Tania Lago. (1996). “How Do Friendship, Indirect and Direct Aggression Relate?”. *Aggressive Behavior*, 22: 81-86.

34. Güdüler ve Duygular. (2004). (Erişim Tarihi: 10.12.2010). http://www.noyabilgisayar.net/ao_dersleri/1.sinif/Davranis_Bilimlerine_Giris/unite11.pdf.

35. Güler, D., Aydos, L., Koç, H. (2008). Devlet İlköğretim 6, 7 ve 8.Sınıf Öğrencilerinin Eğitim Düzeylerinin Ve Sportif Faaliyetlere Katılımlarının Atılganlıklarına Etkisi. *8.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, 17-20 Kasım 2004 ,Antalya.

36. Gültekin, O., Doğan, M., Doğan, A. ve Eylen, B. (2000). Futbol Sahalarında Şiddet ve Emniyet Güçlerinin Tutumu Üzerine Bir Araştırma. *21.Yüzyılda Polisin Eğitimi Sempozyumu*, 25-27 Ekim, Ankara.

37. Güner, B.Ç. (2006). *Takım Sporları ve Bireysel Sporlar Yapan Sporcuların Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. 19 Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Samsun.

38.Halis, M., Şahin, H. M., Pençe, S., Şahin, F. ve Koç, S. (2005). Futbol Takımı Taraftarlarının Şiddet ve Saldırganlığa Bakışlarına İlişkin Bir Araştırma. *Polis ve Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl:3, Cilt:3, Sayı:2, s.1-18, Gaziantep.

39.Hovardoğlu, S. (1999). Spor ve Şiddet: Bir Model Önerisi. *VI. Sosyal Psikiyatri Sempozyumu*, Adana.

40. Inceoğlu, M. (1985). *Güdüleme Yöntemleri*, Ankara Üniversitesi: Basın – Yayın Yüksekokulu Yayınları, No: 4, Ankara.

41. Kabak, F. (2009). *Ergenlerde Spora Katılımın Saldırgan Davranışlar Üzerine Etkilerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana.

42. Kanoğlu, E. (2008). *Lise Öğrencilerinin Öfke Düzeyleri ve Öfke İfadelerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

43. Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

44. Kaya ve ark.(2010). Üniversite Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Demografik Açıdan İncelenmesi. *11. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, 10-12 Kasım 2010, Antalya.

45. Kayaoğlu, A. G. (2000). *Futbol Fanatizmi, Sosyal Kimlik ve Şiddet: Bir Futbol Takımının Taraftarlarıyla Yapılan alışma*. Doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

46. Kaymak, Özmen, S. (2004). Aile İçinde Öfke ve Saldırganlığın Yansımaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Yıl: 2004, Cilt: 37, Sayı: 2, ss.27-39.

47. Kesen, N. F., Deniz, M. E. ve Durmuőođlu, N. (2007). Ergenlerde Saldırganlık ve Öfke Düzeyleri Arasındaki İlişki: Yetiştirme Yurtları Üzerinde Bir Araştırma. *SHÇEK Genel Müdürlüğü.S.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,17,363-367.

48. Kesen, N. F., Deniz, M. E. ve Durmuőođlu, N. (2007). Ergenlerde Saldırganlık ve Öfke Düzeyleri Arasında İlişki: Yetiştirme Yurtları Üzerinde Bir Araştırma. Selçuk Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:17, ss.353-364.

49.Kırımlıoğlu,H. (2008). Türkiye 13 Yaş Altı Badminton Şampiyonasına Katılan Sporcu Öğrenciler İle Sporcu Olmayan Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Karşılaştırılması. Selçuk Üniversitesi, *Beden Eğitim Ve Spor Bilimleri Dergisi* , Vol:10, s.2.

50.Kırımlıoğlu,H ve ark.(2008).Lise Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Spor Yapıp Yapmama Durumlarına Göre İncelenmesi.*Niğe Üniversitesi Beden Eğitim Ve Spor Bilimleri Dergisi*,Cilt 2,Sayı 2.

51. Kiper, İ. (1984). Saldırganlık Türlerinin eőtirleri Ekonomik, Sosyal ve Akademik Değişkenlerle İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi . Ankara.

52. Koruç, Z., Bayar, P., Arslan, F. (2004). Türkiye’de Futbol Fanatikleri: Sosyal Kimlik ve Şiddet, Bilimsel Araştırma Yarışması. *Spor Toto ve TÜRFAD (Türkiye Futbol Adamları Derneği) Ortak Yayını*, Ankara.

53. Kökdemir, H. (2004). Öfke ve öfke kontrolü. *PİVOLKA*, 3(12), 7-10.

54. Köknel, Ö. (1982). *Kaygıdan Mutluluğa Kişilik*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

55. Köknel, Ö. (1996). *Bireysel ve Toplumsal Açından Şiddet*. İstanbul: Altın Kitaplar.

56. Kurtyılmaz, Y. (2005). *Öğretmen adaylarının saldırganlık düzeyleri ile akademik başarıları, iletişim ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkiler (Anadolu Üniversitesi ve Osmangazi Üniversitesi öğrencileri üzerinde bir araştırma)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Eskişehir.

57. Leanard, W.M. (1988). *A Social Perspective Of Sport*. New York: Macmillan Publishing Company.

58. Mutluoğlu, S.(2010). İlkokul 5.Sınıf Öğrencilerinin Saldırganlık Özelliklerinin Bazı Sosyo Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi. *International Conference On New Trends In Education And Their Implications*, 11-13 November 2010, Antalya.

59. Menteş, A. (2007). *Lise Öğrencilerinin Atılganlık Düzeyine Sporun Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

60. Orhun, A. (1991). *Pedagojik Açından Performans Sportu*, (Der: Erdemli, A.) Spor Felsefesine Yeni Yaklaşımlar. İstanbul: Meva Yayınları.

61. Öfke Yönetimi. (Erişim Tarihi: 20.04.2012).
<http://www.istanbulspor.com.tr/Engin/Ofke.pdf>.

62. Öz, S.E. (2007). *İlköğretim 1.Kademe. ve Sınıf Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlı Bilim Dalı, İzmir.

63. Özdevecioğlu, M. ve Y.Yalçın.(2010). Spor Tatmininin Sporcuların Stres ve Saldırganlık Düzeyleri Üzerindeki Etkisi, *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1):48-61.

64. Özkatar Kaya, E. (2010). *18-25 Yaş Arası İşitme Engelli Sporcuların Stres ve Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, , Kayseri.

65. Özmen, A. (2006). Öfke: Kuramsal Yaklaşımlar ve Bireylerde Öfkenin Ortaya Çıkmasına Neden Olan Etmenler, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 39(1): 39-56.

66.Öztürk ,N.(2008). *Ortaöğretim 9. Sınıf Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Bazı değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

67. Poggenpoel, M. ve Mybrugh, C. (2002). The lived-experience of aggression in secondary schools in South Africa. *Education*, 123 (1), ss. 161-167.

68. Polat, O. (2004). *Kriminoloji Ve Kriminalistik Üzerine Notlar*. Ankara: Seçkin Kitabevi.

69. Polat, O. (2002). (Erişim Tarihi: 20.04.2012). www.kriminoloji.com.

70. Ramazanoğlu, F., Canikli, A., Saygın, Ö. (2002). Futbolcular ile Tekvandocuların Saldırganlık Düzeylerinin Karşılaştırılması, A. Ü. *BESYO, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt:4, Sayı:2, Erzurum.

71. Russell, G.W. (1983). Crowd Size And Density In Relation To Athletic Agression And Performance. *Social Behavior And Personality*, 2 (1): 9 - 15.

72. Russell, G. W. (2008). *Aggression in the Sports World: A Social Psychological Perspective*, Department of Psychology & Neuroscience, University of Lethbridge, Canada.

73. Saçar, B. (2007). *İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Öfke Tepkisiyle Arkadaş Bağlılığının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

74. Sporda Şiddet Ve Saldırganlık Üzerine Yapılan Araştırmalar. (Erişim Tarihi: 20.04.2012). <http://www.bilgininadresi.net/Madde/32306/Sporda-Siddet-Ve-Saldırganlık-Uzerine-Yapılan-Arastırmalar>.

75. Şahan, M. (2007). *Lise Öğrencilerinde Saldırganlığı Yordayan Bazı Değişkenlerin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Rehberlik Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı, Ankara.

76. Şahin H. M. (2003). *Sporda Şiddet ve Saldırganlık*. Ankara: Nobel yayın dağıtım. S: 49–68–72. 80–85.

77. Şahin, E. S. (2007). *Psikolojik İhtiyaçları Farklı Lise Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeyleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

78. Talimciler, A. (2003). *Türkiye’de Futbol Fanatizmi ve Medya İlişkisi*. İstanbul: Bağlam Yayınları.

79. Taşkın, F. (2010). *Aile İçi Cinsel Taciz - Ensest Kavramı, Psikolojik Danışman*. Ankara.

80. Tekin, A., Tekin, G. ve Eliöz, M. (2011). Kick-Boksörlerin Çeşitli Değişkenlere Göre Öfke ve Saldırganlık Düzeylerinin Araştırılması. *Türkiye Kickboks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), Ocak.

81. Tiryaki, Ş. (2000). *Spor Psikolojisi, Kavramlar Kuramlar ve Uygulama*. Ankara: Eylül Kitap ve Yayınevi

82. Topuz, R. (2008). *Amatör Futbol Oyuncularının Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, , Konya.

83. Ülker, A. U. (2009). *Öfke Yönetimi*. T.C Sağlık Bakanlığı, Hudut ve Sahiller Genel Müdürlüğü Bülteni, Nisan, sayı:12.

84. Yalçın, İ. (2004). *Ailelerinden Algıladıkları Destek Düzeyleri Farklı Lise Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeyleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

85. Yaşankul, N. (2007). *İlköğretim 4. Ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Saldırganlık Eğilimleri Ve Eğitim Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi. İstanbul.

86. Yetim, A. (2000). *Sosyoloji ve Spor*, Ankara:Topkar Matbaacılık.

87. Yıldırım, B. (1997). *Futbol Seyircisinin Saldırganlığı ile İlgili Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Bitirme Çalışması, Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Manisa.

88.Yılmaz, İ. (2009). *Endüstri Meslek Lisesi Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Çok Boyutlu Olarak İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi Ve Denetimi Ana Bilim Dalı, İstanbul.

89.Zanı, B. ve Kirchler, E. (1991). When Violence Overshadows The Spirit of Sporting Competition: Italian Football Fans and Their Clubs. *Journal of Community and Applied Social Psychology*, Vol.1.

EKLER

Ek-1: Anket Formu

Ek 2: Veriler

Ek 3: Frekans Tabloları

Ek 4 : Saldırganlık Ölçeğine İlişkin Güvenilirlik Analizi

Ek 5: İstatistik Test Sonuçları

EK 1: ANKET FORMU**KİŞİSEL BİLGİ FORMU**

Bu anket sizinle ilgili bazı bilgileri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Araştırma bilimsel bir nitelik taşıdığından, sorulara verilecek cevaplar kimsenin kimliğini ortaya koymayacak biçimde kullanılacak ve kesinlikle kişisel bir değerlendirme yapılmayacaktır. Sizden istenilen anketteki her soruyu dikkatlice okuyarak size en uygun seçeneğin yanına (X) işareti koymanızdır.

İlginize teşekkür ederim.

1- Cinsiyetiniz?

Kız Erkek

2- Yaşınız?

17 18 19 20 21 22 ve üstü

3- Okulunuzun türü?

Ön lisans(iki yıllık) lisans (dört yıllık)

4- Sınıfınız?

Hazırlık 1.sınıf 2.sınıf 3.sınıf 4.sınıf

5- Akademik not ortalamanız?

0-1 1,01- 1,50 1,51-2 2,01-2,5 2.51-3 3,01-3,50 3,51 ve üstü

6- Üniversitenizin Sportif Aktivitelerine Katılıyor musunuz?

Evet Hayır

7- Sporculuk Düzeyiniz

lisanslı lisansız

8- Spor Branşınız?

Futbol Basketbol Voleybol Hentbol Diğer (.....)

9- Kaç yıldır spor yapıyorsunuz?

1-2 3-4 5-6 7-8 8+

10- Annenizin öğrenim durumu?

Okul bitirmemiş İlkokul Ortaokul Lise Üniversite
 Lisans üstü

11 - Babanızın öğrenim durumu?

Okul bitirmemiş İlkokul Ortaokul Lise Üniversite
 Lisans üstü

12- Babanızın mesleği ?

Çalışmıyor Özel sektör Kamu sektörü Serbest meslek Emekli
Diğer(.....)

13- Annenizin mesleği?

Ev Hanımı Özel sektör Kamu sektörü Serbest meslek Emekli
Diğer(.....)

14- Ailenizin aylık gelir düzeyi?

0-500 501-1000 TL. 1001-1500 TL. 1501-2000 TL
 2001 TL ve üstü

15- Aylık elinize geçen para miktarı?

100TL-300 TL 301- 500 TL 501 TL- 700 TL 701-900 TL
 901 ve üstü

SALDIRGANLIK ENVANTERİ

Lütfen aşağıda verilen her durumu dikkatle okuyarak yanıt kağıdı üzerinde, bu konudaki görüşlerinizi hangi uca daha yakınsa o uca uygun gördüğünüz boşluğa (x) işareti koyunuz. Eğer bu konuda bir görüşünüz yoksa 0 (sıfır) altındaki boşluğu işaretleyiniz.

Bana çok uyuyor +3/..... +2/..... +1/..... 0/ -1/ -2/ -3/ bana hiç uymuyor. + 3 Bana çok uyuyor, +2 Bana biraz uyuyor, +1 Bana uyuyor, 0 Kararsızım -1 Bana uymuyor, -2 Bana biraz uymuyor, -3 Bana hiç uymuyor.

		+ 3 Bana çok uyuyor	+2 Bana biraz uyuyor	+1 Bana uyuyor	0 Kararsızım	-1 Bana uymuyor	-2 Bana biraz uymuyor	-3 Bana hiç uymuyor
1	Haklı olan kişi, karşısındakine doğal olarak herkesin içinde sert ve kırıcı davranabilir.							
2	Beni öfkeliendiren kişiye genellikle öfkelenirim.							
3	Haksızlık karşısında kişinin hakkını araması kendi bilek ve dil gücüne kalmıştır.							
4	Rahatsızlığımı içimde tutmaktansa bu duygumu beni rahatsız eden kişiye açabilirim, örneğin; dumanından rahatsız oluyorsam, yanımda sigara içene rahatsız olduğumu söylerim.							
5	Başarısızlık karşısında kolay kolay ümitsizliğe kapılmam.							
6	Satın aldığım, fakat sonradan içime sinmeyen bir malı değiştirmeye götürebilirim.							
7	Bir kişi beni küçük düşürürse içimden onunla alay eder ve ona küfür ederim.							
8	Bir şeyi çok istiyorsam, istediğimi açıkça belirtmem imada bulunurum.							
9	Bana haksızlık ettiğine inandığım kişilerin başına kötü işler geldiğini, mahvolduğunu hayal ederek avunurum							
10	Eğer bir düşüncenin doğruluğuna inanıyorsam, bu düşüncüyü savunan tek kişi ben olsam bile yine de fikrimi savunurum.							
11	Yeni tanıştığım kişilerle rahatça konuşabilirim.							
12	Karşımdakilere gerek olumlu gerek olumsuz duygularımı rahatça açabilirim.							
13	Eğer bir insan beni çok sınırlendirmişse üzerine yürüeyebilirim.							
14	Sınırlendiğimde bazen öyle kendimden geçerim ki ağızımdan çıkan sözlerin farkında olmam							

15	Bu dünyada yaşayabilmeleri için insanların acımasız olmaları gerekiyor.								
16	Bir dükkân, bir butik veya markette, satıcının benimle ilgilenmediğine inanırsam, onun sonradan çok fazla vaktini alarak intikamımı alırım								
17	Bana emretmeye hakkı olmadığına inandığım bir kişinin buyruğuna ses çıkartmasam da, ya verdiği işi yapmam ya da yapsam da bir şeye benzemez.								
18	Bir kişi beni kırsa fakat sonra özür dilese, beni ne kadar kırmış olduğunu en az birkaç kez üstü kapalı da olsa hatırlatmadan rahat edemem.								
19	Bir kimse görevini yapmadığında her kim olursa olsun bunu kendisine söylerim.								
20	Çok saygı duyduğum bir kişi benimkinin tersi bir düşünceyi savunuyor diye kendi düşüncemi savunmaktan vazgeçmem.								
21	Topluluk karşısında konuşmaktan çekinmem.								
22	Benimkinin tersi olan görüş ve düşünceleri alt etmek bana keyif verir.								
23	Sinirlenirsem, tanımadığım kişilerle ağız dalaşına hatta tokatlaşmaya veya yumruk kavgasına girişebilirim.								
24	Kişinin hakkını yedirmemek amacıyla başkalarının hakkını yemesi ters bir davranış değildir.								
25	Çevremdekiler istediklerimi yapana dek, imalar, işnelemelerle onları tedirgin ederim.								
26	İstemediğim bir şey yapmam istendiğinde ya o işi geciktiririm ya da baştan savma yaparım.								
27	Bir arkadaşım bir isteğimi yapmamakta direnirse ona, vaktiyle onun için yapmış olduğum iyilikleri hatırlatırım.								
28	Bir kimseden bir istekte bulunacaksam, araya bir aracı koymaktansa gider, yüz yüze görüşürüm.								
29	Birisi bende bir hata bulursa, ben de onun hatalarını bulur ve ortaya dökerim.								
30	İstemediğim bir yer ve toplantıya gitme vakti gelince hastalanıveririm.								

171	2	4	1	2	4	2	0	0	0	5	4	6	3	5	2	0	2	2	0	0	1	-3	-3	-2	-2	-3	-2	-3	-1	-2	-3	-2	-3	-2	-1	-2	0	-1	-2	-1	-2											
172	2	6	1	2	6	2	0	0	0	4	1	1	1	1	2	2	2	2	2	0	1	0	0	-1	-1	0	1	1	0	-1	-2	-3	-2	-1	0	1	2	3	3	2	2	2	2	1	-1	0	-3					
173	2	5	1	2	5	2	0	0	0	2	2	5	1	2	1	0	2	-2	0	3	0	3	0	1	-1	0	0	1	-1	2	0	2	-1	-3	-2	-1	0	1	2	3	2	1	-1	0	-1	-3						
174	2	5	1	2	5	2	0	0	0	2	2	2	3	1	-2	0	-1	0	-1	0	-2	-1	-2	0	-1	-1	-1	-2	-2	-3	-1	0	-3	-2	-2	-1	0	-1	0	-1	0	-1	0	-1	0							
175	2	3	1	2	4	2	0	0	0	3	2	5	1	3	2	3	3	3	2	3	3	-3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	-3						
176	2	6	1	2	4	2	0	0	0	1	2	5	1	2	1	-3	-3	1	1	0	-3	-3	-3	-3	1	1	1	-3	-3	-3	-3	-3	1	1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3					
177	2	4	1	2	4	2	0	0	0	2	2	2	1	4	1	-3	0	-1	2	2	3	-3	0	-3	2	2	2	2	-3	-3	1	0	2	3	3	-3	0	-3	-3	-3	0	2	-3	-3	-3	-3						
178	2	6	1	2	4	2	0	0	0	1	2	2	1	3	1	3	1	-3	3	3	2	0	-3	-3	3	3	2	3	3	-3	-3	3	3	3	3	3	3	3	1	3	-3	-3	-3	0	-3	-3						
179	2	4	1	2	5	2	0	0	0	2	2	4	1	1	1	2	2	1	1	3	1	2	-1	0	-1	-2	0	0	2	0	0	2	2	1	-2	3	1	0	1	-2	-1	0	2	0	0	0						
180	2	5	1	2	3	2	0	0	0	2	2	4	1	3	2	0	3	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	3	-1	3	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1					
181	2	6	1	2	6	2	0	0	0	2	3	4	1	2	1	-1	-1	-1	-1	-1	-2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	1	1	2	1	-2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1					
182	2	4	1	2	3	2	0	0	0	2	2	2	1	2	1	0	-1	2	3	3	3	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	1	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1			
183	2	6	1	2	6	2	0	0	0	1	3	5	1	3	2	1	-1	3	3	3	3	-3	-3	3	2	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3			
184	2	5	1	2	5	2	0	0	0	1	2	6	1	3	1	2	2	0	3	1	0	2	0	3	3	3	3	-3	-1	0	2	0	-1	2	3	1	0	3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3		
185	2	6	2	5	4	2	0	0	0	2	2	4	1	4	4	-1	0	0	-1	0	-1	-1	-1	1	1	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1			
186	2	6	2	5	3	2	0	0	0	5	5	3	5	4	-1	3	0	3	3	3	2	3	0	3	1	0	3	3	2	0	1	0	1	3	0	3	-3	-3	0	0	3	-3	0	0	0	-3	-3	-3	-3			
187	2	6	2	5	5	2	0	0	0	6	6	3	3	5	3	3	3	-3	3	2	0	3	-3	3	3	3	-3	-3	-1	3	1	3	3	3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3		
188	2	6	2	5	3	2	0	0	0	5	5	2	5	5	5	0	2	1	0	0	-1	-2	-3	0	3	1	-1	-1	0	2	0	1	0	-1	3	0	-1	1	0	-1	0	2	0	2	0	2	0	2	0			
189	2	4	2	5	4	2	0	0	0	1	2	5	1	5	4	0	3	0	3	-2	0	3	-2	-1	1	1	0	0	0	-3	3	3	3	3	1	3	0	-3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
190	2	6	2	5	5	2	0	0	0	4	4	4	1	5	3	1	1	1	0	2	0	0	-1	3	3	0	0	-3	2	1	0	-1	2	3	3	-3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-1			
191	2	6	2	5	6	2	0	0	0	3	4	2	1	5	3	-3	3	3	3	3	3	3	-3	-3	3	3	3	2	1	3	3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3		
192	2	5	2	5	6	2	0	0	0	3	4	5	1	5	2	-3	-2	3	3	2	0	-3	-3	3	1	2	0	-1	0	-3	3	-2	3	3	1	3	-1	-1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3		
193	2	6	2	5	5	2	0	0	0	2	2	2	1	3	3	0	3	3	3	3	-3	-3	-3	3	3	2	3	0	1	0	0	1	3	3	-2	-1	3	-3	-3	-1	1	3	1	3	1	3	-3	-1	-3			
194	2	6	2	5	6	2	0	0	0	2	4	3	1	4	2	-1	-1	1	-1	-1	1	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	0	0	1	1	0	1	0	-1	0	-1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1		
195	2	6	2	5	5	2	0	0	0	2	2	5	1	2	2	1	0	3	3	1	2	0	3	3	1	2	0	3	3	3	3	3	2	2	3	-1	3	0	-1	0	-1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1		
196	2	6	2	5	4	2	0	0	0	1	1	1	2	1	1	1	2	0	3	3	0	3	-1	1	0	0	-1	0	3	2	-3	0	2	1	2	3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3		
197	2	6	2	5	6	2	0	0	0	2	4	5	1	3	1	-2	2	1	3	-1	2	3	-1	2	2	0	1	0	0	-1	1	2	1	3	1	-2	0	-2	1	-2	0	1	-2	0	1	-2	-1	-2				
198	2	6	2	5	5	2	0	0	0	2	2	5	1	2	2	-1	0	1	0	1	3	-1	-1	-1	-1	1	-1	-3	-1	-1	0	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1		
199	2	6	2	5	4	2	0	0	0	2	2	6	1	2	2	-3	0	1	2	-3	0	3	-3	1	2	0	1	1	-3	0	-3	3	1	1	3	0	1	-3	2	-1	-1	0	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3		
200	2	6	2	5	3	2	0	0	0	4	6	2	1	5	4	0	1	2	3	3	-3	-3	0	3	3	3	-3	-3	-2	0	3	3	0	3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
201	2	6	2	5	4	2	0	0	0	3	3	5	1	0	0	0	1	0	2	0	1	1	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
202	1	6	2	5	5	2	0	0	0	2	2	2	1	3	2	-2	-2	2	3	-1	3	2	-2	-1	1	1	2	-2	-2	-2	-3	-1	1	1	-1	-1	-2	-3	-3	-1	0	2	2	2	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
203	1	6	2	5	6	2	0	0	0	2	4	5	5	4	3	0	1	1	-1	-1	-1	-1	1	2	1	1	-3	-3	-1	-3	-1	-1	1	-3	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
204	1	6	2	5	4	2	0	0	0	2	2	5	1	4	3	-3	-1	-1	3	3	1	-2	-3	3	3	-2	-2	-1	-3	-1	1	2	3	2	2	-3	-2	-3	-2	-2	-3	-2	-2	2	3	-1	2	-2	2	-2		
205	1	5	2	5	4	2	0	0	0	3	3	3	1	3	2	-1	1	1	-1	0	-3	-3	-1	1	-3	1	3	3	0	-3	-1	1	-1	-1	-3	-3	1	-1	-3	-3	-1	-1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
206	1	6	2	5	5	2	0	0	0	2	4	4	1	4	2	1	1	3	2	1	-3	0	-3	3	3	2	2	-1	-3	3	3	3	3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
207	1	6	2	5	5	2	0	0	0	2	4	5	1	5	3	1	2	-2	3	2	3	2	3	0	3	-2	1	1	2	3	-3	-1	1	2	3	3	-3	-2	1	1	2	3	3	3	3	3	3	3	0	-1		
208	1	6	2	5	4	2	0	0	0	1	2	5	1	3	2	-1	-1	1	3	3	-1	-1	-1	3	3	-1	-1	-1	2	-1	-1	3	3	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
209	1	6	2	5	5	2	0	0	0	4	4	2	1	4	2	2	1	2	0	2	3	1	1	-2	2	1	1	-2	2	1	2	3	3	2	1	0	0	3	0	3	0	3	2	-1	0	3	2	-1	0	3	-1	
210	1	6	2	5	5	2	0	0	0	2	2	5	1	3	2	2	3	3	1	1	3	-2	-3	-3	1	1	1	-2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
211	1	6	2	5	5	2	0	0																																												

261	2	6	1	3	4	1	1	2	5	1	2	5	1	2	1	3	3	3	3	3	-3	-3	3	1	-1	-1	1	3	3	-3	-3	0	0	1	3	3	3	3	3	3								
262	2	4	1	2	4	1	2	2	4	3	4	5	2	3	2	0	1	-2	2	-1	3	-2	0	-2	1	1	0	-3	3	0	-2	0	0	2	2	-1	-1	-3	2	2	0	3	1					
263	2	5	2	4	5	1	2	2	6	5	5	2	1	5	3	0	1	-2	3	1	-1	-3	0	0	-1	0	-1	0	0	-2	3	0	3	0	0	0	0	1	0	2	3	0						
264	2	5	2	3	3	1	1	2	3	2	4	2	1	3	2	0	2	3	0	3	-1	0	3	3	3	0	2	-2	0	2	1	-3	3	0	2	0	2	3	0	3	-2	2	0					
265	2	5	2	3	3	1	1	2	3	2	4	2	1	2	2	0	0	-2	2	0	1	0	-1	0	1	0	2	1	-1	1	0	-3	-2	0	2	1	-1	1	0	-2	1	0	-1	0				
266	2	4	2	4	3	1	1	2	3	2	3	4	1	3	2	0	1	1	2	3	0	-2	1	-2	0	1	1	2	2	0	3	-3	1	3	0	2	-1	1	-3	1	2	2	1	0				
267	2	6	2	5	4	1	2	2	6	2	2	2	1	5	4	-1	2	1	3	1	1	-1	-1	0	2	2	2	1	1	0	1	-1	3	2	2	2	1	1	0	2	1	1	-1					
268	2	4	2	4	3	1	1	2	3	1	2	4	1	2	1	3	2	2	3	-1	-1	0	0	-3	-1	1	2	2	2	-2	-1	-2	1	1	-2	-2	-2	3	0	-3	-3	0						
269	2	4	2	4	3	1	1	2	3	2	3	4	1	2	2	-1	0	1	3	3	3	-1	-2	3	1	3	1	-1	-1	0	2	0	1	2	2	0	0	-1	-2	0	-1	2	2	-1				
270	2	4	2	3	3	1	1	2	4	2	2	5	1	2	1	3	-1	-3	-1	-1	-1	-1	-1	-1	1	1	-1	-3	-1	2	2	-2	-2	-1	-1	2	2	-1	-1	2	2	-1	2	2				
271	2	5	2	4	6	1	1	2	3	2	2	5	1	4	2	-3	-1	-3	3	3	-1	2	2	3	2	3	-3	-3	-3	-2	2	1	3	3	1	-3	-3	-2	-1	1	3	-3	-3					
272	2	5	2	4	4	1	2	2	6	5	5	3	3	5	3	-3	-1	-1	3	3	-3	-3	-3	3	3	-1	1	0	-3	-1	0	3	3	-3	-3	-1	-3	1	3	1	3	3						
273	2	4	1	3	5	1	2	2	6	2	3	6	1	2	2	3	3	3	3	2	-1	-3	-3	-3	3	3	3	-3	-3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	-3	0	-1	0	3	-3				
274	2	4	1	2	3	1	1	2	3	4	4	2	1	4	3	2	3	2	3	2	-3	3	3	1	1	3	-1	3	2	-3	0	3	0	3	3	3	1	0	-1	0	-1	2	-3	0				
275	2	5	1	3	4	1	2	2	6	2	3	4	1	1	2	2	0	0	0	3	-3	-3	-3	1	-1	1	1	1	1	1	1	2	3	2	1	-1	3	2	2	2	2	2	1	-1				
276	2	5	1	2	2	1	2	2	6	4	4	6	2	2	1	2	0	3	3	3	-3	-3	1	-1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0			
277	2	3	1	2	5	1	2	2	6	3	3	5	6	3	1	-1	1	-1	3	-1	-1	-3	0	2	1	0	0	-1	-3	-3	0	2	0	0	-3	-2	0	0	-3	-2	0	2	-2	-3				
278	2	6	1	3	5	1	2	2	6	2	2	5	1	3	1	-1	1	0	1	1	-1	-1	-1	-1	1	2	-1	-1	-1	1	2	0	1	0	-1	1	-1	2	0	-1	-1	-1	-1					
279	2	5	1	2	5	1	2	2	6	3	5	3	4	5	4	3	-3	-1	3	3	2	0	-1	-3	3	3	0	-3	-3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	-3	-3	-3	-3			
280	2	3	1	2	6	1	2	2	6	2	3	4	1	1	2	-3	-1	3	3	2	0	-1	-3	3	3	0	-3	-3	-3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	-3	-3			
281	2	3	2	2	5	1	1	2	1	2	5	2	1	3	2	-2	-2	1	2	2	-1	-1	-2	2	2	1	1	1	0	-1	2	1	0	2	2	2	0	1	0	0	0	1	-2	0				
282	2	5	2	3	2	1	1	2	2	2	2	5	1	3	3	-3	-3	-2	3	3	-3	-3	-2	1	3	0	1	-3	-1	3	1	3	3	3	-3	-3	-3	-1	-1	1	3	0	-3					
283	2	5	2	4	3	1	1	2	1	1	4	2	1	3	1	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2				
284	2	5	2	4	4	1	2	2	5	5	5	1	3	2	-2	1	3	3	1	1	0	1	-1	2	2	2	1	-1	0	1	-1	2	-2	3	2	1	3	-1	0	-1	2	-2	3	0				
285	2	6	1	3	4	1	2	2	6	1	1	5	1	2	1	3	2	3	3	3	1	-3	-3	2	2	2	2	0	-3	-3	-3	2	1	2	0	-3	-3	-3	-1	-2	0	-3	-3	-3	-1	-1		
286	2	5	1	3	4	1	1	2	2	2	2	5	1	5	2	1	1	0	3	3	-2	1	-2	3	3	1	1	-3	-2	-3	-3	3	3	0	2	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3			
287	2	5	1	3	3	1	2	2	6	2	2	5	4	2	1	3	2	3	3	-2	-1	-1	-1	-3	1	0	-2	2	0	-2	-2	-1	-1	2	-3	-1	-1	-2	-3	-1	-1	-2	2	-1	-1			
288	2	4	1	3	5	1	1	2	1	2	2	4	1	2	-1	0	1	1	1	-1	-1	-1	-1	1	1	-1	0	-1	1	-1	0	1	1	-1	-1	1	-1	1	-1	0	1	0	0	1	0			
289	2	4	1	2	5	1	1	2	2	2	2	4	2	1	1	1	3	3	-1	0	-1	0	-1	0	3	3	-1	-3	-3	-1	0	1	1	-3	-3	-3	-3	-1	1	-3	-3	-2	2	-3	-3			
290	2	6	1	3	3	1	1	2	1	2	4	3	1	2	-1	0	1	3	3	1	-1	-1	-1	0	3	1	1	-1	-1	-3	3	3	0	-3	0	-3	0	-3	0	-3	0	3	0	-3	0			
291	2	4	1	2	3	1	2	2	6	2	2	1	5	1	1	0	0	-2	3	3	2	-2	3	2	3	1	0	0	-3	3	2	0	3	3	2	2	2	0	3	3	2	2	0	3	3	-3		
292	2	4	1	2	5	1	2	2	6	2	2	5	3	3	1	1	1	3	3	0	-1	-1	1	3	3	-2	1	-2	0	-1	3	3	-2	0	-1	3	3	3	3	0	-2	0	-3	3	1	-3		
293	2	6	1	3	4	1	2	2	5	5	3	5	3	2	0	1	3	3	3	0	0	0	1	2	3	3	1	0	1	1	-2	1	3	-3	3	1	1	0	1	-1	-2	3	-2	-1	-2	-2	1	1
294	2	4	1	2	5	1	2	2	6	3	4	4	1	3	1	2	2	3	3	3	0	0	3	2	1	2	2	-3	0	-3	3	3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3		
295	2	4	1	2	2	1	1	2	3	4	3	4	1	3	2	2	3	3	3	3	3	0	3	2	0	2	-3	-3	0	-3	3	3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3		
296	2	5	1	3	4	1	2	2	6	4	5	5	2	5	1	-1	3	0	3	2	3	-3	-3	-3	3	0	1	1	-3	0	-1	2	3	3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
297	2	5	1	3	4	1	2	2	2	2	4	1	5	3	-3	-3	0	3	1	-2	3	1	-1	-1	-1	2	0	3	-1	0	1	2	1	1	0	-2	1	2	1	1	0	-2	1	2	1	-1	-3	
298	2	6	1	3	3	1	1	2	2	2	3	1	4	2	2	3	3	3	3	3	1	2	1	3	1	1	1	1	2	-1	3	3	3	-1	-3	3	-1	3	0	-1	1	-2	-3	0	-1	-2	-3	
299	2	3	1	2	3	1	2	1	6	4	4	2	3	2	1	1	1	1	1	2	0	1	1	1	1	0	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2	2	1	2	0	1	2	0		
300	2	4	1	2	4	1	1	2	3	4	2	1	3	1	2	3	3	1	-1	-1	1	0	2	0	1	-1	1	2	1	1	2	1	2	0	1	2	0	1	2	0	1	2	0	1	2			
301	2	4	2	2	5	1	1	2	3	3	6	1	2	1	1	3	3	3	1	3	-3	-1	-3	-3	3	3	0	-3	3	1	3	3	-3	1	0	-3	-3	3	3	-1	0	-3	-3	-1	-3			
302	2	3	1	2	3	1	1	1	4	1	3	4	1	2	2	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	-1	0	1	0	-1	0	-1	0	0	1	-1	0	1	0		
303	2	3	1	2	4	1	1	1	2	4	2	1	4	2	-3	1	3	3	0	-3	-3	-3	-3	0	-3	-3	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
304	2	4	1	2	2	1	1	1	3	2	2	3	1	4	1	-2	1	1	3	1	-2	3	0	3	-2	-1	1	2	-3	0	2	3	-2	-1	2	3	-2	-2	2	-2								

EK 3: FREKANS TABLOLARI**1-Cinsiyet**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kız	131	31,4	31,4	31,4
	Erkek	286	68,6	68,6	100,0
	Total	417	100,0	100,0	

2-Yaş

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	18 yaş	29	7,0	7,0	7,0
	19 yaş	103	24,7	24,7	31,7
	20 yaş	105	25,2	25,2	56,8
	21 yaş	69	16,5	16,5	73,4
	22 yaş ve üzeri	111	26,6	26,6	100,0
	Total	417	100,0	100,0	

3-Baba Eğitim Durumu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Okul bitirmemiş	12	2,9	2,9	2,9
	İlkokul	155	37,2	37,3	40,1
	Ortaokul	74	17,7	17,8	57,9
	Lise	117	28,1	28,1	86,1
	Üniversite	50	12,0	12,0	98,1
	Lisansüstü	8	1,9	1,9	100,0
	Total	416	99,8	100,0	
Missing	0	1	,2		
Total		417	100,0		

4- Anne Eğitim Durumu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Okul bitirmemiş	28	6,7	6,7	6,7
	İlkokul	222	53,2	53,4	60,1
	Ortaokul	74	17,7	17,8	77,9
	Lise	69	16,5	16,6	94,5
	Üniversite	21	5,0	5,0	99,5
	Lisansüstü	2	,5	,5	100,0
	Total	416	99,8	100,0	
Missing	0	1	,2		
Total		417	100,0		

5-Aile Aylık Gelir Durumu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0-500 TL	32	7,7	7,8	7,8
	501-1000 TL	125	30,0	30,5	38,3
	1001-1500 TL	125	30,0	30,5	68,8
	1501-2000 TL	64	15,3	15,6	84,4
	2001 TL ve üzeri	64	15,3	15,6	100,0
	Total	410	98,3	100,0	
Missing	0	7	1,7		
Total		417	100,0		

6-Spora Katılıp Katılmama

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Evet	181	43,4	43,4	43,4
	Hayır	236	56,6	56,6	100,0
Total		417	100,0	100,0	

EK 4: GENEL SALDIRGANLIK ÖLÇEĞİ İÇİN GÜVENİLİRLİK ANALİZİ

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	40	9,6
	Excluded ^a	377	90,4
	Total	417	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,931	30

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
s1	13,6000	1283,990	,586	,928
s2	12,6250	1301,266	,584	,928
s3	12,6500	1298,746	,521	,929
s4	11,8250	1340,251	,357	,931
s5	11,8500	1361,310	,186	,932
s6	11,7750	1341,461	,337	,931
s7	13,5500	1281,741	,615	,928
s8	13,9000	1346,503	,242	,932
s9	15,1500	1331,259	,401	,930
s10	11,4500	1357,792	,325	,931
s11	12,4500	1335,946	,371	,931
s12	12,3000	1302,779	,596	,928
s13	13,1250	1265,548	,706	,926
s14	13,2000	1271,087	,637	,927
s15	14,4250	1263,892	,713	,926
s16	14,7750	1260,794	,743	,926
s17	12,6250	1296,087	,554	,929
s18	12,8750	1292,881	,555	,929
s19	12,0000	1297,538	,622	,928
s20	11,4000	1338,554	,429	,930
s21	12,0750	1313,661	,516	,929
s22	13,9750	1285,769	,570	,928
s23	13,8750	1258,728	,679	,927
s24	14,8250	1299,328	,556	,929
s25	14,2000	1268,728	,690	,927
s26	13,4000	1280,810	,601	,928
s27	13,7250	1274,461	,622	,928
s28	11,8000	1333,856	,412	,930
s29	14,2500	1286,141	,571	,928
s30	14,7250	1283,589	,603	,928

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	112	26,9
	Excluded ^a	305	73,1
	Total	417	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,833	10

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
s1	,6786	175,752	,506	,820
s2	-,2054	179,444	,561	,815
s3	-,1250	181,300	,512	,819
s13	,6161	171,446	,593	,811
s14	,6964	174,646	,532	,817
s15	1,6250	172,020	,571	,813
s22	1,0804	180,633	,423	,828
s23	1,4375	162,230	,703	,798
s24	2,2768	182,436	,433	,826
s29	1,5625	180,825	,409	,830

Atılganlık İçin Güvenilirlik Analizi**Case Processing Summary**

		N	%
Cases	Valid	171	41,0
	Excluded ^a	246	59,0
	Total	417	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,805	10

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
s4	16,0175	79,841	,453	,791
s5	16,4269	80,681	,316	,809
s6	16,3743	79,883	,368	,801
s10	15,8421	79,898	,571	,782
s11	16,3918	75,816	,518	,784
s12	16,4094	75,255	,576	,777
s19	16,3099	76,286	,506	,785
s20	15,9766	79,141	,478	,789
s21	16,4737	72,157	,585	,775
s28	16,1462	78,173	,500	,786

Edilgen Saldırganlık İçin Güvenlilik Analizi

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	109	26,1
	Excluded ^a	308	73,9
	Total	417	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,800	10

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
s7	-3,3945	145,871	,424	,788
s8	-4,0092	159,361	,180	,814
s9	-2,6789	152,183	,348	,796
s16	-2,6606	139,523	,627	,766
s17	-4,6881	153,402	,286	,803
s18	-4,4037	142,224	,492	,780
s25	-3,2569	129,822	,747	,748
s26	-4,0642	135,394	,624	,764
s27	-3,6055	144,667	,426	,788
s30	-2,7431	137,045	,614	,766

EK 5: İSTATİSTİKSEL TEST SONUÇLARI

Kolmogrov Smirnof

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

		Yıkıcı Saldırganlık	Atılğanlık	Edilgen Saldırganlık	Genel Saldırganlık
N		417	417	417	417
Normal Parameters ^a	Mean	32,1935	45,9321	28,8543	106,9800
	Std. Deviation	11,05182	9,50230	10,72646	23,13463
Most Extreme Differences	Absolute	,043	,065	,028	,026
	Positive	,034	,056	,028	,018
	Negative	-,043	-,065	-,015	-,026
Kolmogorov-Smirnov Z		,874	1,337	,562	,535
Asymp. Sig. (2-tailed)		,430	,056	,910	,937

a. Test distribution is Normal.

Cinsiyete Göre T Testi Sonuçları

Group Statistics

	1- Cinsiyet	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Yıkıcı Saldırganlık	Kız	131	29,1293	11,08460	,96847
	Erkek	286	33,5970	10,76790	,63672
Atılğanlık	Kız	131	46,7546	9,52972	,83262
	Erkek	286	45,5553	9,48257	,56072
Edilgen Saldırganlık	Kız	131	26,6214	11,03133	,96381
	Erkek	286	29,8771	10,44478	,61761
Genel Saldırganlık	Kız	131	1,0251 E2	23,76512	2,07637
	Erkek	286	1,0903 E2	22,58722	1,33561

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Yıkıcı Saldırganlık	Equal variances assumed	1,176	,279	-3,897	415	,000	-4,46773	1,14658	-6,72155	-2,21391
	Equal variances not assumed			-3,855	245,730	,000	-4,46773	1,15902	-6,75062	-2,18484
Atılğanlık	Equal variances assumed	,000	,987	1,197	415	,232	1,19931	1,00196	-,77025	3,16887
	Equal variances not assumed			1,195	251,096	,233	1,19931	1,00382	-,77767	3,17629
Edilgen Saldırganlık	Equal variances assumed	,262	,609	-2,903	415	,004	-3,25567	1,12167	-5,46053	-1,05081
	Equal variances not assumed			-2,844	240,208	,005	-3,25567	1,14472	-5,51063	-1,00070
Genel Saldırganlık	Equal variances assumed	,699	,404	-2,693	415	,007	-6,52409	2,42255	-11,28609	-1,76210
	Equal variances not assumed			-2,643	241,013	,009	-6,52409	2,46884	-11,38735	-1,66084

Yaşa Göre Yıkıcı Saldırganlık Varyans Analizi Sonuçları

ANOVA

Yıkıcı Saldırganlık

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	1074,838	4	268,709	2,226	,065
Within Groups	49736,492	412	120,720		
Total	50811,330	416			

Multiple Comparisons

Yıkıcı Saldırganlık
Tukey HSD

(I) 2- Yaşınız?	(J) 2- Yaşınız?	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
18 yaş	19 yaş	3,36941	2,30971	,590	-2,9590	9,6978
	20 yaş	1,84026	2,30488	,931	-4,4749	8,1554
	21 yaş	3,84825	2,43152	,509	-2,8139	10,5104
	22 yaş ve üzeri	5,45835	2,29136	,122	-,8197	11,7364
19 yaş	18 yaş	-3,36941	2,30971	,590	-9,6978	2,9590
	20 yaş	-1,52915	1,52373	,854	-5,7040	2,6457
	21 yaş	,47884	1,70927	,999	-4,2044	5,1621
	22 yaş ve üzeri	2,08893	1,50320	,635	-2,0297	6,2075
20 yaş	18 yaş	-1,84026	2,30488	,931	-8,1554	4,4749
	19 yaş	1,52915	1,52373	,854	-2,6457	5,7040
	21 yaş	2,00799	1,70272	,763	-2,6573	6,6733
	22 yaş ve üzeri	3,61809	1,49575	,112	-,4801	7,7163
21 yaş	18 yaş	-3,84825	2,43152	,509	-10,5104	2,8139
	19 yaş	-,47884	1,70927	,999	-5,1621	4,2044
	20 yaş	-2,00799	1,70272	,763	-6,6733	2,6573
	22 yaş ve üzeri	1,61010	1,68438	,875	-3,0049	6,2251
22 yaş ve üzeri	18 yaş	-5,45835	2,29136	,122	-11,7364	,8197
	19 yaş	-2,08893	1,50320	,635	-6,2075	2,0297
	20 yaş	-3,61809	1,49575	,112	-7,7163	,4801
	21 yaş	-1,61010	1,68438	,875	-6,2251	3,0049

Yaşa Göre Atılgnlık Varyans Analizi Sonuçları

ANOVA

Atılgnlık

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	619,835	4	154,959	1,728	,143
Within Groups	36942,357	412	89,666		
Total	37562,192	416			

Multiple Comparisons

Atılganlık
Tukey HSD

(I) 2- Yaşınız?	(J) 2- Yaşınız?	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
18 yaş	19 yaş	2,06674	1,99060	,837	-3,3873	7,5208
	20 yaş	,17595	1,98643	1,000	-5,2666	5,6186
	21 yaş	,01079	2,09557	1,000	-5,7309	5,7525
	22 yaş ve üzeri	-1,32229	1,97477	,963	-6,7330	4,0884
19 yaş	18 yaş	-2,06674	1,99060	,837	-7,5208	3,3873
	20 yaş	-1,89078	1,31320	,602	-5,4888	1,7073
	21 yaş	-2,05595	1,47311	,631	-6,0921	1,9802
	22 yaş ve üzeri	-3,38903	1,29551	,069	-6,9386	,1605
20 yaş	18 yaş	-,17595	1,98643	1,000	-5,6186	5,2666
	19 yaş	1,89078	1,31320	,602	-1,7073	5,4888
	21 yaş	-,16516	1,46747	1,000	-4,1859	3,8556
	22 yaş ve üzeri	-1,49825	1,28909	,773	-5,0302	2,0337
21 yaş	18 yaş	-,01079	2,09557	1,000	-5,7525	5,7309
	19 yaş	2,05595	1,47311	,631	-1,9802	6,0921
	20 yaş	,16516	1,46747	1,000	-3,8556	4,1859
	22 yaş ve üzeri	-1,33308	1,45166	,890	-5,3105	2,6443
22 yaş ve üzeri	18 yaş	1,32229	1,97477	,963	-4,0884	6,7330
	19 yaş	3,38903	1,29551	,069	-,1605	6,9386
	20 yaş	1,49825	1,28909	,773	-2,0337	5,0302
	21 yaş	1,33308	1,45166	,890	-2,6443	5,3105

Yaşa Göre Edilgen Saldırganlık Varyans Analizi Sonuçları

ANOVA

Edilgen Saldırganlık

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	1231,202	4	307,801	2,719	,029
Within Groups	46632,495	412	113,186		
Total	47863,697	416			

Multiple Comparisons

Edilgen Saldırganlık
Tukey HSD

(I) 2- Yaşınız?	(J) 2- Yaşınız?	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
18 yaş	19 yaş	1,91358	2,23648	,913	-4,2141	8,0413
	20 yaş	,80372	2,23180	,996	-5,3112	6,9186
	21 yaş	1,89339	2,35443	,929	-4,5575	8,3443
	22 yaş ve üzeri	5,01156	2,21870	,161	-1,0675	11,0906
19 yaş	18 yaş	-1,91358	2,23648	,913	-8,0413	4,2141
	20 yaş	-1,10986	1,47541	,944	-5,1523	2,9326
	21 yaş	-,02019	1,65507	1,000	-4,5549	4,5145
	22 yaş ve üzeri	3,09798	1,45553	,210	-,8900	7,0860
20 yaş	18 yaş	-,80372	2,23180	,996	-6,9186	5,3112
	19 yaş	1,10986	1,47541	,944	-2,9326	5,1523
	21 yaş	1,08967	1,64874	,965	-3,4277	5,6070
	22 yaş ve üzeri	4,20784	1,44833	,031	,2396	8,1761
21 yaş	18 yaş	-1,89339	2,35443	,929	-8,3443	4,5575
	19 yaş	,02019	1,65507	1,000	-4,5145	4,5549
	20 yaş	-1,08967	1,64874	,965	-5,6070	3,4277
	22 yaş ve üzeri	3,11817	1,63097	,313	-1,3505	7,5869
22 yaş ve üzeri	18 yaş	-5,01156	2,21870	,161	-11,0906	1,0675
	19 yaş	-3,09798	1,45553	,210	-7,0860	,8900
	20 yaş	-4,20784	1,44833	,031	-8,1761	-,2396
	21 yaş	-3,11817	1,63097	,313	-7,5869	1,3505

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

Yaşa Göre Genel Saldırganlık Varyans Analizi Sonuçları

ANOVA

Genel Saldırganlık

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	3394,238	4	848,560	1,595	,175
Within Groups	219253,489	412	532,169		
Total	222647,728	416			

Multiple Comparisons

Genel Saldırganlık
Tukey HSD

(I) 2- Yaşınız?	(J) 2- Yaşınız?	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
18 yaş	19 yaş	7,34973	4,84947	,553	-5,9373	20,6368
	20 yaş	2,81993	4,83931	,978	-10,4393	16,0791
	21 yaş	5,75243	5,10522	,792	-8,2353	19,7402
	22 yaş ve üzeri	9,14761	4,81092	,318	-4,0338	22,3290
19 yaş	18 yaş	-7,34973	4,84947	,553	-20,6368	5,9373
	20 yaş	-4,52979	3,19921	,618	-13,2953	4,2357
	21 yaş	-1,59730	3,58877	,992	-11,4302	8,2356
	22 yaş ve üzeri	1,79789	3,15610	,979	-6,8495	10,4453
20 yaş	18 yaş	-2,81993	4,83931	,978	-16,0791	10,4393
	19 yaş	4,52979	3,19921	,618	-4,2357	13,2953
	21 yaş	2,93249	3,57503	,924	-6,8627	12,7277
	22 yaş ve üzeri	6,32768	3,14048	,261	-2,2769	14,9323
21 yaş	18 yaş	-5,75243	5,10522	,792	-19,7402	8,2353
	19 yaş	1,59730	3,58877	,992	-8,2356	11,4302
	20 yaş	-2,93249	3,57503	,924	-12,7277	6,8627
	22 yaş ve üzeri	3,39519	3,53651	,873	-6,2945	13,0849
22 yaş ve üzeri	18 yaş	-9,14761	4,81092	,318	-22,3290	4,0338
	19 yaş	-1,79789	3,15610	,979	-10,4453	6,8495
	20 yaş	-6,32768	3,14048	,261	-14,9323	2,2769
	21 yaş	-3,39519	3,53651	,873	-13,0849	6,2945

Baba Eğitim Durumuna Göre Yıkıcı Saldırganlık Varyans Analizi Sonuçları

ANOVA

Yıkıcı Saldırganlık

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	213,123	5	42,625	,347	,884
Within Groups	50386,210	410	122,893		
Total	50599,332	415			

Multiple Comparisons

Yıkıcı Saldırganlık Tukey HSD

(I) 11 - Babanızın öğrenim durumu?	(J) 11 - Babanızın öğrenim durumu?	Mean Difference (I- J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Okul bitirmemiş	İlkokul	-1,68299	3,32174	,996	-11,1940	7,8280
	Ortaokul	-,99697	3,44990	1,000	-10,8749	8,8810
	Lise	-1,38393	3,36028	,998	-11,0052	8,2374
	Üniversite	-,50486	3,56356	1,000	-10,7082	9,6985
	Lisansüstü	-5,36589	5,05992	,897	-19,8537	9,1219
İlkokul	Okul bitirmemiş	1,68299	3,32174	,996	-7,8280	11,1940
	Ortaokul	,68602	1,56639	,998	-3,7989	5,1710
	Lise	,29906	1,35766	1,000	-3,5882	4,1864
	Üniversite	1,17813	1,80298	,987	-3,9842	6,3405
	Lisansüstü	-3,68289	4,01927	,942	-15,1911	7,8253
Ortaokul	Okul bitirmemiş	,99697	3,44990	1,000	-8,8810	10,8749
	İlkokul	-,68602	1,56639	,998	-5,1710	3,7989
	Lise	-,38696	1,64654	1,000	-5,1014	4,3275
	Üniversite	,49211	2,02943	1,000	-5,3187	6,3029
	Lisansüstü	-4,36892	4,12582	,897	-16,1822	7,4443
Lise	Okul bitirmemiş	1,38393	3,36028	,998	-8,2374	11,0052
	İlkokul	-,29906	1,35766	1,000	-4,1864	3,5882
	Ortaokul	,38696	1,64654	1,000	-4,3275	5,1014
	Üniversite	,87907	1,87303	,997	-4,4839	6,2420
	Lisansüstü	-3,98195	4,05117	,923	-15,5815	7,6176
Üniversite	Okul bitirmemiş	,50486	3,56356	1,000	-9,6985	10,7082
	İlkokul	-1,17813	1,80298	,987	-6,3405	3,9842
	Ortaokul	-,49211	2,02943	1,000	-6,3029	5,3187
	Lise	-,87907	1,87303	,997	-6,2420	4,4839
	Lisansüstü	-4,86103	4,22132	,859	-16,9477	7,2257
Lisansüstü	Okul bitirmemiş	5,36589	5,05992	,897	-9,1219	19,8537
	İlkokul	3,68289	4,01927	,942	-7,8253	15,1911
	Ortaokul	4,36892	4,12582	,897	-7,4443	16,1822
	Lise	3,98195	4,05117	,923	-7,6176	15,5815
	Üniversite	4,86103	4,22132	,859	-7,2257	16,9477

Baba Eğitim Durumuna Göre Atılganlık Varyans Analizi Sonuçları

ANOVA

Atılganlık

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	735,962	5	147,192	1,644	,147
Within Groups	36700,430	410	89,513		
Total	37436,393	415			

Multiple Comparisons

Atılganlık
Tukey HSD

(I) 11 - Babanızın öğrenim durumu?	(J) 11 - Babanızın öğrenim durumu?	Mean Difference (I- J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Okul bitirmemiş	İlkokul	,50032	2,83495	1,000	-7,6168	8,6175
	Ortaokul	-1,70040	2,94433	,992	-10,1308	6,7299
	Lise	,04240	2,86784	1,000	-8,1689	8,2537
	Üniversite	-1,79980	3,04133	,992	-10,5079	6,9083
	Lisansüstü	-7,14338	4,31840	,563	-19,5080	5,2213
İlkokul	Okul bitirmemiş	-,50032	2,83495	1,000	-8,6175	7,6168
	Ortaokul	-2,20072	1,33684	,568	-6,0284	1,6270
	Lise	-,45792	1,15870	,999	-3,7756	2,8597
	Üniversite	-2,30012	1,53876	,668	-6,7060	2,1057
	Lisansüstü	-7,64370	3,43026	,227	-17,4654	2,1780
Ortaokul	Okul bitirmemiş	1,70040	2,94433	,992	-6,7299	10,1308
	İlkokul	2,20072	1,33684	,568	-1,6270	6,0284
	Lise	1,74280	1,40524	,817	-2,2808	5,7664
	Üniversite	-,09940	1,73202	1,000	-5,0586	4,8598
	Lisansüstü	-5,44297	3,52119	,635	-15,5250	4,6391
Lise	Okul bitirmemiş	-,04240	2,86784	1,000	-8,2537	8,1689
	İlkokul	,45792	1,15870	,999	-2,8597	3,7756
	Ortaokul	-1,74280	1,40524	,817	-5,7664	2,2808
	Üniversite	-1,84220	1,59854	,859	-6,4192	2,7348
	Lisansüstü	-7,18578	3,45749	,301	-17,0854	2,7139
Üniversite	Okul bitirmemiş	1,79980	3,04133	,992	-6,9083	10,5079
	İlkokul	2,30012	1,53876	,668	-2,1057	6,7060
	Ortaokul	,09940	1,73202	1,000	-4,8598	5,0586
	Lise	1,84220	1,59854	,859	-2,7348	6,4192
	Lisansüstü	-5,34358	3,60270	,675	-15,6590	4,9718
Lisansüstü	Okul bitirmemiş	7,14338	4,31840	,563	-5,2213	19,5080
	İlkokul	7,64370	3,43026	,227	-2,1780	17,4654
	Ortaokul	5,44297	3,52119	,635	-4,6391	15,5250
	Lise	7,18578	3,45749	,301	-2,7139	17,0854
	Üniversite	5,34358	3,60270	,675	-4,9718	15,6590

Baba Eğitim Durumuna Göre Edilgen Saldırganlık Varyans Analizi Sonuçları

ANOVA

Edilgen Saldırganlık

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	936,042	5	187,208	1,644	,147
Within Groups	46684,986	410	113,866		
Total	47621,028	415			

Multiple Comparisons

Edilgen Saldırganlık

Tukey HSD

(I) 11 - Babanızın öğrenim durumu?	(J) 11 - Babanızın öğrenim durumu?	Mean Difference (I- J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Okul bitirmemiş	İlkokul	-6,29167	3,19741	,363	-15,4467	2,8633
	Ortaokul	-3,01706	3,32077	,944	-12,5253	6,4911
	Lise	-5,17281	3,23451	,600	-14,4340	4,0884
	Üniversite	-3,70393	3,43018	,889	-13,5254	6,1175
	Lisansüstü	-5,70335	4,87053	,850	-19,6489	8,2422
İlkokul	Okul bitirmemiş	6,29167	3,19741	,363	-2,8633	15,4467
	Ortaokul	3,27461	1,50776	,253	-1,0425	7,5917
	Lise	1,11886	1,30684	,956	-2,6229	4,8607
	Üniversite	2,58774	1,73549	,670	-2,3814	7,5569
	Lisansüstü	,58832	3,86883	1,000	-10,4891	11,6657
Ortaokul	Okul bitirmemiş	3,01706	3,32077	,944	-6,4911	12,5253
	İlkokul	-3,27461	1,50776	,253	-7,5917	1,0425
	Lise	-2,15574	1,58491	,751	-6,6937	2,3823
	Üniversite	-,68687	1,95347	,999	-6,2801	4,9064
	Lisansüstü	-2,68629	3,97139	,984	-14,0574	8,6848
Lise	Okul bitirmemiş	5,17281	3,23451	,600	-4,0884	14,4340
	İlkokul	-1,11886	1,30684	,956	-4,8607	2,6229
	Ortaokul	2,15574	1,58491	,751	-2,3823	6,6937
	Üniversite	1,46887	1,80292	,965	-3,6933	6,6311
	Lisansüstü	-,53055	3,89954	1,000	-11,6959	10,6348
Üniversite	Okul bitirmemiş	3,70393	3,43018	,889	-6,1175	13,5254
	İlkokul	-2,58774	1,73549	,670	-7,5569	2,3814
	Ortaokul	,68687	1,95347	,999	-4,9064	6,2801
	Lise	-1,46887	1,80292	,965	-6,6311	3,6933
	Lisansüstü	-1,99942	4,06332	,996	-13,6337	9,6349
Lisansüstü	Okul bitirmemiş	5,70335	4,87053	,850	-8,2422	19,6489
	İlkokul	-,58832	3,86883	1,000	-11,6657	10,4891
	Ortaokul	2,68629	3,97139	,984	-8,6848	14,0574
	Lise	,53055	3,89954	1,000	-10,6348	11,6959
	Üniversite	1,99942	4,06332	,996	-9,6349	13,6337

Baba Eğitim Durumuna Göre Genel Saldırganlık Varyans Analizi Sonuçları

ANOVA

Genel Saldırganlık

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	1791,740	5	358,348	,670	,646
Within Groups	219145,830	410	534,502		
Total	220937,570	415			

Multiple Comparisons

Genel Saldırganlık Tukey HSD

(I) 11 - Babanızın öğrenim durumu?	(J) 11 - Babanızın öğrenim durumu?	Mean Difference (I- J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Okul bitirmemiş	İlkokul	-7,47434	6,92750	,890	-27,3095	12,3608
	Ortaokul	-5,71444	7,19478	,968	-26,3149	14,8860
	Lise	-6,51434	7,00787	,939	-26,5796	13,5509
	Üniversite	-6,00859	7,43182	,966	-27,2877	15,2706
	Lisansüstü	-18,21261	10,55247	,515	-48,4270	12,0017
İlkokul	Okul bitirmemiş	7,47434	6,92750	,890	-12,3608	27,3095
	Ortaokul	1,75991	3,26671	,995	-7,5935	11,1133
	Lise	,96000	2,83139	,999	-7,1470	9,0670
	Üniversite	1,46575	3,76011	,999	-9,3004	12,2319
	Lisansüstü	-10,73827	8,38219	,795	-34,7386	13,2620
Ortaokul	Okul bitirmemiş	5,71444	7,19478	,968	-14,8860	26,3149
	İlkokul	-1,75991	3,26671	,995	-11,1133	7,5935
	Lise	-,79990	3,43386	1,000	-10,6319	9,0321
	Üniversite	-,29416	4,23238	1,000	-12,4125	11,8242
	Lisansüstü	-12,49818	8,60440	,695	-37,1347	12,1384
Lise	Okul bitirmemiş	6,51434	7,00787	,939	-13,5509	26,5796
	İlkokul	-,96000	2,83139	,999	-9,0670	7,1470
	Ortaokul	,79990	3,43386	1,000	-9,0321	10,6319
	Üniversite	,50574	3,90620	1,000	-10,6787	11,6902
	Lisansüstü	-11,69828	8,44874	,736	-35,8891	12,4926
Üniversite	Okul bitirmemiş	6,00859	7,43182	,966	-15,2706	27,2877
	İlkokul	-1,46575	3,76011	,999	-12,2319	9,3004
	Ortaokul	,29416	4,23238	1,000	-11,8242	12,4125
	Lise	-,50574	3,90620	1,000	-11,6902	10,6787
	Lisansüstü	-12,20402	8,80357	,735	-37,4108	13,0028
Lisansüstü	Okul bitirmemiş	18,21261	10,55247	,515	-12,0017	48,4270
	İlkokul	10,73827	8,38219	,795	-13,2620	34,7386
	Ortaokul	12,49818	8,60440	,695	-12,1384	37,1347
	Lise	11,69828	8,44874	,736	-12,4926	35,8891
	Üniversite	12,20402	8,80357	,735	-13,0028	37,4108

Anne Eğitim Durumuna Göre Yıkıcı Saldırganlık Varyans Analizi Sonuçları

ANOVA

Yıkıcı Saldırganlık

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	1073,328	5	214,666	1,777	,116
Within Groups	49526,004	410	120,795		
Total	50599,332	415			

Multiple Comparisons

Yıkıcı Saldırganlık
Tukey HSD

(I) 10- Annenizin öğrenim durumu?	(J) 10- Annenizin öğrenim durumu?	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Okul bitirmemiş	İlkokul	-1,77554	2,20414	,966	-8,0865	4,5355
	Ortaokul	-3,36263	2,43854	,740	-10,3448	3,6195
	Lise	-5,50262	2,46267	,224	-12,5539	1,5486
	Üniversite	-4,85005	3,17274	,646	-13,9344	4,2343
	Lisansüstü	-,70541	8,04436	1,000	-23,7384	22,3276
İlkokul	Okul bitirmemiş	1,77554	2,20414	,966	-4,5355	8,0865
	Ortaokul	-1,58709	1,47529	,891	-5,8112	2,6370
	Lise	-3,72708	1,51485	,139	-8,0645	,6103
	Üniversite	-3,07451	2,50924	,824	-10,2591	4,1101
	Lisansüstü	1,07014	7,80652	1,000	-21,2819	23,4221
Ortaokul	Okul bitirmemiş	3,36263	2,43854	,740	-3,6195	10,3448
	İlkokul	1,58709	1,47529	,891	-2,6370	5,8112
	Lise	-2,13999	1,83930	,854	-7,4064	3,1264
	Üniversite	-1,48742	2,71745	,994	-9,2682	6,2933
	Lisansüstü	2,65722	7,87591	,999	-19,8935	25,2079
Lise	Okul bitirmemiş	5,50262	2,46267	,224	-1,5486	12,5539
	İlkokul	3,72708	1,51485	,139	-,6103	8,0645
	Ortaokul	2,13999	1,83930	,854	-3,1264	7,4064
	Üniversite	,65257	2,73912	1,000	-7,1902	8,4954
	Lisansüstü	4,79722	7,88341	,990	-17,7750	27,3694
Üniversite	Okul bitirmemiş	4,85005	3,17274	,646	-4,2343	13,9344
	İlkokul	3,07451	2,50924	,824	-4,1101	10,2591
	Ortaokul	1,48742	2,71745	,994	-6,2933	9,2682
	Lise	-,65257	2,73912	1,000	-8,4954	7,1902
	Lisansüstü	4,14465	8,13325	,996	-19,1429	27,4322
Lisansüstü	Okul bitirmemiş	-,70541	8,04436	1,000	-22,3276	23,7384
	İlkokul	-1,07014	7,80652	1,000	-23,4221	21,2819
	Ortaokul	-2,65722	7,87591	,999	-25,2079	19,8935
	Lise	-4,79722	7,88341	,990	-27,3694	17,7750
	Üniversite	-4,14465	8,13325	,996	-27,4322	19,1429

Anne Eğitim Durumuna Göre Atılganlık Varyans Analizi Sonuçları

ANOVA

Atılganlık

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	891,573	5	178,315	2,001	,078
Within Groups	36544,819	410	89,134		
Total	37436,393	415			

Multiple Comparisons

Atılganlık
Tukey HSD

(I) 10- Annenizin öğrenim durumu?	(J) 10- Annenizin öğrenim durumu?	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Okul bitirmemiş	İlkokul	-3,29296	1,89337	,507	-8,7142	2,1282
	Ortaokul	-5,43394	2,09472	,101	-11,4316	,5638
	Lise	-5,17086	2,11545	,144	-11,2279	,8862
	Üniversite	-2,95148	2,72540	,888	-10,7550	4,8520
	Lisansüstü	-10,43263	6,91015	,658	-30,2181	9,3529
İlkokul	Okul bitirmemiş	3,29296	1,89337	,507	-2,1282	8,7142
	Ortaokul	-2,14098	1,26729	,540	-5,7695	1,4876
	Lise	-1,87790	1,30127	,701	-5,6038	1,8480
	Üniversite	,34148	2,15545	1,000	-5,8301	6,5131
	Lisansüstü	-7,13967	6,70584	,895	-26,3402	12,0608
Ortaokul	Okul bitirmemiş	5,43394	2,09472	,101	-,5638	11,4316
	İlkokul	2,14098	1,26729	,540	-1,4876	5,7695
	Lise	,26308	1,57997	1,000	-4,2608	4,7869
	Üniversite	2,48246	2,33430	,896	-4,2012	9,1662
	Lisansüstü	-4,99869	6,76545	,977	-24,3699	14,3725
Lise	Okul bitirmemiş	5,17086	2,11545	,144	-,8862	11,2279
	İlkokul	1,87790	1,30127	,701	-1,8480	5,6038
	Ortaokul	-,26308	1,57997	1,000	-4,7869	4,2608
	Üniversite	2,21938	2,35292	,935	-4,5176	8,9564
	Lisansüstü	-5,26177	6,77190	,971	-24,6514	14,1279
Üniversite	Okul bitirmemiş	2,95148	2,72540	,888	-4,8520	10,7550
	İlkokul	-,34148	2,15545	1,000	-6,5131	5,8301
	Ortaokul	-2,48246	2,33430	,896	-9,1662	4,2012
	Lise	-2,21938	2,35292	,935	-8,9564	4,5176
	Lisansüstü	-7,48115	6,98651	,893	-27,4853	12,5230
Lisansüstü	Okul bitirmemiş	10,43263	6,91015	,658	-9,3529	30,2181
	İlkokul	7,13967	6,70584	,895	-12,0608	26,3402
	Ortaokul	4,99869	6,76545	,977	-14,3725	24,3699
	Lise	5,26177	6,77190	,971	-14,1279	24,6514
	Üniversite	7,48115	6,98651	,893	-12,5230	27,4853

Anne Eğitim Durumuna Göre Edilgen Saldırganlık Varyans Analizi Sonuçları

ANOVA

Edilgen Saldırganlık

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	463,259	5	92,652	,806	,546
Within Groups	47157,769	410	115,019		
Total	47621,028	415			

Multiple Comparisons

Edilgen Saldırganlık Tukey HSD

(I) 10- Annenizin öğrenim durumu?	(J) 10- Annenizin öğrenim durumu?	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Okul bitirmemiş	İlkokul	-3,32026	2,15080	,636	-9,4785	2,8380
	Ortaokul	-3,32507	2,37952	,729	-10,1382	3,4881
	Lise	-4,62949	2,40307	,387	-11,5101	2,2511
	Üniversite	-2,24689	3,09595	,979	-11,1114	6,6176
	Lisansüstü	-,64603	7,84967	1,000	-23,1216	21,8295
İlkokul	Okul bitirmemiş	3,32026	2,15080	,636	-2,8380	9,4785
	Ortaokul	-,00481	1,43959	1,000	-4,1267	4,1171
	Lise	-1,30923	1,47819	,950	-5,5417	2,9232
	Üniversite	1,07336	2,44851	,998	-5,9373	8,0841
	Lisansüstü	2,67422	7,61758	,999	-19,1368	24,4853
Ortaokul	Okul bitirmemiş	3,32507	2,37952	,729	-3,4881	10,1382
	İlkokul	,00481	1,43959	1,000	-4,1171	4,1267
	Lise	-1,30442	1,79478	,979	-6,4433	3,8345
	Üniversite	1,07817	2,65168	,999	-6,5142	8,6706
	Lisansüstü	2,67903	7,68530	,999	-19,3259	24,6840
Lise	Okul bitirmemiş	4,62949	2,40307	,387	-2,2511	11,5101
	İlkokul	1,30923	1,47819	,950	-2,9232	5,5417
	Ortaokul	1,30442	1,79478	,979	-3,8345	6,4433
	Üniversite	2,38260	2,67283	,948	-5,2704	10,0356
	Lisansüstü	3,98345	7,69262	,995	-18,0424	26,0094
Üniversite	Okul bitirmemiş	2,24689	3,09595	,979	-6,6176	11,1114
	İlkokul	-1,07336	2,44851	,998	-8,0841	5,9373
	Ortaokul	-1,07817	2,65168	,999	-8,6706	6,5142
	Lise	-2,38260	2,67283	,948	-10,0356	5,2704
	Lisansüstü	1,60086	7,93641	1,000	-21,1231	24,3248
Lisansüstü	Okul bitirmemiş	,64603	7,84967	1,000	-21,8295	23,1216
	İlkokul	-2,67422	7,61758	,999	-24,4853	19,1368
	Ortaokul	-2,67903	7,68530	,999	-24,6840	19,3259
	Lise	-3,98345	7,69262	,995	-26,0094	18,0424
	Üniversite	-1,60086	7,93641	1,000	-24,3248	21,1231

Anne Eğitim Durumuna Göre Genel Saldırganlık Varyans Analizi Sonuçları

ANOVA

Genel Saldırganlık

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	5627,037	5	1125,407	2,143	,060
Within Groups	215310,533	410	525,148		
Total	220937,570	415			

Multiple Comparisons

Genel Saldırganlık Tukey HSD

(I) 10- Annenizin öğrenim durumu?	(J) 10- Annenizin öğrenim durumu?	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Okul bitirmemiş	İlkokul	-8,38876	4,59574	,451	-21,5475	4,7700
	Ortaokul	-12,12164	5,08447	,164	-26,6798	2,4365
	Lise	-15,30297*	5,13479	,036	-30,0052	-,6008
	Üniversite	-10,04843	6,61531	,652	-28,9897	8,8929
	Lisansüstü	-11,78407	16,77287	,982	-59,8090	36,2408
İlkokul	Okul bitirmemiş	8,38876	4,59574	,451	-4,7700	21,5475
	Ortaokul	-3,73288	3,07606	,830	-12,5404	5,0746
	Lise	-6,91421	3,15854	,245	-15,9579	2,1295
	Üniversite	-1,65967	5,23188	1,000	-16,6398	13,3205
	Lisansüstü	-3,39532	16,27696	1,000	-50,0003	43,2097
Ortaokul	Okul bitirmemiş	12,12164	5,08447	,164	-2,4365	26,6798
	İlkokul	3,73288	3,07606	,830	-5,0746	12,5404
	Lise	-3,18134	3,83503	,962	-14,1620	7,7993
	Üniversite	2,07321	5,66601	,999	-14,1500	18,2964
	Lisansüstü	,33756	16,42164	1,000	-46,6817	47,3568
Lise	Okul bitirmemiş	15,30297*	5,13479	,036	,6008	30,0052
	İlkokul	6,91421	3,15854	,245	-2,1295	15,9579
	Ortaokul	3,18134	3,83503	,962	-7,7993	14,1620
	Üniversite	5,25454	5,71121	,941	-11,0981	21,6072
	Lisansüstü	3,51890	16,43729	1,000	-43,5452	50,5830
Üniversite	Okul bitirmemiş	10,04843	6,61531	,652	-8,8929	28,9897
	İlkokul	1,65967	5,23188	1,000	-13,3205	16,6398
	Ortaokul	-2,07321	5,66601	,999	-18,2964	14,1500
	Lise	-5,25454	5,71121	,941	-21,6072	11,0981
	Lisansüstü	-1,73564	16,95821	1,000	-50,2912	46,8199
Lisansüstü	Okul bitirmemiş	11,78407	16,77287	,982	-36,2408	59,8090
	İlkokul	3,39532	16,27696	1,000	-43,2097	50,0003
	Ortaokul	-,33756	16,42164	1,000	-47,3568	46,6817
	Lise	-3,51890	16,43729	1,000	-50,5830	43,5452
	Üniversite	1,73564	16,95821	1,000	-46,8199	50,2912

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

Aylık Gelir Durumuna Göre Yıkıcı Saldırganlık Varyans Analizi Sonuçları

ANOVA

Yıkıcı Saldırganlık

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	729,012	4	182,253	1,488	,205
Within Groups	49600,235	405	122,470		
Total	50329,247	409			

Multiple Comparisons

Yıkıcı Saldırganlık
Tukey HSD

(I) 14- Ailenizin aylık gelir düzeyi?	(J) 14- Ailenizin aylık gelir düzeyi?	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
0-500 TL	501-1000 TL	1,62382	2,19247	,947	-4,3838	7,6314
	1001-1500 TL	2,48457	2,19247	,789	-3,5230	8,4922
	1501-2000 TL	3,88639	2,39599	,484	-2,6789	10,4517
	2001 TL ve üzeri	-,30776	2,39599	1,000	-6,8730	6,2575
501-1000 TL	0-500 TL	-1,62382	2,19247	,947	-7,6314	4,3838
	1001-1500 TL	,86075	1,39983	,973	-2,9749	4,6964
	1501-2000 TL	2,26257	1,70098	,673	-2,3983	6,9235
	2001 TL ve üzeri	-1,93158	1,70098	,788	-6,5925	2,7293
1001-1500 TL	0-500 TL	-2,48457	2,19247	,789	-8,4922	3,5230
	501-1000 TL	-,86075	1,39983	,973	-4,6964	2,9749
	1501-2000 TL	1,40182	1,70098	,923	-3,2591	6,0627
	2001 TL ve üzeri	-2,79233	1,70098	,472	-7,4532	1,8685
1501-2000 TL	0-500 TL	-3,88639	2,39599	,484	-10,4517	2,6789
	501-1000 TL	-2,26257	1,70098	,673	-6,9235	2,3983
	1001-1500 TL	-1,40182	1,70098	,923	-6,0627	3,2591
	2001 TL ve üzeri	-4,19415	1,95632	,204	-9,5547	1,1664
2001 TL ve üzeri	0-500 TL	,30776	2,39599	1,000	-6,2575	6,8730
	501-1000 TL	1,93158	1,70098	,788	-2,7293	6,5925
	1001-1500 TL	2,79233	1,70098	,472	-1,8685	7,4532
	1501-2000 TL	4,19415	1,95632	,204	-1,1664	9,5547

Aylık Gelir Durumuna Göre Atılabilirlik Varyans Analizi Sonuçları

ANOVA

Atılabilirlik

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	908,975	4	227,244	2,561	,038
Within Groups	35935,273	405	88,729		
Total	36844,248	409			

Multiple Comparisons

Atılganlık
Tukey HSD

(I) 14- Ailenizin aylık gelir düzeyi?	(J) 14- Ailenizin aylık gelir düzeyi?	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
0-500 TL	501-1000 TL	,55200	1,86618	,998	-4,5615	5,6655
	1001-1500 TL	,30501	1,86618	1,000	-4,8085	5,4185
	1501-2000 TL	-1,77798	2,03941	,907	-7,3662	3,8102
	2001 TL ve üzeri	-3,50721	2,03941	,423	-9,0954	2,0810
501-1000 TL	0-500 TL	-,55200	1,86618	,998	-5,6655	4,5615
	1001-1500 TL	-,24699	1,19150	1,000	-3,5118	3,0178
	1501-2000 TL	-2,32998	1,44783	,492	-6,2972	1,6372
	2001 TL ve üzeri	-4,05921*	1,44783	,042	-8,0264	-,0920
1001-1500 TL	0-500 TL	-,30501	1,86618	1,000	-5,4185	4,8085
	501-1000 TL	,24699	1,19150	1,000	-3,0178	3,5118
	1501-2000 TL	-2,08299	1,44783	,603	-6,0502	1,8842
	2001 TL ve üzeri	-3,81221	1,44783	,066	-7,7794	,1550
1501-2000 TL	0-500 TL	1,77798	2,03941	,907	-3,8102	7,3662
	501-1000 TL	2,32998	1,44783	,492	-1,6372	6,2972
	1001-1500 TL	2,08299	1,44783	,603	-1,8842	6,0502
	2001 TL ve üzeri	-1,72922	1,66517	,837	-6,2920	2,8335
2001 TL ve üzeri	0-500 TL	3,50721	2,03941	,423	-2,0810	9,0954
	501-1000 TL	4,05921*	1,44783	,042	,0920	8,0264
	1001-1500 TL	3,81221	1,44783	,066	-,1550	7,7794
	1501-2000 TL	1,72922	1,66517	,837	-2,8335	6,2920

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

Aylık Gelir Durumuna Göre Edilgenlik Saldırganlık Varyans Analizi Sonuçları

ANOVA

Edilgen Saldırganlık

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	591,348	4	147,837	1,282	,276
Within Groups	46702,384	405	115,315		
Total	47293,733	409			

Multiple Comparisons

Edilgen Saldırganlık
Tukey HSD

(I) 14- Ailenizin aylık gelir düzeyi?	(J) 14- Ailenizin aylık gelir düzeyi?	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
0-500 TL	501-1000 TL	1,85380	2,12746	,907	-3,9757	7,6833
	1001-1500 TL	1,01519	2,12746	,989	-4,8143	6,8447
	1501-2000 TL	4,23933	2,32494	,361	-2,1313	10,6099
	2001 TL ve üzeri	2,56146	2,32494	,806	-3,8091	8,9321
501-1000 TL	0-500 TL	-1,85380	2,12746	,907	-7,6833	3,9757
	1001-1500 TL	-,83861	1,35832	,972	-4,5606	2,8833
	1501-2000 TL	2,38553	1,65055	,599	-2,1371	6,9082
	2001 TL ve üzeri	,70766	1,65055	,993	-3,8150	5,2303
1001-1500 TL	0-500 TL	-1,01519	2,12746	,989	-6,8447	4,8143
	501-1000 TL	,83861	1,35832	,972	-2,8833	4,5606
	1501-2000 TL	3,22414	1,65055	,291	-1,2985	7,7468
	2001 TL ve üzeri	1,54627	1,65055	,882	-2,9764	6,0689
1501-2000 TL	0-500 TL	-4,23933	2,32494	,361	-10,6099	2,1313
	501-1000 TL	-2,38553	1,65055	,599	-6,9082	2,1371
	1001-1500 TL	-3,22414	1,65055	,291	-7,7468	1,2985
	2001 TL ve üzeri	-1,67787	1,89831	,903	-6,8794	3,5237
2001 TL ve üzeri	0-500 TL	-2,56146	2,32494	,806	-8,9321	3,8091
	501-1000 TL	-,70766	1,65055	,993	-5,2303	3,8150
	1001-1500 TL	-1,54627	1,65055	,882	-6,0689	2,9764
	1501-2000 TL	1,67787	1,89831	,903	-3,5237	6,8794

Aylık Gelir Durumuna Göre Genel Saldırganlık Varyans Analizi Sonuçları

ANOVA

Genel Saldırganlık

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	2362,810	4	590,702	1,098	,357
Within Groups	217970,706	405	538,199		
Total	220333,516	409			

Multiple Comparisons

Genel Saldırganlık
Tukey HSD

(I) 14- Ailenizin aylık gelir düzeyi?	(J) 14- Ailenizin aylık gelir düzeyi?	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
0-500 TL	501-1000 TL	4,02962	4,59612	,905	-8,5642	16,6235
	1001-1500 TL	3,80477	4,59612	,922	-8,7891	16,3986
	1501-2000 TL	6,34774	5,02276	,714	-7,4152	20,1106
	2001 TL ve üzeri	-1,25350	5,02276	,999	-15,0164	12,5094
501-1000 TL	0-500 TL	-4,02962	4,59612	,905	-16,6235	8,5642
	1001-1500 TL	-,22485	2,93448	1,000	-8,2656	7,8159
	1501-2000 TL	2,31812	3,56580	,967	-7,4526	12,0888
	2001 TL ve üzeri	-5,28312	3,56580	,575	-15,0538	4,4876
1001-1500 TL	0-500 TL	-3,80477	4,59612	,922	-16,3986	8,7891
	501-1000 TL	,22485	2,93448	1,000	-7,8159	8,2656
	1501-2000 TL	2,54297	3,56580	,953	-7,2277	12,3137
	2001 TL ve üzeri	-5,05827	3,56580	,616	-14,8290	4,7124
1501-2000 TL	0-500 TL	-6,34774	5,02276	,714	-20,1106	7,4152
	501-1000 TL	-2,31812	3,56580	,967	-12,0888	7,4526
	1001-1500 TL	-2,54297	3,56580	,953	-12,3137	7,2277
	2001 TL ve üzeri	-7,60124	4,10106	,344	-18,8386	3,6361
2001 TL ve üzeri	0-500 TL	1,25350	5,02276	,999	-12,5094	15,0164
	501-1000 TL	5,28312	3,56580	,575	-4,4876	15,0538
	1001-1500 TL	5,05827	3,56580	,616	-4,7124	14,8290
	1501-2000 TL	7,60124	4,10106	,344	-3,6361	18,8386

Spora Katılma Durumuna Göre T Testi Sonuçları

Group Statistics

	6- Ün...	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Yıkıcı Saldırganlık	Evet	181	34,0678	10,63248	,79031
	Hayır	236	30,7560	11,17346	,72733
Atılganlık	Evet	181	46,1254	9,69175	,72038
	Hayır	236	45,7838	9,37240	,61009
Edilgen Saldırganlık	Evet	181	30,5155	10,00862	,74394
	Hayır	236	27,5803	11,09918	,72250
Genel Saldırganlık	Evet	181	1,1071 E2	21,67020	1,61073
	Hayır	236	1,0412 E2	23,85001	1,55250

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Yıkıcı Saldırganlık	Equal variances assumed	,725	,395	3,063	415	,002	3,31182	1,08112	1,18667	5,43698
	Equal variances not assumed			3,083	396,288	,002	3,31182	1,07405	1,20027	5,42338
Atılmanlık	Equal variances assumed	,231	,631	,363	415	,716	,34158	,93984	-1,50586	2,18903
	Equal variances not assumed			,362	380,768	,718	,34158	,94401	-1,51455	2,19772
Edilgen Saldırganlık	Equal variances assumed	2,434	,120	2,792	415	,005	2,93522	1,05126	,86876	5,00168
	Equal variances not assumed			2,830	404,233	,005	2,93522	1,03703	,89657	4,97387
Genel Saldırganlık	Equal variances assumed	1,890	,170	2,908	415	,004	6,58863	2,26557	2,13521	11,04205
	Equal variances not assumed			2,945	403,231	,003	6,58863	2,23713	2,19074	10,98651